

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2590

[Total No. of Pages : 4

[5932]-101

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Years Course)

LC - 1001 : THE CRIMINAL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - X)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any Three questions from Part A. Each question carry 15 marks.
- 2) Answer any Two questions from Part B. Each question carry 10 marks.
- 3) Answer question no. 10 from part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain briefly the constitution of criminal courts under Criminal Procedure Code, 1973.

Q2) What is first information? Explain briefly the provisions relating to first information under Criminal Procedure, 1973.

Q3) Explain briefly the provisions relating to judgement under Criminal Procedure Code, 1973.

Q4) Explain briefly the provisions relating to production of things under Criminal Procedure Code, 1973.

Q5) Describe the appointment, powers and duties of Probation Officers Under Probation of Offenders Act 1958.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** General Principle is that Bail can be given in bailable offences. What are the exceptions to this general rule?
- Q7)** Explain the provisions relating maintenance under Criminal Procedure Code, 1973.
- Q8)** What are the exceptions to the general rule that the person cannot arrest without warrant by the police officer under Criminal Procedure Code, 1973.
- Q9)** Explain condition requisites for initiation of proceedings before the Magistrate.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes (any 3):

- a) Warrant cases and Summons cases.
- b) Summary trial.
- c) Cognisable and Non-cognisable offences.
- d) Complaint to Magistrate.
- e) Compoundable offence.

Total No. of Questions : 10]

PA-2590

[5932]-101

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Years Course)

LC - 1001 : THE CRIMINAL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - X)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 3) प्रश्न क्र. निर्देशानुसार भाग क पासून प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.
-

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत फौजदारी न्यायालयांची रचना थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.2) प्रथम माहिती अहवाल म्हणजे काय? फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत प्रथम माहिती अहवालाशी संबंधित तरतुदी थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.3) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत, निकालाशी संबंधित तरतुदी थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.4) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत, वस्तूचे न्यायालयात सादरीकरण करण्याशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.5) प्रोबेशन ऑफ ऑफेंडर्स ऍक्ट 1958 अंतर्गत प्रोबेशन ऑफिसर्सची नियुक्ती, अधिकार आणि कर्तव्ये यांचे वर्णन करा.

प्र.6) जामीनपात्र गुन्ह्यात जामीन दिला जाऊ शकतो हे सामान्यतः मान्य तत्व होय. या नियमाला कोणते अपवाद आहेत ?

प्र.7) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत पालनपोषणाशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.8) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत पोलीस अधिकाऱ्याच्या वॉरंटशिवाय व्यक्तीला अटक करता येणार नाही या सामान्य नियमाला कोणते अपवाद आहेत.

प्र.9) न्यायदंडाधिकाऱ्यांसमोर कार्यवाही सुरू करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या अटी स्पष्ट करा.

प्र.10) टिपा लिहा. (कोणतेही तीन) :

- अ) वॉरंट प्रकरणे आणि समन्स प्रकरणे
- ब) संक्षिप्त स्वरूपात चालविला जाणारा खटला
- क) दखलपात्र आणि अदखलपात्र गुन्हे
- ड) न्यायदंडाधिकाऱ्यांकडे तक्रार
- इ) तडजोडीने मिटविता येणारे गुन्हे

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2646

[Total No. of Pages : 4

[5932]-102

F.Y. B.A. LL.B. (Semester - X)
(Fifth Year of Five Year Law Course)
LC-1002 : ADMINISTRATIVE LAW
(2017 Pattern) (Revised Syllabus)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part-C. Each question in Part - C is for 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Comment on 'Administrative Law has been characterised as the most outstanding legal development of the twentieth century'.
- Q2)** What is the concept of Delegated Legislation? Write a critical note on Judicial Control of Delegated Legislation in India.
- Q3)** Discuss the necessary ingredients of the rule of fair hearing with the help of appropriate judicial pronouncements.
- Q4)** What do you mean by Administrative Discretion? Elaborate the grounds of Judicial Review of Administrative Discretion.
- Q5)** Explain the Tortious Liability of the State with the help of landmark judicial decisions.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** 'Ombudsman is a Parliamentary Commissioner for administration'. Discuss this statement in the light of Lokpal and Lokayuktas Act, 2013.
- Q7)** What is Right to Information? Discuss in detail the types of information is exempted under the Right to Information Act, 2005.
- Q8)** Critically comment on the governmental privileges in legal proceedings.
- Q9)** Highlight on the restraints on Delegation of Legislative powers and give comparative analysis between UK, USA and India.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short note on (Any Three) :

- a) Writ of Certiorari
- b) Rule of Law
- c) Doctrine of Excessive Delegation
- d) Doctrine of legitimate expectations
- e) Right to information - Constitutional imperative

Total No. of Questions : 10]

PA-2646

[5932]-102

F.Y. B.A. LL.B. (Semester - X)
(Fifth Year of Five Year Law Course)

LC-1002 : प्रशासकीय कायदा
(2017 Pattern) (Revised Syllabus)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
- 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** 'प्रशासकीय कायदा हा विसाव्या शतकातील सर्वात उल्लेखनीय कायदेशीर विकास म्हणून दर्शविण्यात आला आहे. टिप्पणी करा'.
- प्रश्न 2)** डेलिगेटेड लेजिस्लेशनची संकल्पना काय आहे? भारतातील प्रत्यायोजित कायद्याच्या न्यायिक नियंत्रणावर एक गंभीर टीपा लिहा.
- प्रश्न 3)** योग्य न्यायिक निर्णयांच्या मदतीने निष्पक्ष सुनावणीच्या नियमाच्या आवश्यक घटकांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** प्रशासकीय विवेक म्हणजे काय? प्रशासकीय विवेकाच्या न्यायिक पुनरावलोकनाचे कारण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** ऐतिहासिक न्यायालयीन निर्णयांच्या मदतीने राज्याचे कठोर दायित्व स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** 'लोकपाल हा प्रशासनासाठी संसदीय आयुक्त असतो. लोकपाल आणि लोकायुक्त कायदा, 2013 ला अनुसरून या विधानाची चर्चा करा.
- प्रश्न 7)** माहितीचा अधिकार म्हणजे काय? माहितीचा अधिकार कायदा, 2005 अंतर्गत माहितीच्या प्रकारांना सूट देण्यात आली आहे याबद्दल तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 8)** कायदेशीर कार्यवाहीमधील सरकारी विशेषाधिकारांवर टीकात्मक टिप्पणी करा.
- प्रश्न 9)** कायदेमंडळाच्या अधिकारांच्या सुपुर्दीकरणावरील निर्बंधांवर प्रकाश टाका आणि यूके, यूएसए आणि भारत यांच्यातील तुलनात्मक विश्लेषण द्या.

- प्रश्न 10)** (कोणत्याही तीन) वर लहान टीप लिहा.
- अ) प्रमाणपत्र (सर्टिओरी) प्राधिलेख
  - ब) कायद्याचे राज्य
  - क) अत्याधिक प्रतिनिधीत्वाचा सिद्धांत
  - ड) कायदेशीर अपेक्षांचा सिद्धांत
  - इ) माहितीचा अधिकार - घटनात्मक गरज / अनिवार्यता

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2686

[Total No. of Pages : 4

[5932]-103

Fifth Year B.A. LL.B. (Semester - X)

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LC-1003 : COMPANY LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Explain the characteristic features of the company with relevant case laws.
- Q2)** What is the relation between doctrine of ultra vires and doctrine of indoor management?
- Q3)** “No body corporate, association or firm can be appointed as director of any company.” Explain the provisions relating to appointments of directors under Companies Act 2013 in the light of this statement.
- Q4)** Explain provisions regarding constitution of National Company Law Tribunal, its powers and provisions of appeal.
- Q5)** Discuss the meaning of winding up and explain the rights, duties and liabilities of the liquidator.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the law relating to reconstruction, amalgamation. Compromise and arrangements.
- Q7)** Discuss various kinds of debenture.
- Q8)** Write a detailed note on an auditor of a company.
- Q9)** Define Prospectus. What is the object of the prospectus? Discuss the types of prospectus.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on any three :

- a) Share
- b) Annual General Meeting
- c) Prevention of Oppression and Mismanagement
- d) Independent director
- e) Pre-incorporation contracts

Total No. of Questions : 10]

PA-2686

[5932]-103

Fifth Year B.A. LL.B. (Semester - X)
(Fifth Year of Five Years Law Course)

LC-1003 : कंपनी कायदा

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

विभाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** कंपनीच्या संबंधित केस कायद्यांसह वैशिष्ट्यपूर्ण वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** अल्ट्रा वायर्सच्या सिद्धांताचा आणि इनडोअर व्यवस्थापनाच्या सिद्धांताचा काय संबंध आहे?
- प्रश्न 3)** “कोणत्याही कॉपोरेट संस्था, असोसिएशन किंवा फर्म कोणत्याही कंपनीचे संचालक म्हणून नियुक्त केले जाऊ शकत नाही”. या विधानाच्या प्रकाशात कंपनी कायदा 2013 अंतर्गत संचालक च्या नियुक्त्यांशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** नॅशनल कंपनी लॉ ट्रिब्युनलची स्थापना, तिचे अधिकार आणि अपीलच्या तरतुदी या संबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** वॉर्ड अप च्या अर्थाची चर्चा करा आणि लिक्विडेटरच्या अधिकार, कर्तव्ये आणि दायित्वे स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) पुनर्रचना, एकत्रीकरण, तडजोड आणि व्यवस्था यांच्याशी संबंधित कायद्याची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) विविध प्रकारच्या डिबेंचरची चर्चा करा.
- प्रश्न 8) कंपनीच्या ऑडिटरची नोंद सविस्तर लिहा.
- प्रश्न 9) प्रॉस्पेक्टस परिभाषित करा. प्रॉस्पेक्टसचे उद्देश काय आहे? प्रॉस्पेक्टसच्या प्रकारांची चर्चा करा.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा :
- अ) शेअर
  - ब) वार्षिक सर्वसाधारण सभा
  - क) अत्याचार आणि गैरव्यवस्थापन प्रतिबंध
  - ड) स्वतंत्र संचालक
  - इ) प्री. कॉर्पोरेशन करार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2687

[Total No. of Pages : 4

[5932]-105

B.A. LL.B.

Fifth Year of Five Years Law Course

LO - 1005 : ELECTION LAW

(2017 Pattern) (Semester - X)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part-C as directed. Each question for 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Explain the Historical perspectives of election in India under various pre-constitutional statutes in India.
- Q2)** Explain constitutional provisions pertaining to election of president and vice president.
- Q3)** Describe the procedure of registration with the election commission of associations and bodies as political parties. Enumerate the conditions for recognition as a State party.
- Q4)** Comment on Jurisdiction of High Court in election petitions. Also elaborate the procedure for withdrawal of election commission.
- Q5)** What is nomination Paper? Comment in detail on provisions relating to nominations, scrutiny and withdrawal of candidature.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss in detail various electoral reforms with special reference to corrupt electoral practices and anti-defection in India in the light of judicial activism.
- Q7)** What is delimitation in election? Critically evaluate the laws on delimitation of constituencies for House of People and State Assembly.
- Q8)** What is the classification of symbols? Evaluate the role of election commission in the disputes relating to allotment of symbols.
- Q9)** Critically evaluate provisions relating to poll under Representation of Peoples Act 1951. Comment on role of media with respect to exit poll.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short note on any three.

- a) Proportional representation.
- b) Election Commission and Power of High Court under Article 226
- c) Disqualification of representative after conviction
- d) Declaration of result
- e) Registration of political parties

Total No. of Questions : 10]

PA-2687

[5932]-105

B.A. LL.B.

Fifth Year of Five Years Law Course

LO - 1005 : ELECTION LAW

(2017 Pattern) (Semester - X)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) भारतातील विविध पूर्व-संवैधानिक कायद्यांतर्गत भारतातील निवडणुकीचे ऐतिहासिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्र.2) अध्यक्ष आणि उपाध्यक्ष यांच्या निवडीसंबंधी घटनात्मक तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.3) राजकीय पक्ष म्हणून संघटना आणि संस्थांच्या निवडणूक आयोगाकडे नोंदणी करण्याच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा. तसेच राज्य पक्ष म्हणून मान्यता मिळण्याच्या अटींची गणना करा.

प्र.4) निवडणूक याचिकांमध्ये उच्च न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रावर टिप्पणी. तसेच निवडणूक आयोगाची माघार घेण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.5) नामनिर्देशनपत्र म्हणजे काय? नामनिर्देशन, छाननी आणि उमेदवारी मागे घेणे यासंबंधीच्या तरतुदींवर तपशीलवार टिप्पणी द्या.

प्र.6) न्यायिक सक्रियतेच्या प्रकाशात भारतातील भ्रष्ट निवडणूक पद्धती आणि पक्षांतरविरोधी विशेष संदर्भात विविध निवडणूक सुधारणांवर विस्तृत चर्चा करा.

प्र.7) निवडणुकीत परिसीमन म्हणजे काय? हाऊस ऑफ पीपल आणि टेस्ट असेंब्लीसाठी मतदारसंघांच्या सीमांकनावरील कायद्यांचे गंभीरपणे मूल्यांकन करा.

प्र.8) चिन्हांचे वर्गीकरण काय आहे? चिन्ह वाटपाच्या वादात निवडणूक आयोगाच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

प्र.9) लोकप्रतिनिधी कायदा, 1951 अंतर्गत मतदानाशी संबंधित तरतुदींचे गंभीरपणे मूल्यांकन करा. एक्झिट पोलच्या संदर्भात मीडियाच्या भूमिकेवर टिप्पणी करा.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर छोटी टीप लिहा.

- अ) आनुपातिक प्रतिनिधित्व
- ब) कलम 226 अंतर्गत निवडणूक आयोग आणि उच्च न्यायालयाचा अधिकार
- क) दोषी ठरल्यानंतर प्रतिनिधीची अपात्रता
- ड) निकालाची घोषणा
- इ) राजकीय पक्षांची नोंदणी

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2591

[Total No. of Pages : 4

[5932]-106

B.A. LL.B. (Semester - X)

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LO - 1006 : BANKRUPTCY AND INSOLVENCY LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer question No. 10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15]

- Q1)** Define the term corporate person. Discuss the insolvency resolution process for Corporate Persons under The Insolvency and Bankruptcy Code, 2016.
- Q2)** Discuss the Concepts of insolvency and bankruptcy. Trace the Historical development of insolvency and bankruptcy laws in India.
- Q3)** Enumerate the composition, Powers and functions of Insolvency and Bankruptcy Board of India according to The Insolvency and Bankruptcy Code, 2016.
- Q4)** Write a detailed note on provisions provided in The Insolvency and Bankruptcy Code, 2016 for Administration and distribution of the estate of the bankrupt.
- Q5)** Explain the provisions relating Adjudicating Authorities for Individuals and Partnership Firms, under the Insolvency and Bankruptcy Code, 2016.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10]

- Q6)** Define the term debtor. Explain the provisions provided in the code relating to penalties for the offences committed by debtor.
- Q7)** Discuss the World Bank Principles for Effective Insolvency and Creditor Rights.
- Q8)** Explain the interrelationship between The Insolvency and Bankruptcy Code, 2016 and other Legislations in India.
- Q9)** Elaborate the provisions related to fast track corporate insolvency resolution process.

PART - C

Q10) Draft an application for following : **[3 × 5]**

- a) Financial information
- b) Inspection and investigation
- c) Offences By the bankrupt
- d) Insolvency professional agencies
- e) Offences by the creditor

Total No. of Questions : 10]

PA-2591

[5932]-106

B.A. LL.B. (Semester - X)

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LO - 1006 : BANKRUPTCY AND INSOLVENCY LAW

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुण साठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुण साठी आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 5 गुण साठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15]

- प्रश्न 1)** कॉर्पोरेट व्यक्ती या शब्दाची व्याख्या करा. दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी कोड, 2016 अंतर्गत कॉर्पोरेट व्यक्तींसाठी दिवाळखोरी निराकरण प्रक्रियेची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरीच्या संकल्पनांवर चर्चा करा. भारतातील दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी कायद्याच्या ऐतिहासिक विकासाचा मागोवा घ्या.
- प्रश्न 3)** दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी संहिता, 2016 नुसार भारतीय दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी मंडळाची रचना, अधिकार आणि कार्ये मोजा.
- प्रश्न 4)** दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी संहिता, 2016 मध्ये दिवाळखोरांच्या मालमत्तेचे प्रशासन आणि वितरण यासाठी प्रदान केलेल्या तरतुदींवर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्रश्न 5)** दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी संहिता, 2016 अंतर्गत, व्यक्ती आणि भागीदारी फर्मसाठी निर्णय घेणाऱ्या प्राधिकरणांशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** कर्जदार या शब्दाची व्याख्या करा. कर्जदाराने केलेल्या गुन्ह्यांसाठी दंडासंबंधी कोडमध्ये दिलेल्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7)** प्रभावी दिवाळखोरी आणि कर्जदार अधिकारांसाठी जागतिक बँकेच्या तत्वांची चर्चा करा.
- प्रश्न 8)** दिवाळखोरी आणि दिवाळखोरी संहिता, 2016 आणि भारतातील इतर कायदे यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9)** फास्ट ट्रॅक कॉर्पोरेट दिवाळखोरी निराकरण प्रक्रियेशी संबंधित तरतुदी विस्तृत करा.

भाग - क

- प्रश्न 10)** खालील साठी अर्जाचा मसुदा तयार करा. [3 × 5]
- अ) आर्थिक माहिती
- ब) तपासणी आणि तपास
- क) दिवाळखोरांनी केलेले गुन्हे
- ड) दिवाळखोर व्यावसायिक एजन्सी
- इ) धनकोकडून गुन्हे

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2592

[Total No. of Pages : 4

[5932]-107

B.A. LL.B. (Semester - X)

(Fifth Year of Five Years Law Course)

**LC-1007 : COMPARATIVE CRIMINAL JUSTICE
SYSTEM**

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from Part-C. Each question in Part - C is for 5 marks.*

PART - A (Attempt any three)

[3 × 15 = 45]

Q1) Give a detailed account of Trail in Islamic Legal Tradition.

Q2) Discuss Nature, meaning, and significance of the Comparative Criminal Justice System.

Q3) Write a critical note on Pre- Trial Justice & Role of the magistrate in India.

Q4) Explain Transnational and Global Policing with special reference to INTERPOL, EUROPOL, UNPOL, UNODC.

Q5) Define Crown Prosecution Services and differentiate with Grand Juris.

P.T.O.

PART - B (Attempt any two)

[2 × 10 = 20]

- Q6)** “Death Penalty is awarded in rarest of rare cases” Elucidate with help of various case laws in India.
- Q7)** Write a detailed note on UN guidelines on the role of prosecutors.
- Q8)** Describe various rights of the Victim with reference to the Due Process Model.
- Q9)** Elaborate and compare various features of adversarial trials in England and India.

PART - C (Attempt any three)

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes :

- a) Zero tolerance Policing
- b) Rights of the accused person
- c) Community Policing
- d) Rise of private policing
- e) Impact of Comparative Criminal Justice on Indian Criminal Law

Total No. of Questions : 10]

PA-2592

[5932]-107

B.A. LL.B. (Semester - X)

(Fifth Year of Five Years Law Course)

LC-1007 : COMPARATIVE CRIMINAL JUSTICE
SYSTEM

तुलनात्मक फौजदारी न्याय प्रणाली

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ (कोणतेही तीन लिहा)

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** इस्लामिक कायदेशीर परंपरेतील चाचण्यांवर एक गंभीर टीप लिहा.
- प्रश्न 2)** तुलनात्मक गुन्हेगारी न्याय व्यवस्थेचे स्वरूप, अर्थ आणि महत्त्व यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** भारतातील न्यायदंडाधिकाऱ्यांची भूमिका आणि खटलापूर्व न्याय या विषयावर टीकात्मक टिपण लिहा.
- प्रश्न 4)** इंटरनॅशनल आणि ग्लोबल पोलिसिंग INTERPOL, EUROPOL, UNPOL, UNODC च्या विशेष संदर्भात स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** क्राउन प्रोसिक्युशन सर्व्हिसेसची व्याख्या करा आणि ग्रँड ज्युरीसमध्ये फरक करा.

- प्रश्न 6) “दुर्मिळातील दुर्मिळ प्रकरणांमध्ये फाशीची शिक्षा दिली जाते” भारतामधील विविध केस कायद्यांच्या मदतीने स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) फिर्यादीच्या भूमिकेवर UN मार्गदर्शक तत्वांवर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्रश्न 8) देय प्रक्रिया मॉडेलच्या संदर्भात बळीच्या विविध अधिकारांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 9) इंग्लंड आणि भारतातील प्रतिकूल चाचण्यांच्या विविध वैशिष्ट्यांची विस्तृत आणि तुलना करा.

प्रश्न 10) टिपा लिहा :

- अ) शून्य सहनशीलता पोलिसिंग
- ब) आरोपी व्यक्तीचे अधिकार
- क) समुदाय पोलिसिंग
- ड) खाजगी पोलिसिंगचा उदय
- इ) भारतीय फौजदारी कायद्यावर तुलनात्मक फौजदारी न्यायाचा प्रभाव

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2688

[Total No. of Pages : 4

[5932]-108

B.A. LL.B.

Fifth Year of Five Year Law Course

LO - 1008 : LAND LAWS - II (Optional)

(2017 Pattern) (Semester - X)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each for 10 marks.*
- 3) *Write any three short notes from Part-C. Each for 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

Answer the following questions in detail (Any three) :

[3×15=45]

Q1) Discuss the provisions relating to distribution of surplus land given under The Maharashtra Agricultural Land (Ceiling on holding) Act, 1961.

Q2) Discuss the provisions of The Maharashtra Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948 relating to landlord's right to terminate tenancy for personal cultivation and non agricultural purpose.

Q3) Write a detailed note on assessment and settlement of Land Revenue of Lands used for non-agricultural purposes.

Q4) Discuss the powers and duties of Land Revenue Officers under The Maharashtra Land Revenue Code, 1966.

Q5) What do you understand by surrender? Who has the right to surrender? What are requisites of valid surrender? State the procedure to be followed for a valid surrender?

P.T.O.

PART - B

Answer the following questions in detail (Any Two) :

[2×10=20]

- Q6)** How are the boundaries fixed and demarcated under the land revenue code? What is the effect of settlement of boundaries?
- Q7)** Write a detailed note on jurisdiction, procedure, duties and powers of Agricultural Lands Tribunal under Maharashtra Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948.
- Q8)** Discuss the provisions regarding Rights, liabilities, duties and disabilities of Landlords under The Maharashtra Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948.
- Q9)** Explain the procedure for consolidation and effect of consolidation proceedings given under The Maharashtra Prevention of Fragmentation and Consolidation of Holdings Act, 1947.

PART - C

Q10) Write short notes (any three) :

[3×5=15]

- a) Removal of Encroachment.
- b) Tiller's day
- c) Powers of Collector
- d) Exempted Lands
- e) Mamlatdar and Joint Mamlatdars

Total No. of Questions : 10]

PA-2688

[5932]-108

B.A. LL.B.

Fifth Year of Five Year Law Course
LO - 1008 : LAND LAWS - II (Optional)
(2017 Pattern) (Semester - X)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.
  - 4) उजवीकडील संख्या पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या. (कोणतेही तीन)

[3×15=45]

- प्र.1)** महाराष्ट्र शेतजमीन (धारणेची कमाल मर्यादा) अधिनियम, 1961 अंतर्गत दिलेल्या अतिरिक्त जमिनीच्या वितरणासंबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.
- प्र.2)** बिगर कृषी उद्देश आणि वैयक्तिक शेतीसाठी भाडेकरार संपुष्टात आणण्याच्या जमीन मालकाच्या अधिकाराशी संबंधित महाराष्ट्र कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, 1948 मधील तरतुदींची चर्चा करा.
- प्र.3)** अकृषिक कारणांसाठी वापरल्या जाणाऱ्या जमिनीच्या जमीन महसुलाचे मूल्यांकन आणि सेटलमेंट यावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्र.4)** महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, 1966 अंतर्गत जमीन महसूल अधिकाऱ्यांचे अधिकार आणि कर्तव्ये यांची चर्चा करा.
- प्र.5)** समर्पण म्हणजे तुम्हाला काय? समर्पण करण्याचा अधिकार कोणाला आहे? वैध समर्पणासाठी आवश्यक गोष्टी काय आहेत? वैध समर्पण करण्यासाठी कोणती प्रक्रिया अवलंबायची ते सांगा?

भाग - ब

खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन)

[2×10=20]

प्र.6) जमीन महसूल संहितेनुसार सीमा कशा निश्चित केल्या जातात आणि सीमांकित केल्या जातात? सीमांच्या सेटलमेंटचा काय परिणाम होतो?

प्र.7) महाराष्ट्र कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, 1948 अंतर्गत शेतजमीन न्यायाधिकरणाचे कार्यक्षेत्र, कार्यपद्धती, कर्तव्ये आणि अधिकार यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.8) महाराष्ट्र कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, 1948 अंतर्गत जमीन मालकांचे हक्क, दायित्वे आणि कर्तव्ये यासंबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.9) महाराष्ट्र प्रिव्हेन्शन ऑफ फ्रॅगमेंटेशन अँड कन्सोलिडेशन ऑफ होल्डिंग्स ऍक्ट, 1947 अंतर्गत दिलेली एकत्रीकरण आणि एकत्रीकरण प्रक्रियेचा परिणाम स्पष्ट करा.

भाग - क

प्र.10) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[3×5=15]

- अ) अतिक्रमण
- ब) कृषक दिन
- क) जिल्हाधिकाऱ्यांचे अधिकार
- ड) मुक्त जमीन (Exempted Lands)
- इ) मामलतदार आणि संयुक्त मामलतदार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-843

[Total No. of Pages : 4

[5932]-109

Fifth Year B.A. LL.B. (Semester - X)

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LO-1009 : HUMANITARIAN AND REFUGEE LAW

(2017 Pattern) (Theory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part-C. Each question in Part - C is for 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)* What do you mean by International Humanitarian Law? Give a elaborative note on the basic rules of international humanitarian law?
- Q2)* What are the provisions for Amelioration of Wounded. The Sick and The Shipwrecked under International Humanitarian Law? Explain with the help of provisions maintained under the Geneva Conventions.
- Q3)* Discuss the Jurisdiction, Powers and Functions of International Criminal Court. Discuss with the help of relevant case laws.
- Q4)* Give the detailed note on International Framework for Refugee Protection relating to a)Asylum b) Protection c) Non-refoulement.
- Q5)* Explain in detail the Role National Human Rights Commission and Judiciary in Protecting Refugees' Rights with the help of relevant Case laws.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the Working and functions of War Crimes Tribunals.
- Q7)** What are the Protection available to Women and Children under International Humanitarian Law?
- Q8)** Give detailed note on the Powers and Functions of the International Committee of the Red Cross (ICRC).
- Q9)** What is the role of UNHCR in the protection and Promotion of Refugee Rights?

PART - C

[3 × 5 = 15]

- Q10)** Answer any three of the following short notes.
- a) Prisoners of War
  - b) Human Rights and Refugees
  - c) Asylum
  - d) Punishment to War Crimes
  - e) Non-discrimination and Refugee' protection.

PA-843

[5932]-109

Fifth Year B.A. LL.B. (Semester - X)

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LO-1009 : मानवतावादी आणि निर्वासित कायदा

(2017 Pattern) (सिद्धांत)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
- 4) अधिकारांचे आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायद्याचा अर्थ काय? आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायद्याच्या मूलभूत नियमांबद्दल सविस्तर टिप द्या?
- प्रश्न 2)** आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायदांतर्गत जखमी, आजारी आणि जहाज कोसळलेल्यांच्या सुधारणेसाठी काय तरतुदी आहेत? राखलेल्या तरतुदींच्या मदतीने स्पष्ट करा. जिनिव्हा करारांतर्गत.
- प्रश्न 3)** आंतरराष्ट्रीय फौजदारी न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र, अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा. संबंधित केस कायद्यांच्या मदतीने चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** शरणार्थी संरक्षणासाठी आंतरराष्ट्रीय फ्रेमवर्क अ) आश्रय ब) संरक्षण क) नॉन-रिफ्युलेमेंटशी संबंधित तपशीलवार नोंद द्या.
- प्रश्न 5)** निर्वासितांच्या हक्कांचे संरक्षण करण्यात राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोग आणि न्यायपालिकेची भूमिका तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) युद्ध गुन्हे न्यायाधिकाऱ्यांचे कार्य आणि कार्य यांची चर्चा करा.

प्रश्न 7) आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायद्यांतर्गत महिला आणि मुलांना कोणते संरक्षण उपलब्ध आहे.

प्रश्न 8) इंटरनॅशनल कमिटी ऑफ द रेड क्रॉस (ICRC) च्या अधिकार आणि कार्यावर तपशीलवार नोंद द्या.

प्रश्न 9) निर्वासित अधिकाऱ्यांचे संरक्षण आणि संवर्धन करण्यात UNHCR ची भूमिका काय आहे.

प्रश्न 10) खालीलपैकी कोणत्याही तीन लघु नोट्सची उत्तरे द्या :

- अ) युद्धकैदी
- ब) मानवी हक्क आणि निर्वासित
- क) आश्रय
- ड) युद्ध गुन्हांना शिक्षा
- इ) गैर - भेदभाव आणि निर्वासित संरक्षण

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-10345

[Total No. of Pages : 4

[5932]-11

First Year B.A. LL.B.

(Five Year Law Course)

CE - 0101 : GENERAL ENGLISH

(2017 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Use the following phrases and set expressions in your own sentences so as to bring out their meaning clearly: (Any Ten) **[10]**

- i) Null and void
- ii) Pull someone's leg
- iii) Break the ice
- iv) Run short of
- v) Pick holes
- vi) Man of words
- vii) Wash hands of
- viii) Have an open mind
- ix) Bone of contention
- x) In full swing
- xi) Break into
- xii) Take down

P.T.O.

Q2) Give one word for the following expressions: (Any Ten)

[10]

- i) Property which cannot be physically touched
- ii) Not helping or supporting either side in a conflict
- iii) The absence of law and order
- iv) An earlier decision taken as an example
- v) Lacking necessary skills to do something successfully
- vi) Exclusive possession of the trade in specific commodity
- vii) Murder of a human being
- viii) Something said or done without preparation
- ix) An act of questioning
- x) Illegal use of public fund
- xi) One who depends on others
- xii) A conduct or speech inciting people to rebel against the authority

Q3) Do as directed: (Any Ten)

[10]

- i) My friend is leaving Pune tomorrow. (Add a question tag)
- ii) Unless she takes medicine in time, her health cannot improve. (Use If..... not)
- iii) He can speak many languages. (Give a short answer)
- iv) We are living/lived/ have been living in this home for three years. (Choose the right verb)
- v) The policeman has found some clues in a murder case. (Make a wh question)
- vi) Hurrah we have won the match. (Use punctuation marks)
- vii) Soft skills are essential for success in life. (Identify the subject and predicate)

- viii) They returned from Mumbai _____ midnight. (Use an appropriate preposition)
- ix) My sister has passed graduation in 2010. (Correct the sentence)
- x) English is _____ universal language. (Use articles)
- xi) Do realize your responsibility. (Use suitable modal auxiliary showing advice)
- xii) My friend has returned back from London. (Correct the sentence)

Q4) Transform the following sentences as suggested: (Any Ten) **[10]**

- i) He can play the guitar very well. (change the voice)
- ii) Who does not like to be appreciated? (Make it Assertive)
- iii) Have you ever climbed a high mountain? (Make it Negative)
- iv) He looked very depressed. (Make it Exclamatory)
- v) He was not guilty. That was the verdict of the court. (Combine into Complex Sentence)
- vi) She is so weak that she cannot understand a single word of the letter. (Make it Simple)
- vii) He is working hard to pass. (Make it complex)
- viii) We are not born simply to eat. (Make it Interrogative)
- ix) The teacher said to us,” Respect your parents and follow what they say.” (Change into Indirect Speech)
- x) The old lady said, “Thank God, my children have settled now ‘ (Change into Indirect Speech)
- xi) I have sent a mail to the Director of the company. (Change the voice)
- xii) Nobody will trust a liar. (Make it Interrogative)

Q5) What is the significance of communication skills for lawyers? [10]

OR

Discuss the types and techniques of reading.

Q6) Read the following passage carefully and make notes on it. [10]

The face of media has changed a lot and it has proved its efficiency. The media is actively involved in the national level affairs relating to the social justice, law and order and it has affected a lot the life of common man. Media is the fourth pillar of the democracy as it keeps people aware about the political turmoil on one hand and its pressures on the political leaders to show accountability to the people on the other. Media has played an extremely positive role by creating public opinion towards anything which evolves in our day to day life and cannot be zeroed down. The demand of media has reached the heights of sky, it has its own set of limitation which does not yield any positive result. Nevertheless, media as a major voice of common people cannot be ignored and thrashed by some instances. The truth is that media acts as a major pillar and is also voice of poor people in a number of cases. Media has become the harbinger of development in removing the roadblocks by giving the information and knowledge in real terms without manipulating the essence of truth. However, media too suffers from pitfalls. Consumerism and materialism have adversely impacted media and given faded colour to its professionalism. Often in fierce rivalries, ethics of journalism are thrown out of the window to settle old scores. In simple terms, Media is basically a bridge between truth and projection of any vices.

Q7) Write an application to a lawyer requesting him/her to take you as an intern. [10]

OR

Write a resume for the post of Assistant Professor in a law college.

Q8) Write a cohesive paragraph on any one of the following: [10]

- i) A little knowledge is a dangerous thing.
- ii) Time Management

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-10274

[5932]- 12

[Total No. of Pages : 4

First Year - B.A. LL.B. (Five Year Course)

POLITICAL SCIENCE

**BA 0102 : General Principles of Political Science
(2017 Pattern) (Semester - I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.*
- 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. The question no. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Attempt any Three questions (45 Marks)

Each question carries 15 Marks.

Q1) Explain various methods of study of Political Science.

Q2) Define Sovereignty and discuss its various characteristics and types.

Q3) Discuss role and functions of political parties in a democratic set-up.

Q4) Describe the features of Parliamentary and Presidential government. Discuss their merits and demerits.

Q5) Explain the composition, powers and functions of Legislature.

PART-B

[2×10=20]

Attempt any Two questions (20 Marks)

Each question carries 10 Marks.

Q6) Discuss various reasons for obedience of individual towards the State?

Q7) Describe the Genetic theory of origin of state.

P.T.O.

Q8) Discuss India as a Quasi-federal State.

Q9) Explain Monistic theory of sovereignty as propounded by Austin.

PART- C

[3×5=15]

Attempt any Three questions (15 Marks)

Each question carries 5 Marks.

Q10) Write short note on: (Any Three)

- a) Role of Pressure Groups
- b) Aristotle's classification of Constitutions
- c) Federal Government
- d) Theory of Separation of Powers
- e) Election Commission

Total No. of Questions : 10]

PA-10274

[5932]-12

First Year - B.A. LL.B. (Five Year Course)

POLITICAL SCIENCE

BA 0102 : General Principles of Political Science

(2017 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 80]

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) राज्यशास्त्राच्या अभ्यासाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.2) सार्वभौमत्वाची व्याख्या करा आणि त्याची विविध वैशिष्ट्ये आणि प्रकारांवर चर्चा करा.

प्र.3) लोकशाही व्यवस्थेतील राजकीय पक्षांची भूमिका आणि कार्ये चर्चा करा.

प्र.4) संसदीय आणि राष्ट्रपती शासनाच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. त्यांच्या गुण-दोषांची चर्चा करा.

प्र.5) विधिमंडळाची रचना, अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

भाग - ब

[2×10=20]

प्र.6) राज्याप्रती व्यक्तीच्या आज्ञाधारकतेच्या विविध कारणांची चर्चा करा.

प्र.7) राज्याच्या उत्पत्तीच्या अनुवांशिक सिद्धांताचे वर्णन करा.

प्र.8) अर्ध-संघीय राज्य म्हणून भारताची चर्चा करा.

प्र.9) ऑस्टिनने मांडलेल्या सार्वभौमत्वाच्या मोनिस्टिक सिद्धांताचे स्पष्टीकरण द्या.

भाग - क

[3×5=15]

प्र.10) यावर लहान टिप लिहा : (कोणतेही तीन)

- अ) दबाव गटांची भुमिका
- ब) ऍरिस्टॉटलचे राज्यघटनेचे वर्गीकरण
- क) फेडरल सरकार
- ड) शक्तीच्या पृथक्करणाचा सिद्धांत
- इ) निवडणूक आयोग

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-10352

[Total No. of Pages : 4

[5932]-13

B.A. LL.B. (First Year of Five Year Law Course)
BA 0103 : GENERAL PRINCIPLES OF ECONOMICS
(2017 Pattern) (Revised Syllabus) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part 'A'. Each question in Part 'A' carries 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part 'B'. Each question in Part 'B' carries 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from Part 'C'. Each question in part 'C' carries 5 marks.*
- 4) Give diagrams, flowcharts, schedules and numerical values wherever required.*
- 5) Use pencil scale for diagram.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain different types of Elasticity of demand.

Q2) Write Law of Diminishing Marginal Utility with its assumptions.

Q3) Explain: Meaning and scope of Economics.

Q4) How does the monopoly market differ from an oligopoly market?

Q5) Explain Ricardo's Theory of rent.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Explain: Branches of Economics.

Q7) Write in detail Law of Returns of Scale.

Q8) Explain Price Determination in Perfect competition.

Q9) Explain Cartel, Trust, Company, Merger and Amalgamation.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on the following (Any 2):

- a) Diseconomies of Scale
- b) Consumer Surplus
- c) Personal Distribution of Income
- d) Economic and Non-Economic goods
- e) Developmental and Welfare Economics

Total No. of Questions : 10]

PA-10352

[5932]-13

B.A. LL.B. (First Year of Five Year Law Course)
BA 0103 : GENERAL PRINCIPLES OF ECONOMICS
(2017 Pattern) (Revised Syllabus) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही 3 प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही 2 प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) भाग क मधील कोणत्याही 3 प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.
  - 4) आकृत्या, फ्लोचार्ट, वेळापत्रक आणि संख्यात्मक मूल्ये आवश्यक तेथे द्या.
  - 5) आलेखासाठी पेन्सिल स्केल वापरा.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) मागणीच्या लवचिकतेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.2) मार्जिनल युटिलिटी कमी होण्याचा कायदा त्याच्या गृहितकांसह लिहा.

प्र.3) स्पष्ट करा: अर्थशास्त्राचा अर्थ आणि व्याप्ती.

प्र.4) मत्तेदारी बाजार ऑलिगोपॉली मार्केटपेक्षा कसा वेगळा आहे?

प्र.5) रिकार्डोचा भाड्याचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.6) स्पष्ट करा: अर्थशास्त्राच्या शाखा.

प्र.7) स्केलवर परताव्याच्या कायद्याचे तपशीलवार लिहा.

प्र.8) परिपूर्ण स्पर्धेतील किंमत निश्चिती स्पष्ट करा.

प्र.9) कार्टेल, ट्रस्ट, कंपनी, विलीनीकरण आणि एकरूपीकरण स्पष्ट करा.

प्र.10) खालील वर लहान टिपा लिहा. (कोणत्याही 2)

- अ) विकृती च्या स्केल
- ब) ग्राहक अधिशेष
- क) उत्पन्नाचे वैयक्तिक वितरण
- ड) आर्थिक आणि गैर-आर्थिक वस्तू
- इ) विकासात्मक आणि कल्याणकारी अर्थशास्त्र

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PA-10353

[Total No. of Pages : 4

[5932]-14

B.A. LL.B. (First Year of Five Year Law course)

GENERAL PRINCIPLES OF SOCIOLOGY

(2017 Pattern) (Semester - I) (BA0104)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

Q1) Answer the following questions in detail. (Any Three)

[3×15=45]

- a) Discuss the various types of Marriage.
- b) Elaborate the types of societies.
- c) Discuss the - functions and dysfunctions of Social Stratification.
- d) Explain the meaning, definition and scope of Sociology.
- e) Explain the functions of family.

PART - B

Q2) Answer the following questions. (Any Two)

[2×10=20]

- a) Elaborate the concept of Social Control.
- b) Explain the Religion and its function.
- c) Explain the origin and development of sociology.
- d) Discuss the Law as instrument of social change.

P.T.O.

PART - C

Q3) Write short notes on the following. (Any Three)

[3×5=15]

- a) Social Class
- b) Social Differentiation
- c) Social Mobility
- d) Culture
- e) Social Movement

• • •

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

PA-10353

[5932]-14

B.A. LL.B. (First Year of Five Year Law course)

GENERAL PRINCIPLES OF SOCIOLOGY

(2017 Pattern) (Semester - I) (BA0104)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग - अ

प्र.1) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

[3×15=45]

- अ) विवाह संस्थेच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.
- ब) समाजाचे विविध प्रकार विशद करा.
- क) सामाजिक स्तरीकरण कार्य आणि अपकार्याची चर्चा करा.
- ड) समाजशास्त्राचा अर्थ, व्याख्या आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- इ) कुटुंब संस्थेच्या कार्याची चर्चा करा.

भाग - ब

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[2×10=20]

- अ) सामाजिक नियंत्रण ही संकल्पना विशद करा.
- ब) धर्मसंस्था आणि तीची कार्ये स्पष्ट करा.
- क) समाजशास्त्राचा उदय आणि विकास स्पष्ट करा.
- ड) कायदा हे समाज परिवर्तनाचे साधन आहे चर्चा करा.

भाग - क

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

[3×5=15]

- अ) सामाजिक वर्ग
- ब) सामाजिक विभेदन
- क) सामाजिक गतिशीलता
- ड) संस्कृती
- इ) सामाजिक चळवळ

munotes.in

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-10346

[Total No. of Pages : 4

[5932]-21

F.Y. B.A. LL.B.

First Year of Five Year Law Course

CE 0201 : ENGLISH FOR LAW

(2017 Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Analyse the process of the word formation and mention the category of word formation of the following words (Any Ten) : **[10]**

- i) Leadership
- ii) Vice President
- iii) Crime Reporter
- iv) Vlog
- v) NITI
- vi) Lockup
- vii) Biopic
- viii) Tec
- ix) Care
- x) Cineplex
- xi) Tick tock
- xii) Pledge

Q2) Give at least one example of the following as per the instructions in brackets (Any Ten) : **[10]**

- i) Adjourn (Antonym)
- ii) Tree (Hyponym)
- iii) Sound (Polysemy-give any two senses)
- iv) Warning (Synonym)

P.T.O.

- v) Dose (Homophone)
- vi) Live (Homograph-use it in sentences)
- vii) Cutlery (Hyponym)
- viii) Cogent (Synonym)
- ix) Rebellious (Antonym)
- x) Site (Homophone)
- xi) Vicious (Antonym)
- xii) Wing (Polysemy-give any two senses)

Q3) Discuss the following legal and foreign terms (Any Five) : **[10]**

- i) Appeal
- ii) Deponent
- iii) Encumbrance
- iv) Ex parte
- v) Parole
- vi) In personam
- vii) Suo moto

Q4) Explain the following legal maxims (Any Four) : **[10]**

- i) Actus non facit reum, nisi mens sit rea
- ii) Expressio uniuns est exclusion alterius
- iii) Respondeat superior
- iv) Nocitur a sociis
- v) Ubi jus ibi remedium
- vi) Volenti non fit injuria

Q5) Define law and discuss the classification of laws. **[10]**

OR

What is meaning? Describe any two types of meaning?

- Q6)** Write a report on a seminar held in your college on creating awareness about artificial intelligence. **[10]**

OR

Write a précis of the following passage.

Human rights are those rights which are fundamental for living and for normal human existence. They are based on the concept that every man and woman, irrespective of caste, creed, colour, race and nationality is born with certain fundamental rights such as, right to live, speech, freedom, justice, etc. These rights are, therefore, enshrined in the constitution of the countries. In order to that these basic rights are maintained and adhered to by the nations of the world; United Nations Organisation adopted a Charter of human rights soon after its formation. These are rights to live, right to freedom of speech, judicial remedy, freedom of movement, right to take part in the governance of one's country etc. The second types of rights are economic and social rights. These are the right to work, right to live with dignity, right to rest and leisure, right to education, equal pay for equal work, right to equality etc. The problem of human rights is that people and countries have a different understanding of the term and its protection. In some countries political and civil rights are not given or guaranteed to all its citizens. In some other countries, economic and social rights are not enforced. Therefore, the basic idea behind stressing human rights is that all governments should try to maintain these fundamental rights and see that all types of discrimination in this respect are rooted out. Nevertheless, many types of discrimination and violation of human rights are seen in different parts of the world. It is true that racial discrimination known as 'Apartheid' as existed in South Africa formerly no longer exists in the world. Yet today, people are forced to flee their land of birth and forced to live in refugee camps under miserable conditions. Today minorities in many parts of the world have no political rights. Cruelty to prisoners of war, unjust treatment of prisoners in jail, economic discrimination, casteism, rape, child labour, child prostitution, etc., are other forms of violation of human rights.

- Q7)** Write a notice on Intercollegiate Debate Competition that is to be held in your college. **[10]**

OR

Translate the following passage either in Marathi or in Hindi.

Human beings are made up of three components-body, mind and soul. Corresponding to these are three needs that must be satisfied for a contented life: the physical need is health; psychological need is knowledge; and the spiritual need is inner peace. When all these are present, there is harmony. Yoga, at the physical level, gives relief from countless ailments. The practice of the postures (asanas) strengthens the body and creates a feeling of well-being. From the psychological viewpoint, Yoga sharpens the intellect and aids in concentrations. It steadies the emotions and encourages a caring concern for others. The practice of breathing techniques (pranayam) calms the mind. Yoga brings awareness and the ability to be still. Through meditation inner peace is experienced. It teaches the evolution of the individual by the development of self-discipline and self-awareness. Yoga helps to discipline our sense of power with the power of our own sense. The asanas enhance muscle strength, coordination, flexibility and can help in the cure of backache. Regular practice of Yoga helps to keep our body fit, controls cholesterol level, reduces weight, normalizes blood Pressure and improves cardiovascular performance.

Q8) Write an essay on **one** of the following :

[10]

- a) Freedom of Speech and Expression
- b) Law and Society
- c) Independence of Judiciary

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-10275

[Total No. of Pages : 4

[5932]-22

First Year B.A. LL.B. (Semester - II)
(First Year of Five Years Law Course)
BA0202 : POLITICAL THEORY
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer Question no. 10 from Part-C as directed. The Question no. 10 is for 15 Marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)* Explain the nature and scope of Political Theory. Discuss the 'Decline of Political Theory Debate'.
- Q2)* Discuss in detail the philosophy of Sarvodaya.
- Q3)* Discuss various doctrines given by Karl Marx.
- Q4)* Define political power, authority and legitimacy and differentiate among them.
- Q5)* Discuss Fascism and Nazism as totalitarian ideologies as witnessed by the world.
- Q6)* Give a brief account of the political ideas of Jeremy Bentham and J.S. Mill.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

Q7) Discuss the fundamentals of Liberalism.

Q8) Enunciate the Social Justice Theory of Dr. B.R. Ambedkar.

Q9) Discuss the Communitarian approach to the study of Political Theory.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on : (Any three)

- a) Gender
- b) Environmentalism
- c) Regionalism
- d) Syndicalism
- e) Robert Dahl's views on Influence

Total No. of Questions : 10]

PA-10275

[5932]-22

First Year B.A. LL.B. (Semester - II)
(First Year of Five Years Law Course)

BA0202 : राजकीय सिद्धांत
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) उत्तर प्रश्न क्र. निर्देशानुसार भाग-क मधून 10 प्रश्न क्र. 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** राजकीय सिद्धांताचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. 'राजकीय सिद्धांत वादाचा ज्हास' या विषयावर चर्चा करा?
- प्रश्न 2)** सर्वोदयाच्या तत्वज्ञानाची सविस्तर चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** कार्ल मार्क्सने दिलेल्या विविध सिद्धांतांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** राजकीय शक्ती, अधिकार आणि वैधता परिभाषित करा आणि त्यांच्यामध्ये फरक करा.
- प्रश्न 5)** जगाने पाहिलेल्या निरंकुश विचारधारा म्हणून फॅसिझम आणि नाझीवादावर चर्चा करा.
- प्रश्न 6)** जेरेमी बेंथम आणि जे.एस. मिल यांच्या राजकीय विचारांची थोडक्यात माहिती द्या.

- प्रश्न 7) उदारमतवादाच्या मूलभूत तत्त्वांची चर्चा करा.
- प्रश्न 8) डॉ. बी. आर. आंबेडकर यांचा सामाजिक न्याय सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) राजकीय सिद्धांताच्या अभ्यासासाठी कम्युनिटेरियन दृष्टिकोनावर चर्चा करा.

- प्रश्न 10) लहान टीप लिहा : (कोणतेही तीन)
- अ) लिंग
  - ब) पर्यावरणवाद
  - क) प्रादेशिकता
  - ड) सिंडिकलिझम
  - इ) रॉबर्ट डहलची प्रभावावरील मते

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PA-10276

[Total No. of Pages : 4

[5932]-23

B.A. LL.B.

(First Year of Five Years Law Course)

MACRO ECONOMICS, POLICIES & PRACTICES

(2017 Pattern) (Semester - II) (BA0203)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) Figures to the right indicate full marks.
- 2) Give diagrams wherever necessary.

Q1) Answer the following questions (Essay type) (Any 3) : [45]

- a) What are the macroeconomic policies? Explain monetary and fiscal policies with their instruments to control business cycle.
- b) What is government budget? Discuss union budget with its components.
- c) Explain Keynesian theory of employment.
- d) Define international trade. Discuss advantages and disadvantages of international trade.
- e) What is unemployment? Enlist types of unemployment. Also discuss government policies for combating unemployment.

Q2) Answer the following questions (Essay type) (Any 2) : [20]

- a) Define macroeconomics. Explain interdependence between macroeconomics and microeconomics.
- b) Explain demand pull and cost push inflation.
- c) Discuss difference between domestic and foreign trade.
- d) Discuss GDP as measure of welfare.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions (Shorts notes) (Any 3) :

[15]

- a) Concept of green accounting.
- b) Growth Vs development.
- c) Aggregate demand and Aggregate supply.
- d) Concept of balance of trade and balance of payment.
- e) Deflation and stagflation.

munotes.in

PA-10276

[5932]-23

B.A. LL.B.

(First Year of Five Years Law Course)

MACRO ECONOMICS, POLICIES & PRACTICES

मॅक्रो इकॉनॉमिक्स धोरणे

(2017 Pattern) (Semester - II) (BA0203)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (निबंध प्रकार) (कोणतीही 3) [45]

- अ) समष्टि आर्थिक धोरणे काय आहेत? व्यवसाय चक्र नियंत्रित करण्यासाठी त्यांच्या साधनांसह आर्थिक आणि वित्तीय धोरणे स्पष्ट करा.
- ब) सरकारी बजेट म्हणजे काय? केंद्रीय अर्थ संकल्प त्याच्या घटकांसह चर्चा करा.
- क) रोजगाराचा केनेशियन सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ड) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराची व्याख्या करा. आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे फायदे आणि तोटे यांची चर्चा करा.
- इ) बेरोजगारी म्हणजे काय? बेरोजगारीच्या प्रकारांची यादी करा तसेच बेरोजगारी चा सामना करण्यासाठी सरकारी धोरणांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (निबंध प्रकार) (कोणतीही 2) [20]

- अ) मॅक्रो इकॉनॉमिक्सची व्याख्या करा. मॅक्रो इकॉनॉमिक्स आणि मायक्रो इकॉनॉमिक्समधील परस्परावलंबन स्पष्ट करा.
- ब) डिमांड पुल आणि कॉस्टपुशइन्फ्लेशन स्पष्ट करा.
- क) देशांतर्गत आणि विदेशी व्यापारातील फरक चर्चा करा.
- ड) कल्याणाचे उपाय म्हणून GDP वर चर्चा करा.

[5932]-23

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (लहान नोट्स) (कोणतीही 3)

[15]

- अ) ग्रीन अकाउंटिंगची संकल्पना
- ब) वाढ विरुद्ध विकास
- क) एकूण मागणी आणि एकूण पुरवठा
- ड) व्यापार संतुलन आणि देयक संतुलनाची संकल्पना
- इ) चलनवाढ आणि मंदी

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PA-10640

[Total No. of Pages : 4

[5932]-24

B.A. LL.B. (Semester - II)

(First Year of Five Year Law Course)

0204 : THEORETICAL PERSPECTIVES OF SOCIOLOGY

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Part - A

Q1) Answer the following questions in detail (Any Three) : [3 × 15 = 45]

- a) Examine the French revolution in the development of sociological thought.
- b) Elaborate on Marx's contribution with reference to Historical materialism.
- c) Explain the contribution of M.N. Srinivas on social stratification.
- d) Elaborate the contribution of Indian Social Movement to the development of sociological thought.
- e) Discuss the importance of conflict school and functional school.

Part - B

Q2) Answer the following questions (Any Two) : [2 × 10 = 20]

- a) Explain Weber's view on power and authority with reference to bureaucracy.
- b) Explain the importance of theory.
- c) Discuss August Comte views on positivism.
- d) Explain the psychology of dominance.

P.T.O.

Part - C

Q3) Write short notes on the following (Any Three) :

[3 × 5 = 15]

- a) Social solidarity
- b) Ideal type
- c) Inequality
- d) Power
- e) Enlightenment

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

PA-10640

[5932]-24

B.A. LL.B. (Semester - II)

(First Year of Five Year Law Course)

0204 : THEORETICAL PERSPECTIVES OF SOCIOLOGY

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवीने आश्यक.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग - अ

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [3 × 15 = 45]

- अ) सामाजिक विचारांच्या विकासा बाबत फ्रेंच राज्यक्रांतीचे परीक्षण करा.
- ब) ऐतिहासिक भौतिकवादाच्या संदर्भातील कार्ल मार्क्स यांचे योगदान विशद करा.
- क) सामाजिक स्तरीकरणाच्या बाबत एम. एन. श्रीनिवास यांचे योगदान स्पष्ट करा.
- ड) भारतीय सामाजिक चळवळीचे सामाजिक विचारांच्या विकासातील योगदान विशद करा.
- ई) संघर्ष संप्रदाय आणि संरचनात्मक संप्रदाय यांच्या महत्वा बाबत चर्चा करा.

भाग - ब

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [2 × 10 = 20]

- अ) नोकरशाहीच्या संदर्भात सत्ता आणि अधिकारा बाबत मॅक्स वेबर यांचे मत स्पष्ट करा.
- ब) सिद्धांतांचे महत्व विशद करा.
- क) ऑगस्ट कॉम्प्ट यांचे प्रत्यक्षवादा वरील दृष्टीकोण विशद करा.
- ड) 'मानसशास्त्रीय वर्चस्व' हे संकल्पना स्पष्ट करा.

भाग – क

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[3 × 5 = 15]

- अ) सामाजिक ऐक्यभाव.
- ब) आदर्श प्रारूप.
- क) सत्ता.
- ड) असमानता.
- ई) प्रबोधनकाळ

munotes.in

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-816

[Total No. of Pages : 2

[5932]-31

S.Y. B.A. LL.B. (Semester - III)

**CE 0301 : LEGAL LANGUAGE AND LEGAL REASONING
(2017 Pattern) (Theory) (Revised)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Any five questions from Part-A.*
- 2) Part-B is compulsory.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

PART -A

- Q1)* Discuss the relationship between law and language. [10]
- Q2)* Define legal language. Discuss the domain of legal language. [10]
- Q3)* Discuss the excessive use of passive voice and the use of symbols and abbreviations in legal documents. [10]
- Q4)* Explain the etiquettes and manners for law professionals. [10]
- Q5)* What is logic? Discuss the significance of logic in legal profession. [10]
- Q6)* Discuss client counselling and its importance for lawyers. [10]
- Q7)* Bring out some major sources of knowledge. [10]

P.T.O.

PART - B

Q8) Short Notes (Any Two) : **[10]**

- a) Use of rhetoric in legal arguments
- b) Irony
- c) Methods of reasoning

Q9) Draft a sale deed of a flat with the proper use of legal language. **[10]**

OR

Draft a notice given by a landlord to his/her tenant terminating the leave and licence agreement.

Q10) Identify the fallacies in the following examples and explain their reasons. (Only Two) : **[10]**

- a) There is no convincing evidence to show that cigarette smoking is harmful. Too much of anything is harmful. Too much applesauce is harmful.
- b) Some people who own guns are murderers. Therefore all gun-owners are murderers.
- c) Since men are able to reason and he is a man, he is reasonable.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-817

[Total No. of Pages : 4

[5932]-32

II Year B.A. LL.B. (Semester - III)

**BA 0302 : PUBLIC POLICY AND PUBLIC
ADMINISTRATION**

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer Question no. 10 from part C as directed. The Question no. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Discuss the meaning, and scope of Public Administration in detail.

Q2) Discuss Max Weber's theory of bureaucracy.

Q3) Explain the role of Interest groups and People's Participation as mechanisms of Accountability and Control.

Q4) Discuss the any two approaches to the study of Public Administration.

Q5) Explain the meaning and objectives of Public Policy.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss Public Administration as a science.
- Q7)** With reference to state administration, what do you understand by the terms Accountability and control?
- Q8)** Write a note on - E-Governance in Judicial Administration.
- Q9)** What is Development Administration?

PART - C

Q10) Write Short Note on (Any Three) : **[3 × 5 = 15]**

- a) Difference between Public Policy & Rules
- b) POSDCORB
- c) Right to Information
- d) Politics-Public Administration Dichotomy
- e) Integral View

Total No. of Questions : 10]

PA-817

[5932]-32

II Year B.A. LL.B. (Semester - III)
BA 0302 : PUBLIC POLICY AND PUBLIC
ADMINISTRATION
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग क मधून 10 प्रश्न क्रमांकाचे उत्तर द्या. प्रश्न क्र. 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

प्रश्न 1) सार्वजनिक प्रशासनाचा अर्थ आणि व्याप्ती यांची तपशीलवार चर्चा करा.

प्रश्न 2) मॅक्स वेबरच्या नोकरशाहीच्या सिद्धांताची चर्चा करा.

प्रश्न 3) जबाबदारी आणि नियंत्रणाची यंत्रणा म्हणून स्वारस्य गट आणि लोकसहभागाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाच्या कोणत्याही दोन आधुनिक पद्धतींची चर्चा करा.

प्रश्न 5) सार्वजनिक धोरणाचा अर्थ आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) सार्वजनिक प्रशासन हे विज्ञान म्हणून चर्चा करा.
- प्रश्न 7) राज्य प्रशासनाच्या संदर्भात, उत्तरदायित्व आणि नियंत्रण या शब्दांद्वारे तुम्हाला काय समजते?
- प्रश्न 8) टीप लिहा - न्यायिक प्रशासनातील ईगव्हर्नन्स
- प्रश्न 9) विकास प्रशासन म्हणजे काय?

- प्रश्न 10) यावर लहान टीप लिहा : (कोणतेही तीन) [3 × 5 = 15]
- अ) सार्वजनिक धोरण आणि नियमांमधील फरक
- ब) POSDCORB
- क) माहितीचा अधिकार
- ड) राजकारण-सार्वजनिक प्रशासन द्वंद्व
- इ) इंटिग्रल व्ह्यू दृष्टीकोन

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PA-4929

[Total No. of Pages : 4

[5932]-33A

B.A. LL.B. (Semester - III)

(First Year of Five-Year Law Course)

THEORIES OF DEVELOPMENT AND INDIAN ECONOMY
(BA-0303) (2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *Figures to the right indicate full marks.*
- 2) *Give Diagrams wherever necessary.*

Q1) Answer the following questions (Essay Type) (Any 3) : [45]

- a) Explain in detail the Public Distribution System's role in combating the country's poverty levels in the country?
- b) Define Black Money and the measures taken by the government to control the levels of Black Money in the economy?
- c) Write in detail about the sources of Institutional Credit and Non-Institutional credit available for agriculture in India?
- d) Explain the trends in the Revenue and Expenditure pattern of the central government in India for the past decade.
- e) Write in detail about the problem of subdivision and fragmentation of land in India and its negative impact?

Q2) Answer the following questions (Essay type) (Any 2) : [20]

- a) Determination of Poverty Line.
- b) Big Push Theory.
- c) Write in details about the pattern of Landholding in India with different categories.
- d) Write a short note on the concept of SME and MSME in India.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions (Short notes) (Any 3) :

[15]

- a) Vicious Cycle of Poverty.
- b) Physical Quality of Life Index.
- c) Features of Indian Agriculture.
- d) Controversy over Land Acquisition in India.
- e) Sources of Foreign Capital.

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

PA-4929

[5932]-33A

B.A. LL.B. (Semester - III)

(First Year of Five-Year Law Course)

THEORIES OF DEVELOPMENT AND INDIAN ECONOMY

(BA - 0303) (2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना : 1) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

2) आवश्यक तेथे आकृती द्या.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार) (कोणतीही 3) [45]

- अ) देशातील गरिबीच्या पातळीशी लढण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेची भूमिका तपशीलवार सांगा?
- ब) काळ्या पैशाची व्याख्या करा आणि अर्थव्यवस्थेतील काळ्या पैशाच्या पातळीला नियंत्रित करण्यासाठी सरकारने केलेल्या उपाययोजना सांगा?
- क) भारतातील शेतीसाठी उपलब्ध असलेल्या संस्थात्मक कर्ज आणि गैर-संस्थात्मक कर्जाच्या स्रोतांबद्दल तपशीलवार लिहा?
- ड) गेल्या दशकातील भारतातील केंद्र सरकारच्या महसूल आणि खर्चाच्या नमुन्यातील कल स्पष्ट करा.
- इ) भारतातील जमिनीचे उपविभाजन आणि तुकडे होण्याची समस्या आणि त्याचे नकारात्मक परिणाम याबद्दल तपशीलवार लिहा?

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार) (कोणतीही 2) [20]

- अ) दारिद्र्यरेषेचे निर्धारण.
- ब) बिग पुश सिद्धांत.
- क) भारतातील जमीनधारणेच्या पद्धतीबद्दल विविध श्रेणींसह तपशीलवार लिहा.
- ड) भारतातील SME आणि MSME या संकल्पनेवर एक छोटी टीप लिहा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (लहान नोट्स) (कोणतीही 3)

[15]

- अ) गरिबीचे दुष्टचक्र.
- ब) भौतिक गुणवत्ता निर्देशांक.
- क) भारतीय शेतीची वैशिष्ट्ये.
- ड) भारतातील भूसंपादनाचा वाद.
- इ) विदेशी भांडवलाचे स्रोत.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PA-4322

[5932]-34

[Total No. of Pages : 2

B.A.LL.B. (Second Year of Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

**BA 0304 : Society in India
(2017 Pattern) (Semester - III)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

Q1) Answer the following questions in detail (Any three) : **[45]**

- a) Tribal movements in India. Discuss.
- b) Define urban society. Discuss the difference between urban and rural societies.
- c) Discuss the factors affecting social change.
- d) Elaborate the religious diversity in India.
- e) Explain the types and features of marriage institution.

PART - B

Q2) Answer the following questions (Any two) : **[20]**

- a) Explain the environmental movement in India.
- b) Discuss the impact of modernization on Indian society.
- c) State the characteristics of tribal society.
- d) Describe the changing functions of family in India.

PART - C

Q3) Write short notes on the following (Any three) : **[15]**

- a) Kinship system
- b) Hinduism
- c) Sanskritization
- d) Social movement
- e) Gender

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PA-4322

[5932]-34

B.A.LL.B. (Second Year of Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

**BA 0304 : Society in India
(2017 Pattern) (Semester - III)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
  - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

भाग - अ

प्र.1) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [45]

- अ) भारतातील आदिवासी चळवळी - चर्चा करा.
- ब) नागरी समाज स्पष्ट करून नागरी आणि ग्रामिण समाजातील फरकाची चर्चा करा.
- क) सामाजिक परिवर्तनावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- ड) भारतातील धार्मिक विविधता विशद करा.
- इ) विवाह संस्थेची वैशिष्ट्ये आणि प्रकार स्पष्ट करा.

भाग - ब

प्र.2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

- अ) भारतातील पर्यावरण विषयक चळवळी स्पष्ट करा.
- ब) भारतीय समाजावरील आधुनिकीकरणाच्या परिणामांची चर्चा करा.
- क) आदिवासी समाजाचे वैशिष्ट्ये सांगा.
- ड) भारतातील कुटुंबांच्या बदलत्या कार्याचे वर्णन करा.

भाग - क

प्र.3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [15]

- अ) नातेसंबंध व्यवस्था
- ब) हिंदू धर्म
- क) संस्कृतीकरण
- ड) सामाजिक चळवळ
- इ) लिंगभाव

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-4323

[Total No. of Pages : 2

[5932] - 41

Second Year B.A. LL.B.

Second Year of Five Year Law Course

CE0401 : LAW AND LITERATURE

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) Answer any five questions from Part - A.
- 2) Part - B is compulsory.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

PART - A

Q1) Who is the hero of *The Merchant of Venice*? Discuss it. [10]

Q2) Discuss the character of Ruth Honeywell in the play *Justice*. [10]

Q3) Discuss M.K. Gandhi's approach to law with the incident he narrated. [10]

Q4) Describe the character sketch of the gatekeeper and his approach towards the man who came to seek law. [10]

Q5) In the story *The Case for Defense* by Graham Green, how does the suspense continue even at the end of the story? [10]

Q6) What is the impact of reading according to Dr Kalam? [10]

Q7) Discuss the views of Mr Krishna Iyer about MC Chagla as a judge. [10]

P.T.O.

PART - B

Q8) Answer **any one** of the following : [15]

- a) What is the significance of Literature in understanding the Law.
- b) Analyse S Gopal Reddy v. State of Andhra Pradesh with reference to the argumentative skills in it.

Q9) Write short notes on **any two** of the following : [10]

- a) Character Sketch of Portia.
- b) Central Idea of the poem *Where the Mind is without fear* by Rabindranath Tagore.
- c) Gatekeeper in *Before the Law*.

Q10) Explain the following lines with reference to their context (**Only one**) : [5]

- a) Our birth is but a sleep and a forgetting :
The Soul that rises with us, our life's Star,
Hath had elsewhere its setting,
And cometh from afar ;
- b) The woods are lovely, dark and deep,
But I have promises to keep,
And miles to go before I sleep,
And miles to go before I sleep.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-818

[Total No. of Pages : 4

[5932]-42

II Year B.A. LL.B. (Semester - IV)

BA-0402 : INTERNATIONAL RELATIONS

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.
- 3) Answer question no. 10 from part-C as directed. Question no. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)* What do you understand by the term 'International Relations'? Discuss the nature and scope of International Relations.
- Q2)* How does UN work through its various organs?
- Q3)* Explain the origin and stage-wise development of Diplomacy.
- Q4)* Discuss the role of MNCs and Regional organizations in the world politics today.
- Q5)* What do you understand by the term 'Disarmament'? Discuss its various types and throw light on need or reasons for disarmament.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain various methods prescribed by UN with reference to pacific settlement of disputes among Nations.
- Q7)** Discuss any two approaches to the study of International Relations.
- Q8)** Explain various causes of war.
- Q9)** Discuss Francis Fukuyama's views on end of war.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write Short Note on : (Any Three)

- a) Specialized Agencies
- b) Realism
- c) Impact of Diplomacy on Foreign Policy
- d) WHO
- e) EU

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 10]

PA-818

[5932]-42

II Year B.A. LL.B. (Semester - IV)

BA-0402 : INTERNATIONAL RELATIONS

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग-क मधून 10 प्रश्न क्रमांकाचे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** 'आंतरराष्ट्रीय संबंध' या संज्ञेने तुम्हाला काय समजते? आंतरराष्ट्रीय संबंधांचे स्वरूप आणि व्याप्ती यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** युनायटेड नेशन्स त्याच्या विविध अवयवांद्वारे कसे कार्य करते?
- प्रश्न 3)** मुत्सद्देगिरीची उत्पत्ती आणि टप्प्यानुसार विकास स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** आज जागतिक राजकारणातील बहुराष्ट्रीय कंपन्या आणि प्रादेशिक संघटनांच्या भूमिकेवर चर्चा करा.
- प्रश्न 5)** 'निःशस्त्रीकरण' या शब्दाने तुम्हाला काय समजते? त्याच्या विविध प्रकारांवर चर्चा करा आणि निःशस्त्रीकरणाची गरज किंवा कारणांवर प्रकाश टाका.

- प्रश्न 6) राष्ट्रांमधील विवादांच्या पॅसिफिक सेटलमेंटच्या संदर्भात संयुक्त राष्ट्रांनी विहित केलेल्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या अभ्यासासाठी कोणत्याही दोन दृष्टिकोनांची चर्चा करा.
- प्रश्न 8) युद्धाची विविध कारणे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) युद्धाच्या समाप्तीबद्दल फ्रान्सिस फुकुयामाच्या मतांची चर्चा करा.

- प्रश्न 10) यावर टीप लिहा : (कोणतेही तीन)
- अ) विशेषीकृत एजन्सी
  - ब) वास्तववाद
  - क) परराष्ट्र धोरणावर मुत्सद्देगिरीचा प्रभाव
  - ड) WHO (डब्ल्यूएचओ)
  - इ) EU (इयू)

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PA-4324

[Total No. of Pages : 1

[5932]-43

B.A.LL.B. (Second Year of Five Year Law Course)

ECONOMICS

BA 0403 : Law and Economics

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Give diagrams wherever necessary.*

Q1) Answer the following questions (Essay type) (Any 3) **[45]**

- a) Explain in detail how Economics plays a role in economic analysis of law in the context of different laws.
- b) Write in detail about the major legal land reforms in India in the post-independent era.
- c) Explain in detail the Pareto criterion of social welfare.
- d) Write in detail about the Bargaining theory of law.
- e) Explain the concept of planned economy and how is the Indian Economy planned since independence?

Q2) Answer the following questions (Essay types) (any 2) **[20]**

- a) How is Law and Economics related to each other?
- b) Write a note on Real Estate Regulation and Development Act, 2016.
- c) Coase Theorem on property and liability.
- d) Explain in detail with examples the concept of public and private property.

Q3) Answer the following questions (short notes) (any 3) **[15]**

- a) Origin and development of Law and Economics.
- b) Foreign Exchange Management Act, 1999.
- c) National Social Assistance Program.
- d) NITI Ayog.
- e) International Economic Law.

Total No. of Questions : 3]

S·EAT No. :

PA-4324

[Total No. of Pages : 4

[5932]-43

B.A.LL.B. (Second Year of Five Year Law Course)

ECONOMICS

BA 0403 : Law and Economics

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Give diagrams wherever necessary.*

Q1) Answer the following questions (Essay type) (Any 3) :

[45]

- a) Explain in detail how Economics plays a role in economic analysis of law in the context of different laws.
- b) Write in detail about the major legal land reforms in India in the post-independent era.
- c) Explain in detail the Pareto criterion of social welfare.
- d) Write in detail about the Bargaining theory of law.
- e) Explain the concept of planned economy and how is the Indian Economy planned since independence?

Q2) Answer the following questions (Essay types) (any 2) :

[20]

- a) How is Law and Economics related to each other?
- b) Write a note on Real Estate Regulation and Development Act, 2016.
- c) Coase Theorem on property and liability.
- d) Explain in detail with examples the concept of public and private property.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions (short notes) (any 3) :

[15]

- a) Origin and development of Law and Economics.
- b) Foreign Exchange Management Act, 1999.
- c) National Social Assistance Program.
- d) NITI Aayog.
- e) International Economic Law.

****

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

PA-4324

[5932]-43

B.A.LL.B. (Second Year of Five Year Law Course)

ECONOMICS

BA 0403 : Law and Economics

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) आवश्यक तेथे आकृती द्या.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार) (कोणतीही तीन) : [45]

- अ) विविध कायद्यांच्या संदर्भात कायद्याच्या आर्थिक विश्लेषणामध्ये अर्थशास्त्राची भूमिका कशी आहे ते तपशीलवार स्पष्ट करा.
- ब) भारतातील स्वातंत्र्योत्तर काळातील प्रमुख कायदेशीर जमीन सुधारणांबद्दल तपशीलवार लिहा.
- क) समाजकल्याणाच्या पॅरेटो निकषाचे तपशीलवार वर्णन करा.
- ड) कायद्याच्या बार्गेनिंग थिअरीबद्दल तपशीलवार लिहा.
- इ) नियोजित अर्थव्यवस्थेची संकल्पना स्पष्ट करा आणि स्वातंत्र्यानंतर भारतीय अर्थव्यवस्था कशी नियोजित आहे?

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार) (कोणतीही दोन) : [20]

- अ) कायदा आणि अर्थशास्त्र यांचा एकमेकांशी कसा संबंध आहे?
- ब) रिअल इस्टेट रेग्युलेशन अँड डेव्हलपमेंट ऍक्ट, 2016 वर एक टीप लिहा.
- क) मालमत्ता आणि दायित्वावर कोस प्रमेय.
- ड) सार्वजनिक आणि खाजगी मालमत्ता या संकल्पनेचे उदाहरणांसह तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (लहान नोट्स) (कोणतीही तीन) :

[15]

- अ) कायदा आणि अर्थशास्त्राची उत्पत्ती आणि विकास
- ब) परकीय चलन व्यवस्थापन कायदा, 1999
- क) राष्ट्रीय सामाजिक सहाय्य कार्यक्रम
- ड) नीती आयोग
- ई) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदा

ॐॐॐ

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PA-4325

[5932]-44

[Total No. of Pages : 2

B.A.LL.B. (Second Year of Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

BA 0404 : Social Research Methods

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

Q1) Answer the following questions in detail (Any Three). **[45]**

- a) Discuss the meaning and significance of Social Research.
- b) Discuss interview method with its advantages and disadvantages.
- c) What is data collection method explain its types.
- d) Define observation. Discuss its types and advantages.
- e) Discuss the various types of sampling method with suitable example.

PART - B

Q2) Answer the following questions (Any two). **[20]**

- a) Elaborate Hypothesis and its various types.
- b) Explain the advantages and disadvantages of survey method.
- c) Explain use of computer in data analysis in social sciences.
- d) Describe the case study method.

PART - C

Q3) Write short notes on (Any three). **[15]**

- a) Social Research
- b) E-Research
- c) Ethics in Social Research
- d) Interview
- e) Probability sampling

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PA-4325

[5932]-44

B.A.LL.B. (Second Year of Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

BA 0404 : Social Research Methods

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
  - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

भाग - अ

प्र.1) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [45]

- अ) सामाजिक संशोधनाचा अर्थ आणि महत्त्व. चर्चा करा.
- ब) मुलाखत पद्धतीचे फायदे आणि तोटे. चर्चा करा.
- क) तथ्य संकलन पद्धती काय आहे? तिचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ड) निरीक्षण स्पष्ट करून त्याचे प्रकार आणि फायद्यांची चर्चा करा.
- इ) नमुना पद्धतीच्या विविध प्रकारांची योग्य उदाहरणासहीत चर्चा करा.

भाग - ब

प्र.2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

- अ) गृहितकृत्ये आणि त्याचे विविध प्रकार विशद करा.
- ब) सर्वेक्षण पद्धतीचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.
- क) सामाजिक शास्त्रात तथ्य विश्लेषणात संगणकाचा होणारा उपयोग स्पष्ट करा.
- ड) व्यष्टी अध्ययन पद्धतीचे वर्णन करा.

भाग - क

प्र.3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) सामाजिक संशोधन
- ब) ई-संशोधन
- क) सामाजिक संशोधनातील नैतिकता
- ड) मुलाखत
- इ) संभाव्यता नमुना पद्धती

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-1177

[Total No. of Pages : 4

[5932]-51

Third Year B.A. LL.B.

(Five Years Law Course)

LC - 0501 : LEGAL AND CONSTITUTIONAL HISTORY

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any Three questions from Part-A. Each question in Part - A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any Two questions from Part-B. Each question in Part - B carries 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from Part-C as directed. Each question in Part-C carries 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Write a detail note on administration of justice in Bombay during the period of 1668 to 1726.
- Q2)** “Before 1773, the executive had exercised control over the judiciary, the Regulating Act of 1773 sought to change this pattern and authorized the judiciary to control the executive”. Do you agree with this statement? Write a detail note on the Regulating Act of 1773 and the Supreme Court at Calcutta.
- Q3)** Discuss in detail the judicial plans of Lord Cornwallis.
- Q4)** Write note on origin of the Privy Council. Discuss in detail the role of Privy Council in the administration of justice during British era.
- Q5)** Discuss in detail the salient features of the Government of India Act, 1935.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** "According to some historians, the trial of Raja Nandkumar was a judicial murder". Do you agree with this statement? Justify your answer with reasons.
- Q7)** Write a note on Montagu-Chelmsford Report and the Government of India Act, 1919.
- Q8)** Explain in details the main features of the Act of Settlement 1781.
- Q9)** Write in detail note on the Indian High Courts Act, 1861.

PART - C

Q10) Write short notes (any three) :

[3 × 5 = 15]

- a) Kamaluddin's Case
- b) Black town and white town
- c) Establishment of East India Company
- d) Simon Commission Report
- e) Mayor's Court

Total No. of Questions : 10]

PA-1177

[5932]-51

Third Year B.A. LL.B.

(Five Years Law Course)

LC - 0501 : कायदेशीर आणि घटनात्मक इतिहास

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

प्रश्न 1) 1668 ते 1726 या काळात मुंबईतील न्यायप्रशासनावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्रश्न 2) “1773 पूर्वी, कार्यपालिकेने न्यायपालिकेवर नियंत्रण ठेवले होते, 1773 च्या नियामक कायद्याने ही पद्धत बदलण्याचा प्रयत्न केला आणि न्यायपालिकेला कार्यपालिकेवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी अधिकृत केले”. तुम्ही या विधानाशी सहमत आहात का? 1773 चा नियामक कायदा आणि कलकत्ता येथील सर्वोच्च न्यायालय यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्रश्न 3) लॉर्ड कॉर्नवॉलिसच्या न्यायिक योजनांची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 4) प्रिव्ही कौन्सिलच्या उत्पत्तीवर टीप लिहा. ब्रिटिश काळात न्याय प्रशासनात प्रिव्ही कौन्सिलच्या भूमिकेची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 5) भारत सरकार कायदा, 1935 च्या ठळक वैशिष्ट्यांची तपशीलवार चर्चा करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6)** “काही इतिहासकारांच्या मते, राजा नंदकुमार यांच्यावरील खटला ही न्यायालयीन हत्या होती”. तुम्ही या विधानाशी सहमत आहात का? तुमचे उत्तर कारणांसह सिद्ध करा.
- प्रश्न 7)** मॉन्टेगु-चेम्सफोर्ड अहवाल आणि भारत सरकार कायदा, 1919 वर एक टीप लिहा.
- प्रश्न 8)** सेटलमेंट ऍक्ट 1781 ची मुख्य वैशिष्ट्ये तपशीलवार सांगा.
- प्रश्न 9)** भारतीय उच्च न्यायालय कायदा, 1861 वर तपशीलवार नोंद लिहा.

भाग - क

प्रश्न 10) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :

[3 × 5 = 15]

- अ) कमालउद्दीनचे प्रकरण
- ब) काळे शहर आणि पांढरे शहर
- क) ईस्ट इंडिया कंपनीची स्थापना
- ड) सायमन कमिशनचा अहवाल
- इ) महापौर न्यायालय

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2920

[Total No. of Pages : 4

[5932]-52

T.Y. B.A. LL.B. (Semester - V)
(Third Year of Five Year Law Course)
LC-0502 : FAMILY LAW - I
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All parts are compulsory.*
- 2) *Attempt any three questions from part A, two questions from part B, and three questions from part C.*
- 3) *Figures to right indicate full marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Elaborate on the Sources of Hindu Law.

Q2) Elucidate various grounds available to the parties to a Hindu Marriage under all the theories of Divorce.

Q3) What are the essentials of valid Nikah? Which impediments are allowed under the Shia Law and Sunni Law? Explain with suitable examples.

Q4) Explain in detail the procedure for solemnization of Marriage under the Indian Christian Marriage Act, 1872.

Q5) What is Maintenance and what is the rationale behind making it legally binding? Compare the provisions relating to maintenance in all the available laws.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the Grounds for divorce under the Special Marriage Act, 1954.
- Q7)** What are the qualifications required by both male and female Hindu for adopting a child under the Hindu Adoptions and Maintenance Act, 1956?
- Q8)** Elaborate on the powers and duties of all types of Guardians under the Hindu Minority and Guardianship Act, 1956.
- Q9)** Write Notes on the following :
- a) Muta Marriage
  - b) Parsi Matrimonial Courts

PART - C

Q10) Solve any three from the following : **[3 × 5 = 15]**

- a) Wahida, a Muslim girl is married during her minority. She wants to repudiate the marriage. Advise her.
- b) Phiroz, a Parsi husband married Shebin knowing that she was suffering from unsoundness of mind at the time of marriage. Now after four years of marriage, he finds it difficult to live with her. He wants to obtain a decree of divorce. Will he succeed?
- c) Anita, a Hindu wife lives separately from her husband Prakash, as Prakash has converted to Christianity. Anita wants to claim maintenance from Prakash. Advise Anita.
- d) Donna, a Christian woman files a petition for divorce on the ground of adultery. Her husband prays for maintenance pendent lite. Will he succeed?
- e) Jyothi & Balasubramanyam both Hindus married at Madras. They last resided together at Cochin. Jyothi presently living at Bangalore and Balasubramanyam at Hyderabad. Balasubramanyam wants to file a suit for divorce. In which court can he file the petition? Justify your answer.

Total No. of Questions : 10]

PA-2920

[5932]-52

T.Y. B.A. LL.B. (Semester - V)
(Third Year of Five Year Law Course)

LC-0502 : FAMILY LAW - I

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) सर्व भाग अनिवार्य आहेत.
- 2) भाग अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न, भाग ब मधील दोन प्रश्न आणि भाग क मधील तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 3) उजवीकडे असलेले आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** हिंदू कायद्याच्या स्रोतांबद्दल विस्तृत करा.
- प्रश्न 2)** घटस्फोटाच्या सर्व सिद्धांतांतर्गत हिंदू विवाहासाठी पक्षांना उपलब्ध असलेली विविध कारणे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** वैध निकाह साठी आवश्यक गोष्टी काय आहेत? शिया कायदा आणि सुन्नी कायद्यांतर्गत कोणत्या अडथळ्यांना परवानगी आहे? योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** भारतीय ख्रिश्चन विवाह कायदा, 1872 अंतर्गत विवाह सोहळ्याची प्रक्रिया तपशीलवार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** मॅटेनन्स म्हणजे काय आणि ते कायदेशीर बंधनकारक करण्यामागे काय कारण आहे? सर्व उपलब्ध कायद्यांमधील देखभालीसंबंधीच्या तरतुदींची तुलना करा.

- प्रश्न 6)** विशेष विवाह कायदा, 1954 अंतर्गत घटस्फोटाची कारणे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7)** हिंदू दत्तक आणि देखभाल कायदा, 1956 अंतर्गत मूल दत्तक घेण्यासाठी हिंदू पुरुष आणि महिला दोघांना कोणत्या पात्रता आवश्यक आहेत?
- प्रश्न 8)** हिंदू अल्पसंख्याक आणि पालकत्व कायदा, 1956 अंतर्गत सर्व प्रकारच्या पालकांचे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9)** खालील गोष्टींवर नोट्स लिहा :
- मुता विवाह
  - पारशी वैवाहिक न्यायालचे

- प्रश्न 10)** खालीलपैकी कोणतेही तीन सोडवा. [3 × 5 = 15]
- वहिदा या मुस्लिम मुलीचे अल्पवयीन असताना लग्न झाले आहे. तिला लग्न नाकारायचे आहे. तिला सल्ला द्या.
  - फिरोज या पारशी पतीने शेबीनशी ती मानसिकदृष्ट्या अस्वस्थ आहे हे माहीत असूनही लग्न केले. आता लग्नाच्या चार वर्षांनंतर त्याला तिच्यासोबत राहणे कठीण झाले आहे. त्याला घटस्फोट घ्यायचा आहे. तो यशस्वी होईल का?
  - प्रकाशने ख्रिश्चन धर्म स्वीकारल्यामुळे अनिता ही हिंदू पत्नी प्रकाशपासून वेगळी राहते. अनिताला प्रकाश यांच्याकडून देखभालीचा दावा करायचा आहे. अनिताला सल्ला.
  - डोना, एक ख्रिश्चन स्त्री व्यभिचाराच्या कारणावरून घटस्फोटासाठी याचिका दाखल करते. तिचे पती पेंडेंट लाइट देखभालीसाठी प्रार्थना करतात. तो यशस्वी होईल का?
  - ज्योती आणि बालसुब्रमण्यम या दोघांनी मद्रास येथे हिंदू विवाह केला. ते शेवटचे कोचीन येथे एकत्र राहिले. ज्योति सध्या बंगळुरू आणि बालसुब्रमण्यम हैदराबाद येथे राहतात. बालसुब्रमण्यम यांना घटस्फोटासाठी दावा दाखल करायचा आहे. तो कोणत्या न्यायालयात याचिका दाखल करू शकतो? तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-819

[Total No. of Pages : 4

[5932]-53

Third Year B.A. LL.B. (Semester - V)
(Third Year of Five Years Law Course)
LC0503 : LAW OF CONTRACT - I
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from Part-C. Each question in Part - C is for 5 marks.*

PART - A

Answer any three of the following :

[3 × 15 = 45]

- Q1)* Explain the concept of 'free consent' according to the Indian Contract Act, 1872.
- Q2)* Minor's agreement is void. Explain it with exceptions.
- Q3)* What is meant by consideration? Explain the rule of privity of contract and privity of consideration.
- Q4)* 'All contracts are agreements but all agreements are not contracts.' Explain it in detail.
- Q5)* Explain the rules relating to communication of offer and acceptance.

P.T.O.

PART - B

Write any two of the following :

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Who can bring a suit for the rescission of a contract and on what grounds such suit can be instituted?
- Q7)** Who are competent to contract under the Indian Contract Act, 1872 ? Explain with the help of relevant examples.
- Q8)** What are the different modes of discharge of contract? Explain.
- Q9)** What remedy is available in case of breach of contract under Indian Contract Act? Discuss.

PART - C

Q10) Write short notes on any three :

[3 × 5 = 15]

- a) Quasi contract
- b) Liquidated and unliquidated damages
- c) Temporary injunction
- d) Anticipatory breach of contract
- e) Tender of performance

Total No. of Questions : 10]

PA-819

[5932]-53

Third Year B.A. LL.B. (Semester - V)
(Third Year of Five Years Law Course)

LC0503 : कराराचा कायदा – I

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग – अ

कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

[3 × 15 = 45]

प्रश्न 1) भारतीय करार कायद्याप्रमाणे मुक्त संमती म्हणजे काय हे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अज्ञानासोबतचा करार अवैध आहे हे अपवादासहित स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) प्रतिफल म्हणजे काय? करार व प्रतिफलातील भागीदार असणे आणि नसण्याचा नियम काय आहे हे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सर्व करार हे ठराव आहेत परंतु सर्व ठराव हे करार नाहीत कसे ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) प्रस्ताव आणि स्वीकृतीच्या देवानघेवाणीचे नियम काय आहेत हे स्पष्ट करा.

भाग - ब

कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

[2 × 10 = 20]

प्रश्न 6) एखादा करार रद्द करण्यासाठी कोण दावा आणू शकतो आणि कोणत्या कारणावरून स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) भारतीय करार कायद्याप्रमाणे करार करण्यासाठी पात्र कोण आहे हे उदाहरण सहित स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) एखाद्या करारातून मुक्त होण्याचे किती मार्ग आहेत ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) भारतीय करार कायद्यात करारभंग झाल्यास कोणते उपाय आहेत याची चर्चा करा.

भाग - क

प्रश्न 10) टिपा लिहा (कोणतेही तीन) :

[3 × 5 = 15]

अ) आभासी करार

ब) निर्धारित भरपाई व अनिर्धारित भरपाई

क) तात्पुरती मनाई

ड) पूर्तता पूर्व करारभंग

इ) करार पुर्ततेची तयारी

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2680

[Total No. of Pages : 4

[5932]-54

Third Year B.A. LL.B.

LC - 0504 : LAW OF CRIMES

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.
- 3) Answer any three questions from Part-C. Each question in Part-C is for 5 marks.

PART - A

Attempt Any Three questions.

[3 × 15 = 45]

- Q1)* What is abetment to suicide and attempt to commit suicide? How are they punishable under IPC?
- Q2)* Define "Assault" and Distinguish it from use of "Criminal Force".
- Q3)* Discuss the importance of the right of private defence in criminal Law. Explain when the right of private defence of the body and property extends to causing death.
- Q4)* Discuss the provisions relating to 'Trespass' and 'House Breaking' under Indian Penal Code.
- Q5)* Explain the concept of 'Necessity' and 'Consent' as General Exceptions for imposing criminal liability.

P.T.O.

PART - B

Attempt Any Two questions.

[2 × 10 = 20]

- Q6)** What is 'Waging War'? How is it different from 'Riot'?
- Q7)** Discuss in detail the offences against the public tranquillity under the Indian Penal Code.
- Q8)** Describe the offences relating to Women punishable under the Indian Penal Code.
- Q9)** Explain the provisions of the Indian Penal Code relating to offences committed within and outside India.

PART - C

Attempt Any Three questions.

[3 × 5 = 15]

Q10) Answer any Three of the following :

- a) 'A' and 'B' agree to engage 'C' to kill 'Z'. In pursuance of it 'C' attempts to kill 'Z' but fails. What is the offence committed by each?
- b) 'A' a member of the crew of a ship, under the orders of the Captain, throws 16 male passengers into sea in order to save the ship and crew from being sunk. Explain what offence if any has committed in the above case.
- c) 'A' gives his wrist watch to a watch repairer. He takes away the watch without payment of money in the absence of the watch repairer. What offences, if any, "A" has committed?
- d) 'A' makes an attempt to steal some jewels by breaking open a box, and finds after opening the box, that there is no jewel in it. Discuss 'A's liability.
- e) 'A' killed 'B' and severed the head. A threw the head in a tank with the intention that nobody shall identify the dead body. Discuss.

[5932]-54

Third Year B.A. LL.B.

LC - 0504 : लॉ ऑफ क्राईम्स
(2017 Pattern) (Semester - V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा :

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) “आत्महत्या करण्यास प्रवृत्त करणे” आणि “आत्महत्येचा प्रयत्न करणे” म्हणजे काय? IPC खाली त्यांना शिक्षा किती आहे?
- प्रश्न 2) “हमला” याची व्याख्या करा व तसेच त्याचे “फौजदारीपात्र बलप्रयोगा” सोबत असणारे वेगळेपण नमूद करा.
- प्रश्न 3) फौजदारी कायद्यातील खाजगीरित्या बचाव करण्याच्या हक्क चे महत्व नमूद करा. शरीराचा व मालमत्तेचा खाजगीरित्या बचाव करण्याच्या हक्क हा, मृत्य घडवून आणण्याइतपत केव्हा व्यापक असतो हे स्पष्ट करा?
- प्रश्न 4) भारतीय दंड संहिता अंतर्गत ‘अतिक्रमण’ आणि ‘घरफोडी’ संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.
- प्रश्न 5) गुन्हेगारी दायित्व लादण्यासाठी सामान्य अपवाद म्हणून ‘आवश्यकता’ आणि ‘संमती’ या संकल्पना स्पष्ट करा.

भाग - ब

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[2 × 10 = 20]

प्रश्न 6) “युद्ध पुकारणे” म्हणजे काय? “दंगलीपेक्षा” ते वेगळे कसे आहे?

प्रश्न 7) भारतीय दंड संहितेच्या अंतर्गत सार्वजनिक शांततेच्या विरुद्ध गुन्ह्यांची तपशीलवार चर्चा करा.

प्रश्न 8) भारतीय दंड संहितेअंतर्गत दंडनीय ‘स्त्रियांशी संबंधित गुन्ह्यांचे’ वर्णन करा.

प्रश्न 9) भारतामध्ये आणि भारताबाहेर केलेल्या गुन्हाशी संबंधित भारतीय दंड संहितेच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

भाग - क

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा :

[3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) खालीलपैकी कोणतेही तीन सोडवा.

- अ) ‘A’ आणि ‘B’ ‘Z’ ला मारण्यासाठी ‘C’ ला गुंतवण्यास सहमत आहेत. त्यामुळे ‘C’ ‘Z’ ला मारण्याचा प्रयत्न करतो पण अपयशी ठरतो. प्रत्येकाने कोणता गुन्हा केला आहे?
- ब) जहाजाच्या क्रूचा एक सदस्य ‘A’ कॅप्टनच्या आदेशानुसार जहाज आणि चालक दलाला बुडण्यापासून वाचवण्यासाठी 16 पुरुष प्रवाशांना समुद्रात फेकतो. वरील प्रकरणात कोणता गुन्हा घडला आहे का? स्पष्टीकरण द्या.
- क) ‘A’ त्याचे मनगटाचे घड्याळ एका घड्याळ दुरुस्ती करणाऱ्याला देतो. घड्याळ दुरुस्ती करणाऱ्याच्या अनुपस्थितीत तो पैसे न देता घड्याळ घेऊन जातो. ‘A’ ने कोणता गुन्हा केले आहेत?
- ड) ‘A’ बॉक्स उघडून काही दागिने चोरण्याचा प्रयत्न करतो आणि बॉक्स उघडल्यानंतर त्यात एकही दागिना नाही असे त्याला आढळते. ‘A’ च्या दायित्वाची चर्चा करा.
- इ) ‘A’ ने ‘B’ ला मारून डोके धडापासून वेगळे केले. मृतदेहाची ओळख पटू नये, या उद्देशा A ने एका टाकीत डोके फेकले. A च्या गुन्हेगारी दायित्वाची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-820

[Total No. of Pages : 4

[5932]-55

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LO 0505 : (A) HEALTH AND FOOD LAW
(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Part A, Part B and Part C are compulsory.*
- 2) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 3) *Answer any two questions from part B. Each questions in Part B is for 10 marks.*
- 4) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)* Define Health and explain the meaning of Health Law. Why is it important to understand Health Law?
- Q2)* Identify and elaborate various provisions in the Constitution of India relating to Health Rights, Cite relevant case laws.
- Q3)* Does Indian Penal Code deal with provisions relating to protection of Health? If Yes, identify and explain them. Support your explanation with relevant case laws.
- Q4)* How do provisions in the Maternity Benefits Act, 1961 protect the health rights of women? Evaluate these provisions.
- Q5)* What are the principles of Food Safety reflecting in the Food Safety and Standard Act, 2006. Explain in detail.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Critically evaluate the Human Rights perspective of Health.

Q7) Explain in detail the Directive Principles of State Policy relating to protection of Health.

Q8) What is the status of Mental Health Law in India? Cite relevant Legislations and case laws pertaining to it.

Q9) Is there a need of Reforms in Targeted Public Distribution System, explain with help to provisions of National Food Security Act, 2013.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on any three :

- a) Right to Decent Environment.
- b) Women Empowerment under Section 13 of National Food Security Act, 2013.
- c) Right to Nutrition.
- d) Concept and Importance of Health.
- e) Analysis of Food under Food Safety and Standard Act, 2006.

Total No. of Questions : 10]

PA-820

[5932]-55

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LO 0505 : (A) HEALTH AND FOOD LAW
(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ, भाग ब आणि भाग क अनिवार्य आहेत.
  - 2) भाग अ मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 3) भाग ब मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 4) भाग क मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1) आरोग्याची व्याख्या करा आणि आरोग्य कायद्याचा अर्थ स्पष्ट करा. आरोग्य कायदा समजून घेणे महत्वाचे का आहे?
- प्र.2) भारताच्या राज्यघटनेतील आरोग्य हक्कांशी संबंधित विविध तरतुदी ओळखा आणि विस्तृत करा. संबंधित केस कायदे उद्धृत करा.
- प्र.3) भारतीय दंड संहिता आरोग्याच्या संरक्षणाशी संबंधित तरतुदींशी संबंधित आहे का? होय असल्यास, त्यांना ओळखा आणि स्पष्ट करा. संबंधित केस कायदांसह तुमच्या स्पष्टीकरणाचे समर्थन करा.
- प्र.4) मातृत्व लाभ कायदा, 1961 मधील तरतुदी महिलांच्या आरोग्य अधिकारांचे संरक्षण कसे करतात? या तरतुदींचे मूल्यांकन करा.
- प्र.5) अन्न सुरक्षा आणि मानक कायदा, 2006 मध्ये अन्न सुरक्षेची तत्वे कोणती प्रतिबिंबित करतात. तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्र.6) आरोग्याच्या मानवी हक्कांच्या दृष्टिकोनातून गंभीरपणे मूल्यांकन करा.

प्र.7) आरोग्याच्या संरक्षणाशी संबंधित राज्य धोरणाची मार्गदर्शक तत्वे तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्र.8) भारतात मानसिक आरोग्य कायद्याची स्थिती काय आहे? संबंधित कायदे आणि त्याच्याशी संबंधित केस कायदे उद्धृत करा.

प्र.9) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा, 2013 च्या तरतुदींच्या सहाय्याने लक्षित सार्वजनिक वितरण प्रणालीमध्ये सुधारणांची गरज आहे का?

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा :

- अ) सभ्य पर्यावरणाचा अधिकार
- ब) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा, 2013 च्या कलम 13 अंतर्गत महिला सक्षमीकरण
- क) पोषण हक्क
- ड) आरोग्याची संकल्पना आणि महत्त्व
- इ) अन्न सुरक्षा आणि मानक कायदा, 2006 अंतर्गत अन्नाचे विश्लेषण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2580

[Total No. of Pages : 4

[5932]-56

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

EQUITY AND TRUST LAW

(2017 Pattern) (Semester - V) (LO 0506)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any 3 questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Attempt any 2 questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Attempt any 3 short notes from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) State and explain the circumstances under which the trust is extinguished.

Q2) What do you mean by 'Dharmada'? Explain the important provisions related to 'Dharmada' under The Maharashtra Public Trusts Act, 1950.

Q3) State and Explain Rights and Liabilities of Beneficiaries.

Q4) Explain in detail the concept of Fiduciary Relationship with the help of appropriate Examples.

Q5) Enumerate the powers and functions of charity commissioner under The Maharashtra Public Trusts Act, 1950.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Discuss the provisions relating to Budget Account and Audit under The Maharashtra Public Trusts, 1950

Q7) Define Equity. Write in detail history and development of Equity.

Q8) Define Breach of Trust under the Indian Trusts Act, 1882.

Q9) Explain Surcharge. How surcharge is imposed under the provisions of the Maharashtra Public Trust Act, 1950

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on (any 3):

- a) Private trust and Public trust
- b) Public Trusts Administration Fund
- c) Delay defeats equity
- d) Recognition of Equity under Indian Legal System
- e) Trust and Equitable Charge

Total No. of Questions : 10]

PA-2580

[5932]-56

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

EQUITY AND TRUST LAW

(2017 Pattern) (Semester - V) (LO 0506)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
  - 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.
-

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) ट्रस्ट (विश्वस्त संस्था) कोणत्या परिस्थितीत संपुष्टात येते ते संविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.2) 'धर्मदा' म्हणजे काय? महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त अधिनियम, 1950 अंतर्गत 'धर्मदा' शी संबंधित महत्त्वाच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.3) लाभार्थीचे अधिकार आणि दायित्वे स्पष्ट करा.

प्र.4) विश्वस्त नातेसंबंधाची संकल्पना योग्य उदाहरणांसह तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्र.5) महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त अधिनियम, 1950 अंतर्गत धर्मदाय आयुक्तांचे अधिकार आणि कर्तव्ये लिहा.

प्र.6) महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त अधिनियम, 1950 अंतर्गत अर्थसंकल्पीय, लेखा आणि लेखापरीक्षणाशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.7) इक्विटीची व्याख्या करा. इक्विटीचा इतिहास आणि विकास तपशीलवार लिहा.

प्र.8) भारतीय ट्रस्ट कायदा, 1882 अंतर्गत ट्रस्टचे उल्लंघन परिभाषित करा.

प्र.9) अधिभार स्पष्ट करा. महाराष्ट्र सार्वजनिक न्यास अधिनियम, 1950 च्या तरतुदीनुसार अधिभार कसा लावला जातो.

प्र.10) टीपा लिहा. (कोणतेही तीन)

- अ) खाजगी ट्रस्ट आणि सार्वजनिक ट्रस्ट
- ब) सार्वजनिक विश्वस्त प्रशासन निधी
- क) विलंब इक्विटीचा पराभव करतो
- ड) भारतीय कायदेशीर प्रणाली अंतर्गत इक्विटीची मान्यता
- इ) विश्वास आणि न्याय्य शुल्क

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-821

[Total No. of Pages : 4

[5932]-57

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LAW

**LO 0507 (C) : Criminal Psychology and Criminal Sociology
(2017 Pattern) (Semester - V)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)* Define criminal profiling. Discuss the process of profiling criminal personality along with its merits and demerits.
- Q2)* Discuss the role of criminal psychology in investigation of crime and its application in court.
- Q3)* Explain and distinguish between Hirsch's social control theory and differential reinforcement theory.
- Q4)* Define criminology. Discuss various schools of criminology.
- Q5)* Discuss in detail Psychological vs. Psycho - analytical approach to crime and behaviourist approach to crime in contemporary era.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the Socialization and Crime in light of Differential association theory.
- Q7)** Who is the criminal? What is Criminology? Discuss Neo Classical school of criminology.
- Q8)** Discuss the positivist approach to crime with special reference to Raffaele Garofalo and discuss his theory on natural crime.
- Q9)** Discuss Becker's Labelling theory. Give your opinion on Becker's labelling theory and its utility in contemporary era.

PART - C

Q10) Write short notes on the following : (Any three)

[3×5=15]

- a) Self-Control and Self Esteem as related to crime.
- b) Social disorganization theory.
- c) Historical background of forensic psychology in India.
- d) Miller's lower class gang delinquency.
- e) Radical Positivism and Liberal Positivism.

Total No. of Questions : 10]

PA-821

[5932]-57

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LAW

**LO 0507 (C) : Criminal Psychology and Criminal Sociology
(2017 Pattern) (Semester - V)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण.
  - 2) भाग ब मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण.
  - 3) भाग क मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण.
-

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) गुन्हेगारी प्रोफाइलिंग परिभाषित करा. गुन्हेगारी व्यक्तिमत्त्वाच्या गुण व तोट्या सोबत त्याच्या गुणवत्तेसह प्रोफाइल करण्याच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.

प्र.2) गुन्हाच्या तपासात गुन्हेगारी मानसशास्त्राची भूमिका आणि न्यायालयात त्याच्या वापरावर चर्चा करा.

प्र.3) हिर्षाचा सामाजिक नियंत्रण सिद्धांत आणि विभेदक मजबुतीकरण सिद्धांत यांच्यातील स्पष्टीकरण आणि फरक करा.

प्र.4) गुन्हेगारीची व्याख्या करा. गुन्हेगारी शास्त्राच्या विविध शाळांवर चर्चा करा.

प्र.5) सविस्तर चर्चा करा मानसशास्त्रीय विरुद्ध सायको विश्लेषणात्मक दृष्टिकोन – समकालीन युगातील गुन्हाकडे विश्लेषणात्मक दृष्टिकोन आणि गुन्हाकडे वर्तनवादी दृष्टिकोन.

प्र.6) डिफरेंशियल असोसिएशन सिद्धांताच्या प्रकाशात समाजीकरण आणि गुन्हेगारीची चर्चा करा.

प्र.7) गुन्हेगार कोण आहे? क्रिमिनोलॉजी म्हणजे काय? निओ क्लासिकल स्कूल ऑफ क्रिमिनोलॉजीची चर्चा करा.

प्र.8) राफेल गारोफालोच्या विशेष संदर्भासह गुन्हाकडे सकारात्मक दृष्टिकोनाची चर्चा करा आणि नैसर्गिक गुन्हेगारीवरील त्याच्या सिद्धांतावर चर्चा करा.

प्र.9) बेकरच्या लेबलिंग सिद्धांतावर चर्चा करा. बेकरचा लेबलिंग सिद्धांत आणि समकालीन युगात त्याची उपयुक्तता यावर आपले मत मांडा.

भाग - क

प्र.10) खालील गोष्टींवर लहान नोट्स लिहा. (कोणतेही तीन)

[3×5=15]

- अ) गुन्हाशी संबंधित आत्म-नियंत्रण आणि आत्मसन्मान.
- ब) सामाजिक अव्यवस्था सिद्धांत.
- क) भारतातील न्यायवैद्यक मानसशास्त्राची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी.
- ड) मिलरच्या खालच्या वर्गातील टोळीचा अपराध.
- इ) रॅडिकल पॉझिटिव्हिझम आणि लिबरल पॉझिटिव्हिझम.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2581

[Total No. of Pages : 4

[5932]-58

T.Y. B.A. LL.B.

**LO - 0508 : (D) AGRICULTURAL MARKETING LAW
(2017 Pattern) (Semester - V)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from Part C as directed. Each question for 5 marks.*
- 4) Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Explain Concept of Agricultural Marketing and Market along with Classification of Markets & Types of Marketing.
- Q2)** Discuss in detail procedure for procurement of Prescription of grade designations. Under Agricultural Produce (Grading and Marking) Act, 1937 along with Penalty for unauthorised marking with grade designation mark.
- Q3)** What is meaning of Contract Farming Agreement and Marketing Through Electronic Trading under The Maharashtra Agricultural Produce Marketing (Development and Regulation) Act, 1963.
- Q4)** Write a detailed note on Registration of Plant Varieties and Essentially Derived Variety under the Protection of Plant varieties and Farmers Rights Act, 2001.
- Q5)** Explain provisions of Central Warehousing Corporation and State Warehousing Corporation under The Warehousing Corporations Act, 1962.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Write a detail note on Characteristic Features of Indian Agriculture and Farmers' Community.
- Q7)** Elaborately Explain Objects., Reasons and Salient Features of the Laws passed for Warehousing, Food Product Export, Grading and Marketing.
- Q8)** Write a detail note on Farmers' Rights under The Protection of Plant Varieties and Farmers Rights Act, 2001.
- Q9)** Discuss in detail Integrated Child Development Services (ICDS) provisions under the National Food Securities Act, 2013.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes (any 3):

- a) Risk Perceptions of Indian Farmers.
- b) Pradhan Mantri Fasal Bima Yojana (PMFBY).
- c) Farm Income Insurance Scheme (FIIS)
- d) Midday Meal Scheme (MMS).
- e) Classification of Markets

Total No. of Questions : 10]

PA-2581

[5932]-58

T.Y. B.A. LL.B.

LO - 0508 : (D) AGRICULTURAL MARKETING LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1)** बाजार आणि मार्केटिंगचे प्रकार यांच्या वर्गीकरणासह कृषी विपणन आणि बाजाराची संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.2)** ग्रेड पदनामांच्या प्रिस्क्रिप्शनच्या खरेदीसाठी तपशीलवार चर्चा करा. कृषी उत्पादन (प्रतवारी आणि चिन्हांकन) अधिनियम, 1937 अंतर्गत ग्रेड पदनाम चिन्हासह अनधिकृत चिन्हांकित केल्याबद्दल दंडासह.
- प्र.3)** महाराष्ट्र कृषी उत्पादन विपणन (विकास आणि नियमन) अधिनियम, 1963 अंतर्गत इलेक्ट्रॉनिक ट्रेडिंगद्वारे कंत्राटी शेती करार आणि विपणन याचा अर्थ काय आहे.
- प्र.4)** वनस्पती वाणांचे संरक्षण आणि शेतकरी हक्क कायदा, 2001 अंतर्गत वनस्पती जाती आणि मूलतः व्युत्पन्न जातींच्या नोंदणीवर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्र.5)** वेअरहाऊसिंग कॉर्पोरेशन कायदा, 1962 अंतर्गत केंद्रीय वखार निगम आणि राज्य वखार निगमच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.6) भारतीय शेती आणि शेतकरी समुदायाच्या वैशिष्ट्यपूर्ण वैशिष्ट्यांवर तपशीलवार टीप लिहा.

प्र.7) वस्तू, कारणे आणि गोदाम, अन्न उत्पादन निर्यात, प्रतवारी आणि विपणन यासाठी मंजूर केलेल्या कायद्यांची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.8) वनस्पती वाणांचे संरक्षण आणि शेतकरी हक्क कायदा, 2001 अंतर्गत शेतकऱ्यांच्या हक्कांवर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.9) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा, 2013 अंतर्गत एकात्मिक बाल विकास सेवा (ICDS) तरतुदींची तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.10) लहान नोट्स वर लिहा :

- अ) भारतीय शेतकऱ्यांची जोखीम धारणा
- ब) प्रधानमंत्री फसल बीमा योजना (PMFBY)
- क) शेत उत्पन्न विमा योजना (FIIS)
- ड) मध्यान्ह भोजन योजना (MMS)
- इ) बाजारांचे वर्गीकरण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-822

[Total No. of Pages : 4

[5932]-59

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO 0509 E : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*
- 4) Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Explain the concept and nature of Intellectual Property. Discuss the various Kinds of Intellectual property with appropriate illustrations.
- Q2)** Explain the meaning and definition of Copyright. Discuss the Neighboring rights and Secondary rights relating to copyright.
- Q3)** Discuss the meaning, concept and nature of patent. Write a detailed note on the patent cooperation treaty along with advantages and disadvantages of it.
- Q4)** Define the meaning and nature of Trade Marks. Discuss the various kinds of marks with appropriate illustrations.
- Q5)** What do you mean by Intellectual property? Analysis the current issues relating to Intellectual Property Rights with special reference to rights of indigenous people, Protection of Bio-diversity and Traditional Knowledge along with relevant judicial pronouncements.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Enumerate the TRIPS provisions related to protection of Copyright.
- Q7)** Define the term patent and explain the subject Matter which are Patentable.
- Q8)** What do you mean by Industrial Designs? Analysis the advantages of Hague Agreement.
- Q9)** Explain the Paris Convention for the Protection of Industrial Property and its General Provisions.

PART - C

Q10) Write short notes on any three :

[3×5=15]

- a) Theories of Intellectual Property.
- b) Broadcasting Rights.
- c) Doctrine of Equivalents.
- d) Basic Features of the Madrid Agreement.
- e) The UPOV Convention.

Total No. of Questions : 10]

PA-822

[5932]-59

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO 0509 E : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 3) भाग क मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
-

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) बौद्धिक संपदेची संकल्पना आणि स्वरूप स्पष्ट करा. विविध प्रकारच्या बौद्धिक संपत्तीची योग्य उदाहरणांसह चर्चा करा.

प्र.2) कॉपीराइटचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करा. कॉपीराइटशी संबंधित शेजारीहक्क आणि दुय्यम हक्कांची चर्चा करा.

प्र.3) पेटंटचा अर्थ, संकल्पना आणि स्वरूपावर चर्चा करा. पेटंट कोऑपरेशन ट्रीटीचे फायदे आणि तोटे यांवर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.4) ट्रेडमार्क्सचा अर्थ आणि स्वरूप परिभाषित करा. विविध प्रकारच्या गुणांची योग्य उदाहरणांसह चर्चा करा.

प्र.5) बौद्धिक संपदा म्हणजे काय? बौद्धिक संपदा हक्कांशी संबंधित सध्याच्या समस्यांचे विश्लेषण स्थानिक लोकांच्या हक्कांच्या विशेष संदर्भासह, जैव-विविधतेचे संरक्षण आणि संबंधित न्यायिक निर्णयांसह पारंपारिक ज्ञान च्या अनुषंगाने करा.

प्र.6) कॉपीराइटच्या संरक्षणाशी संबंधित TRIPS ची तरतुदी सांगा.

प्र.7) पेटंट या शब्दाची व्याख्या करा आणि पेटंट करण्यायोग्य विषयाचे स्पष्टीकरण द्या.

प्र.8) औद्योगिक रचना म्हणजे काय? हेग कराराच्या फायद्यांचे विश्लेषण करा.

प्र.9) औद्योगिक मालमत्तेच्या संरक्षणासाठी पॅरिस अधिवेशन आणि त्यातील सामान्य तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.10) कोणत्याही तीन वर लहान टिपा लिहा :

[3×5=15]

- अ) बौद्धिक संपदेचे सिद्धांत
- ब) प्रसारण हक्क
- क) समतुल्य सिद्धांत
- ड) माद्रिद कराराची मूलभूत वैशिष्ट्ये
- इ) UPOV अधिवेशन

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2626

[Total No. of Pages : 4

[5932]-61

III - B.A. LL.B. (Semester - VI)

(Third Year of Five Years Law Course)

LC-0601 : CONSTITUTIONAL LAW - I

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[45]

- Q1)** Explain the meaning and content of Preamble. Discuss the Utility of Preamble interpretation of the Constitution.
- Q2)** Discuss the Concept of State. Explain the Importance and development of concept State in relation to protection of Fundamental Rights with the help of appropriate Judicial Pronouncements.
- Q3)** Analysis the Special provisions provided in Constitution of India for the protection of women, children and Backward Classes.
- Q4)** Enumerate the various freedom provided under Article 19(1) of Constitution of India along with their Reasonable Restrictions.
- Q5)** Explain the provisions regarding Power and Procedure of Amendment of Indian Constitution along with Basic Structure Doctrine.

P.T.O.

PART - B

[20]

- Q6)* Public Interest Litigation is a tool for the protection of 'Public Interest'-
Explain
- Q7)* Discuss the Salient features of the Constitution of India.
- Q8)* Explain the provisions provided in Constitution of India for the Protection
against Arrest and Detention.
- Q9)* Enumerate the Nature of Directive Principles. Discuss the inter-relationship
between Fundamental Rights and Directive Principles.

PART - C

[15]

Q10) Write short notes :

- a) The Indian Independence Act. 1947
- b) Waiver of fundamental rights
- c) Guarantee against double jeopardy.
- d) Unconstitutionality of statute
- e) Types of Writs

Total No. of Questions : 10]

PA-2626

[5932]-61

III - B.A. LL.B. (Semester - VI)
(Third Year of Five Years Law Course)
LC-0601 : CONSTITUTIONAL LAW - I

घटनात्मक कायदा - I

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
- 4) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग - अ

[45]

- प्रश्न 1)** प्रस्तावनेचा अर्थ आणि आशय स्पष्ट करा. संविधानाच्या व्याख्येतील प्रस्तावनेच्या उपयुक्ततेची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** राज्य संकल्पनेची चर्चा करा. योग्य न्यायिक निर्णयांच्या मदतीने मूलभूत हक्कांच्या संरक्षणाच्या संदर्भात राज्य संकल्पनेचे महत्त्व आणि विकास स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** महिला, मुले आणि मागासवर्गीयांच्या संरक्षणासाठी भारतीय राज्यघटनेत प्रदान केलेल्या विशेष तरतुदींचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 4)** भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 19(1) अंतर्गत प्रदान केलेल्या विविध स्वातंत्र्यांची त्यांच्या वाजवी निर्बंधांसह गणना करा.
- प्रश्न 5)** मूलभूत संरचना सिद्धांतासह भारतीय संविधानाच्या दुरुस्तीची शक्ती आणि कार्यपद्धती यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) जनहित याचिका हे 'जनहिताच्या' संरक्षणाचे साधन आहे. स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) भारतीय राज्यघटनेच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 8) अटक आणि अटकेपासून संरक्षणासाठी भारतीय राज्यघटनेत दिलेल्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) निर्देशक तत्वांचे स्वरूप मोजा. मूलभूत अधिकार आणि मार्गदर्शक तत्वे यांच्यातील आंतरसंबंधांची चर्चा करा.

- प्रश्न 10) टिपा लिहा :
- अ) भारतीय स्वातंत्र्य कायदा, 1947
  - ब) मूलभूत अधिकारांची सूट
  - क) दुहेरी जोखीम विरुद्ध हमी
  - ड) कायद्याची असंवैधानिकता
  - इ) Writs चे प्रकार

Total No. of Questions : 14]

SEAT No. :

PA-823

[Total No. of Pages : 4

[5932]-62

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC 0602 : FAMILY LAW- II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All Parts are compulsory.*
- 2) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 3) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 4) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART- A

[3×15=45]

Q1) “A Hindu Coparcenary is a creature of Law” -State the Rights of Coparceners with the help of illustration.

Q2) Examine the relevance of Doctrine of Notional Partition in the light of Hindu Succession (Amendment) Act, 2005.

Q3) Discuss the provisions of succession to the property of a Hindu Female under the Hindu Succession Act 1956 with appropriate illustrations.

Q4) Define the term Election. Write a detailed note on ‘Election’ with landmark Judicial Pronouncements.

Q5) Discuss the rules relating to Right of Pre-emption under Muslim Law.

P.T.O.

PART- B

[2×10=20]

- Q6)** Explain the concept of 'Will and Codicils'. Discuss in details provisions relating to construction of Will under Indian Succession Act, 1925.
- Q7)** Explain Marz-ul-Maut. What is the Law regarding death bed gifts?
- Q8)** Explain details the general principles of inheritance under Muslim Personal Law. Discuss the difference between Sunni and Shia law of inheritance.
- Q9)** Discuss in detail the concept of joint family property and self-acquired property.

PART- C

[3×5=15]

- Q10)** 'A' bequeaths all his property to B, except certain stocks and funds which he bequeaths to C. Explain the kinds of Legatees.
- Q11)** 'P' a Parsi male dies intestate leaving behind his father, mother, wife, son and daughter. Distribute his property.
- Q12)** A Hindu Female dies intestate leaving behind her a legitimate daughter, an illegitimate son and a step son. Devolve her property.
- Q13)** X, an unmarried Hindu female dies intestate. Her real sister, real brother and stepmother claim shares in the property of X. What will be the shares of each one of them?
- Q14)** 'M' an admiral who commands naval forces, but who lives on shore, and only occasionally goes on board his ship. Is he entitled to make privilege will?

Total No. of Questions : 14]

PA-823

[5932]-62

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC 0602 : FAMILY LAW- II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) प्रश्नपत्रिकेतील सर्व भाग सक्तीचे आहेत.
  - 2) भाग अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नास 15 गुण आहेत.
  - 3) भाग ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नास 10 गुण आहेत.
  - 4) भाग क मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नास 5 गुण आहेत.
-

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) हिंदू कॉर्पसनेरी पद्धत हि कायदानिर्मित संकल्पना आहे या दृष्टिकोनातून कॉर्पसनेरचे विविध अधिकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्र.2) हिंदू वारसा (सुधारणा) कायदा, 2005 च्या दृष्टिकोनातून नोशनल पार्टीशन या संकल्पनेचा संदर्भ सांगून विवेचन करा.

प्र.3) हिंदू उत्तराधिकार कायदा, 1956 अंतर्गत हिंदू स्त्रीच्या मालमत्तेच्या उत्तराधिकाराच्या तरतुदींची योग्य उदाहरणांसह चर्चा करा.

प्र.4) निवड (Doctrine of Election) या शब्दाची व्याख्या करा. 'निवड करण्याचा हक्क' वर ऐतिहासिक न्यायिक निर्णयांसह तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.5) मुस्लिम कायद्यांतर्गत प्री-एम्प्शनच्या अधिकाराशी संबंधित नियमांची चर्चा करा.

- प्र.6) मृत्यूपत्र आणि कोडिसिल या संकल्पना विशद करून भारतीय वारसा कायद्यातील मृत्यूपत्राचा अर्थ लावण्या संदर्भातील तरतुदीची विस्तृत चर्चा करा.
- प्र.7) मरझ-उल-मौत संकल्पना विशद करून मृत्यू शैथ्येवर असताना दिलेल्या भेटवस्तू या संदर्भातील कायदांच्या तरतुदींचा उहापोह करा.
- प्र.8) मुस्लिम वैयक्तिक कायदानुसार वारसा हक्काने मालमत्ता जाण्याच्या प्रक्रियेचे सामान्य तत्वे विशद करून सुन्नी आणि शिया कायद्यातील वारसा हक्काने मालमत्ता जाण्याच्या कायदाचा फरक स्पष्ट करा.
- प्र.9) संयुक्त कौटुंबिक मालमत्ता आणि स्व-अधिग्रहित मालमत्ता या संकल्पनेची सविस्तर चर्चा करा.

- प्र.10) 'अ' आपल्या मृत्यूनंतर आपली सर्व मालमत्ता 'ब' ला देण्याचे ठरवतो फक्त काही शेयर आणि निधी जे त्याने 'क' ला देण्याचे ठरवले आहे अशा परिस्थितीमध्ये 'अ' च्या मृत्यूपत्राचे किती प्रकारचे लाभार्थी असतील याचे विश्लेषण करा.
- प्र.11) 'प' हा पारशी पुरुष कुठलेही मृत्यूपत्र न करता मरण पावतो व आपल्या मागे वडील, आई, बायको, मुलगा आणि मुलगी यांना सोडून जातो अशा परिस्थिती मध्ये त्याच्या मालमत्तेचे विभाजन करा.
- प्र.12) अ नावाची हिंदू महिला कुठलेही मृत्यूपत्र न करता मरण पावते व आपल्या मागे एक औरस मुलगी एक अनौरस मुलगा व एक सावत्र मुलगा सोडून जाते अशा परिस्थिती मध्ये तिच्या मालमत्तेचे विभाजन करा.
- प्र.13) एक्स नावाची अविवाहित हिंदू महिला मृत्यूपत्र न करता मरण पावते. तिच्या मृत्यूनंतर तिच्या मालमत्तेमध्ये तिची सक्खी बहीण सक्खा भाऊ आणि सावत्र आई हिस्सा मागतात अशा परिस्थिती मध्ये प्रत्येकाचा हिस्सा किती असेल?
- प्र.14) एम नावाचा व्यक्ती नौदलामध्ये ऍडमिरल या पदावर रूजू असून तो प्रत्यक्ष किनाऱ्यावरच राहत असतो मात्र कधी कधी त्याला जहाजावर जावे लागते अशा परिस्थिती मध्ये त्याला विशेष मृत्यूपत्र करता येईल का?

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-824

[Total No. of Pages : 4

[5932]-63

Third Year B.A. LL.B. (Semester - VI)
(Third Year of Five Years Law Course)
LC 0603 : LAW OF CONTRACT - II
(2017 Pattern) (Revised)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any Three questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 marks.*
- 2) Answer any Two questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 marks.*
- 3) Answer question no. 10 from part 'C' as directed. The question no. 10 is for 15 marks.*

PART - A

Q1) Critically discuss the rights of Surety under the Contract of guarantee.[15]

Q2) Critically discuss the contract of Bailment with suitable cases. [15]

Q3) Explain in detail the revocation and other modes of termination of agency. [15]

Q4) Distinguish between 'Sale' and 'Agreement to sell' under the Sale of Goods Act. [15]

Q5) "Sharing of profits is only a prima facie evidence of partnership". Comment. [15]

P.T.O.

PART - B

- Q6)** Critically discuss the rights of Pawnor and Pawnee under contract of Pledge. [10]
- Q7)** Discuss the nature & extent of the authority of an agent. [10]
- Q8)** Can a minor be admitted to a partnership? If so what are his rights & liabilities. [10]
- Q9)** What are the rights of Unpaid seller available under the Sale of Goods Act? [10]

PART - C

- Q10)** Answer **Any Three** of the following : [15]
- a) Incoming & Outgoing partners
  - b) Revocation of continuing guarantee
  - c) Doctrine of 'Cavaet Emptor'
  - d) Finder of Goods
  - e) Limited Liability Partnership (LLP)

Total No. of Questions : 10]

PA-824

5932]-63

Third Year B.A. LL.B. (Semester - VI)
(Third Year of Five Years Law Course)
LC 0603 : LAW OF CONTRACT - II
(2017 Pattern) (Revised)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग 'अ' मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'अ' मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग 'ब' मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'ब' मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग 'क' मधील प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

- प्रश्न 1)** हमी कराराच्या अंतर्गत जामिनाच्या अधिकारांवर टीकात्मकपणे चर्चा करा. [15]
- प्रश्न 2)** योग्य प्रकरणांसह जामीन करारावर टीकात्मकपणे चर्चा करा. [15]
- प्रश्न 3)** निरस्तीकरण आणि एजन्सी रद्द करण्याच्या इतर पद्धतींचे तपशीलवार वर्णन करा. [15]
- प्रश्न 4)** वस्तूच्या विक्री कायद्यांतर्गत 'विक्री' आणि 'विक्रीचा करार' यातील फरक. [15]
- प्रश्न 5)** “नफ्याची वाटणी हा केवळ भागीदारीचा प्रथमदर्शनी पुरावा आहे”. टिप्पणी. [15]

भाग - ब

- प्रश्न 6)** तारण गहाण कराराच्या अंतर्गत पावनर (Pawnor) आणि पावणी (Pawnee) यांच्या हक्कांची टीकात्मक चर्चा करा. [10]
- प्रश्न 7)** एजंटच्या अधिकाराचे स्वरूप आणि विस्ताराची चर्चा करा. [10]
- प्रश्न 8)** अल्पवयीन व्यक्तीला भागीदारीत प्रवेश दिला जाऊ शकतो का? असल्यास त्याचे अधिकार आणि दायित्वे काय आहेत. [10]
- प्रश्न 9)** माल विक्री कायद्यांतर्गत न भरलेल्या विक्रेत्याचे (Unpaid Seller) कोणते अधिकार उपलब्ध आहेत? [10]

भाग - क

- प्रश्न 10)** खालीलपैकी कोणत्याही तीनची उत्तरे द्या : [15]
- अ) येणारे आणि जाणारे भागीदार
  - ब) सतत हमी रद्द करणे
  - क) 'कॅव्हेट एम्प्टर' ची शिकवण
  - ड) वस्तू शोधक
  - इ) मर्यादित दायित्व भागीदारी (एलएलपी)

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-825

[Total No. of Pages : 4

[5932]-64

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC 0604 : TORT AND CONSUMER PROTECTION LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any *THREE* questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.
- 2) Answer any *TWO* questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.
- 3) Answer question no. 10 from Part C as directed. Each question in Part C carries 5 marks.

PART - A

[3×15=45]

- Q1)* “Tort is a civil wrong other than a breach of contract for which the remedy is a common law action for unliquidated damages”. Comment.
- Q2)* Explain the ‘Absolute liability’ and ‘Strict Liability’. Are there any exceptions recognised to these rules? Discuss with relevant case laws.
- Q3)* Explain the nature and scope of Tort. Also discuss maxim of ‘Damnum Sine Injuria’, and ‘Injuria Sine Damnum’ with case laws.
- Q4)* Explain Vicarious Liability. What are the circumstances in which the master will be liable for the act of his servant?
- Q5)* Explain the constitution and jurisdiction of various forums under Consumer Protection Act.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** What is contributory negligence? What are the basic principles that determine the existence of contributory negligence?
- Q7)** Explain the term 'Trespass to Land' and 'Trespass *ab initio*'. What are the remedies available against an action for trespass to land?
- Q8)** Distinguish between libel and slander. When is slander actionable per se?
- Q9)** Explain the maxim 'Volunt non fit injuria'. Explain the limitations on its application.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write Short notes (any three)

- a) Deficiency in service
- b) Mistake
- c) Joint tort-feasors
- d) Injunction
- e) Extra-judicial remedies

Total No. of Questions : 10]

PA-825

[5932]-64

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC 0604 : TORT AND CONSUMER PROTECTION LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
2) भाग ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
3) निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
-

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) “टॉर्ट ही कराराच्या उल्लंघनाव्यतिरिक्त एक नागरी चूक आहे ज्यासाठी उपाय म्हणजे अप्रमाणित नुकसानीसाठी एक सामान्य कायदा क्रिया आहे”, टिप्पणी.

प्र.2) ‘संपूर्ण दायित्व’ आणि ‘कठोर दायित्व’ स्पष्ट करा. या नियमांना काही अपवाद आहेत का? संबंधित केस कायद्यांसह चर्चा करा.

प्र.3) टॉर्टचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. तसेच केस कायद्यांसह ‘डॅमनम साइन इंजुरिया’ आणि ‘इंज्युरिया साइन डॅमनम’ ची चर्चा करा.

प्र.4) विकारी दायित्व स्पष्ट करा. कोणत्या परिस्थितीत मास्टर त्याच्या सेवकाच्या कृतीसाठी जबाबदार असेल.

प्र.5) ग्राहक संरक्षण कायदांतर्गत विविध मंचांची घटना आणि अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा.

प्र.6) योगदानात्मक निष्काळजीपणा म्हणजे काय? योगदानात्मक निष्काळजीपणाचे अस्तित्व निर्धारित करणारी मूलभूत तत्त्वे कोणती आहेत.

प्र.7) 'Traspass to Land' आणि 'Traspass ab initio' या संज्ञा स्पष्ट करा. 'Traspass to Land' वर कोणते उपाय उपलब्ध आहेत?

प्र.8) बदनामी आणि निंदा यात फरक करा. निंदा केव्हा कारवाई करता येईल?

प्र.9) 'व्हॉलंटी नॉन फिट इंज्युरिया' समजावून सांगा. त्याच्या वापरावरील मर्यादा स्पष्ट करा.

प्र.10) लहान नोट्स लिहा. (कोणत्याही तीन)

- अ) सेवेतील कमतरता
- ब) मिस्टेक
- क) संयुक्त टॉर्ट-फेसर
- ड) आदेश
- इ) न्यायबाह्य उपाय

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2681

[Total No. of Pages : 4

[5932]-65

Third Year B.A. LL.B. (Semester - VI)

(Third Year of Five Years Law Course)

LO-0605 : MEDIA AND LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 Marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 Marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from Part C as directed. Question No. 10 Carries 15 Marks.*

PART - A

Answer any three questions from part A :

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Explain the nature and scope of freedom of press implicit under Article 19(1)(a) of the Indian Constitution with relevant case laws.
- Q2)** Discuss in detail the Salient features of The Telecom Regulatory Authority of India Act, 1997 and role of the Telecom Disputes Settlement and Appellate Tribunal along with recent case laws.
- Q3)** Discuss in detail the different kinds and Functions of Media.
- Q4)** Discuss various theories of press and its significance in today's context.
- Q5)** Discuss in detail the Right to Privacy and role of Media with recent case laws.

P.T.O.

PART - B

Attempt any two questions from part B.

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Give a detailed note on interrelationship between Media and Judiciary. Enumerate some case laws on Contempt of Court by Media.
- Q7)** Discuss in detail the Role of media in electoral process with special reference to Report on Paid News with recent examples.
- Q8)** Give detail note on Freedom of Media vis-a-vis Right to Information Act, 2005.
- Q9)** What is Trial by Media? Elaborate in detail its impact on Fair Trial.

PART - C

Q10) Write short notes on any three :

[3 × 5 = 15]

- a) International Law and Freedom of Media
- b) Authoritarian Theory of Press
- c) Censorship
- d) Right to Advertise
- e) Media and Convergence

Total No. of Questions : 10]

PA-2681

[5932]-65

Third Year B.A. LL.B. (Semester - VI)
(Third Year of Five Years Law Course)

LO-0605 : मीडिया आणि कायदा
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
- 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.

भाग - अ

भाग अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

[3 × 15 = 45]

प्रश्न 1) भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 19(1)(a) अंतर्गत प्रेस स्वातंत्र्याचे स्वरूप आणि व्याप्ती संबंधित केस लॉ सोबत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) भारतीय दूरसंचार नियामक प्राधिकरण कायदा, 1997 (TRAI) ची ठळक वैशिष्ट्ये आणि दूरसंचार विवाद निपटारा आणि अपील न्यायाधिकरणाची भूमिका अलीकडील केस कायद्यांसह स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) माध्यमांच्या विविध प्रकारांची आणि कार्याची तपशीलवार चर्चा करा.

प्रश्न 4) प्रेसचे विविध सिद्धांत आणि आजच्या संदर्भात त्याचे महत्त्व यावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) अलीकडील केस कायद्यांसह गोपनीयतेचा अधिकार आणि मीडियाची भूमिका याबद्दल तपशीलवार चर्चा करा.

भाग - ब

भाग ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[2 × 10 = 20]

प्रश्न 6) प्रसारमाध्यमे आणि न्यायपालिका यांच्यातील परस्परसंबंधांवर तपशीलवार नोंद लिहा. माध्यमांद्वारे न्यायालयाच्या अवमानावरील केस कायद्यांची तपशीलवार चर्चा करा.

प्रश्न 7) पेड न्यूजवरील अहवालाच्या विशेष संदर्भासह निवडणूक प्रक्रियेतील माध्यमांची भूमिका अलीकडील उदाहरणांसह तपशीलवार चर्चा करा.

प्रश्न 8) माहिती अधिकार कायदा, 2005 याच्या संदर्भात प्रसारमाध्यमांच्या स्वातंत्र्यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्रश्न 9) “मीडिया ट्रायल” म्हणजे काय? निष्पक्ष न्यायचौकशीवर त्याचा प्रभाव तपशीलवार सांगा.

भाग - क

प्रश्न 10) कोणतीही तीन टिपा लिहा :

[3 × 5 = 15]

- अ) आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि माध्यमांचे स्वातंत्र्य
- ब) प्रेसचा अधिकारवादी (Authoritarian Theory) सिद्धांत
- क) सेन्सॉरशिप
- ड) जाहिरात करण्याचा अधिकार
- इ) माध्यम आणि संमिलन (Convergence)

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2682

[Total No. of Pages : 4

[5932]-66

T.Y. B.A. LL.B. (Semester - VI)

(Third Year of Five Years Law Course)

LO-0606(B) : BANKING AND INSURANCE LAW

(2017 Pattern) (Revised Syllabus)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any 3 questions from Part 'A'. Each question in Part 'A' is for 15 marks.*
- 2) Answer any 2 questions from Part 'B'. Each question in Part 'B' is for 10 marks.*
- 3) Answer any 3 questions from Part 'C'. Each question in Part 'C' is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Attempt any Three of the following :

Q1) Explain the Functions of RBI in detail.

Q2) Explain Types of Account and Services provided by Banks.

Q3) Define Cheque? Explain the Types of Cheque and Crossing of Cheque.

Q4) State and Explain the various Types of Insurance policies.

Q5) Explain in detail remedies given to the customer under Banking Ombudsman and Consumer Protection Act 1986.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

Attempt any Two of the following :

- Q6)** Explain in detail Types of Bank in India and their Functions.
- Q7)** Discuss the Categories of Customers as a party, for the purpose of Lending by the Banks.
- Q8)** "A Contract of Insurance is a Contract of uberrimae fidei", Explain.
- Q9)** Explain in detail types of securities and their nature for repayment of debt.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Short notes (Attempt any three of the following) :

- a) Principles of Insurance
- b) Bank Guarantees and Letter of Credit
- c) Death of Depositors and Effects, Nomination
- d) Lending in Primary Sector
- e) Lenders liability and the Fair Practice Code

Total No. of Questions : 10]

PA-2682

[5932]-66

T.Y. B.A. LL.B. (Semester - VI)
(Third Year of Five Years Law Course)
LO-0606(B) : बँकिंग आणि विमा कायदा
(2017 Pattern) (Revised Syllabus)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
- 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

प्रश्न 1) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया चे कार्य तपशीलवार सांगा.

प्रश्न 2) बँकांनी दिलेल्या खात्याचे आणि सेवांचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) चेकची व्याख्या करा? चेकचे प्रकार आणि चेकचे क्रॉसिंग स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) विमा पॉलिसींचे विविध प्रकार सांगा आणि स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) बँकिंग लोकपाल आणि ग्राहक संरक्षण कायदा 1986 अंतर्गत ग्राहकांना दिलेल्या उपायांचे तपशीलवार वर्णन करा.

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

प्रश्न 6) भारतातील बँकेचे प्रकार आणि त्यांची कार्ये तपशीलवार सांगा.

प्रश्न 7) बँकांद्वारे कर्ज देण्याच्या उद्देशाने ग्राहकांच्या श्रेणीची पक्षकार म्हणून चर्चा करा.

प्रश्न 8) विम्याचा करार हा अत्यंत विश्वसाचा करार आहे (Contract of uberrimae fidei), स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) कर्जाच्या परतफेडीसाठी रोख्यांचे प्रकार आणि त्यांचे स्वरूप तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्रश्न 10) कोणतीही तीन टिपा लिहा :

- अ) विम्याची तत्त्वे
- ब) बँक गॅरंटी आणि क्रेडिट लेटर
- क) ठेवीदारांचा मृत्यू आणि परिणाम, नामनिर्देशन
- ड) प्राथमिक क्षेत्रात कर्ज देणे
- इ) सावकराची जबाबदारी आणि वाजवी सराव संहिता (Lenders liability and the Fair Practice Code)

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2582

[Total No. of Pages : 4

[5932]-67

B.A. LL.B. - III

(Third Year of Five Year Law Course)

LO - 0607 : PENOLOGY & VICTIMOLOGY

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part 'A', two questions from part 'B' and three questions from part 'C'.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Discuss in detail the nature, definition and scope of penology?

Q2) Discuss in detail the various theories of punishment. What are the forms of punishment?

Q3) Discuss in detail police organization under State Government.

Q4) What are the problems of prisons? Discuss the philosophy underlying open prisons. Give a critical appreciation of the working of open prisons.

Q5) Discuss in detail the nature, definition and scope of victimology? Also discuss the various theories of victimology.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss in detail the impact of victimization. What do you mean by secondary victimization? What are the different types of victim?
- Q7)** Discuss in detail the rights of victim under :
- a) Declaration of United Nations on Victim's Rights.
  - b) Constitution of India.
- Q8)** Explain in detail the structural setup of parole boards. What are the functions of parole board? Also, differentiate between parole, probation and furlough.
- Q9)** Explain the legal functions of police. Discuss in detail the NHRC guidelines on police-public relations.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Short Notes (any three):

- a) Penal policy in India.
- b) Police reforms.
- c) Victim assistance program.
- d) Evolution of concept of victim and victimology.
- e) Reformatory theory of punishment.

Total No. of Questions : 10]

PA-2582

[5932]-67

B.A. LL.B. - III

(Third Year of Five Year Law Course)

LO - 0607 : PENOLOGY & VICTIMOLOGY

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) भाग अ, मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) पेनॉलॉजीचे स्वरूप, व्याख्या आणि व्याप्ती यांची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.2) शिक्षेच्या विविध सिद्धांतांची सविस्तर चर्चा करा. शिक्षेचे प्रकार कोणते?

प्र.3) राज्य सरकारच्या अखत्यारीतील पोलिस संघटनेवर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.4) तुरुंगांच्या समस्या काय आहेत? खुल्या तुरुंगांमागील तत्त्वज्ञानाची चर्चा करा. खुल्या कारागृहांच्या कामकाजाचे मूल्यमापन करा.

प्र.5) बळीचे स्वरूप, व्याख्या आणि व्याप्ती यावर सविस्तर चर्चा करा. तसेच बळीविज्ञानाच्या विविध सिद्धांतांची चर्चा करा.

प्र.6) पीडिताच्या परिणामाची तपशीलवार चर्चा करा. दुय्यम अत्याचाराचा अर्थ काय आहे? बळीचे विविध प्रकार कोणते आहेत?

प्र.7) पीडितेच्या खालील अधिकारांची तपशीलवार चर्चा करा :

- अ) पीडितेच्या हक्कांवर संयुक्त राष्ट्रांची घोषणा
- ब) भारतीय संविधाना मधील तरतुदी

प्र.8) पॅरोल बोर्डाची संरचनात्मक मांडणी तपशीलवार स्पष्ट करा. पॅरोल बोर्डाची कार्ये काय आहेत? तसेच पॅरोल, प्रोबेशन, आणि फर्लो यांच्यात फरक करा.

प्र.9) मानवी हक्क मानकांशी सुसंगत कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी पोलिसांसाठी असलेल्या राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाद्वारे पुरस्कृत मार्गदर्शक तत्वांची चर्चा करा.

प्र.10) लघु टीप लिहा. (कोणत्याही तीन)

- अ) भारतात दंडात्मक धोरण
- ब) पोलीस सुधारणा
- क) बळी सहायता कार्यक्रम
- ड) बळी आणि बळीविज्ञानाच्या संकल्पनेची उत्क्रांती
- इ) सुधारणात्मक शिक्षेचा सिद्धांत

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-826

[Total No. of Pages : 4

[5932]-68

T.Y. B.A. LL.B. (Semester - VI)

Third Year of Five-Year Law Course

LO-0608 : LAND ACQUISITION LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three from part C. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Explain in Detail the History of Land Acquisition in India.

Q2) What are the various Public Purposes for which land can be acquired under Land Acquisition Act, 2013.

Q3) Describe the provisions related to Establishment of Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Authority under the Right to Fair. Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013.

Q4) What is Social Impact Assessment? Discuss the provisions related to Social Impact Assessment under the Right to Fair. Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013.

P.T.O.

- Q5)** Explain the various elements to be considered in determining the compensation of Land Acquired under the Right to Fair. Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** What are the salient features, aims & objectives of the Right to Fair. Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013.
- Q7)** Distinguish and Explain the concept between Preliminary Notification & Declaration under the Land Acquisition Act, 1894.
- Q8)** How is the Market Value of Land determined by the Collector under the Right to Fair. Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013.
- Q9)** Discuss Special provisions to safeguard Food Security.

PART - C

- Q10)** Write short notes on any three :

[3 × 15 = 15]

- a) Demerits of the Land Acquisition Act, 1894
- b) Eminent Domain and Police Power
- c) Exemption from Social Impact Assessment
- d) Offences and Penalties
- e) Define Affected Family

Total No. of Questions : 10]

PA-826

[5932]-68

T.Y. B.A. LL.B. (Semester - VI)
Third Year of Five-Year Law Course
LO-0608 : LAND ACQUISITION LAW
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्र. 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** भारतातील भूसंपादनाचा इतिहास तपशीलवार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** भूसंपादन कायदा, 2013 अंतर्गत जमीन अधिग्रहित केली जाऊ शकते असे विविध सार्वजनिक उद्देश कोणते आहेत.
- प्रश्न 3)** योग्य अधिकारांतर्गत भूसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्वसन प्राधिकरणाच्या स्थापनेशी संबंधित तरतुदींचे वर्णन करणे. भूसंपादन, पुनर्वसन आणि पुनर्वसन कायदा, 2013 मध्ये नुकसान भरपाई आणि पारदर्शकता.
- प्रश्न 4)** सामाजिक परिणाम मूल्यमापन म्हणजे काय ? फेअरच्या अधिकारांतर्गत सामाजिक प्रभाव मूल्यांकनाशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा. भूसंपादन, पुनर्वसन आणि पुनर्वसन कायदा, 2013 मध्ये नुकसान भरपाई आणि पारदर्शकता.
- प्रश्न 5)** भूसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना अधिनियम 2013 मध्ये योग्य मोबदला व पारदर्शकता या अधिकारांतर्गत अधिग्रहित केलेल्या जमिनीचा मोबदला निश्चित करताना विचारात घ्यावयाचे विविध घटक स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** राईट टू फेअरची ठळक वैशिष्ट्ये, उद्दिष्टे आणि उद्दिष्टे काय आहेत. भूसंपादन, पुनर्वसन आणि पुनर्वसन कायदा, 2013 मध्ये नुकसान भरपाई आणि पारदर्शकता.
- प्रश्न 7)** भूसंपादन कायदा, 1894 अंतर्गत प्रारंभिक अधिसूचना आणि घोषणापत्र यातील संकल्पना भेदा आणि स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8)** जत्रेच्या अधिकाराखाली जिल्हाधिकाऱ्यांनी जमिनीचे बाजारमूल्य कसे निश्चित केले आहे. भूसंपादन, पुनर्वसन आणि पुनर्वसन कायदा, 2013 मध्ये नुकसान भरपाई आणि पारदर्शकता.
- प्रश्न 9)** अन्नसुरक्षेचे रक्षण करण्यासाठी विशेष तरतुदींची चर्चा करणे.

- प्रश्न 10)** कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा. [3 × 5 = 15]
- अ) भूसंपादन कायदा, 1894 चे दोष
- ब) प्रख्यात डोमेन आणि पोलिस शक्ती
- क) सोशल इम्पॅक्ट असेसमेंटमधून सूट
- ड) गुन्हे आणि दंड
- इ) प्रभावित कुटुंबाची व्याख्या करा

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

PA-2583

[Total No. of Pages : 4

[5932]-69

B.A. LL.B. - III

(Five Year Course)

LO - 0609 : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Each question in Part - A is for 15 Marks. Answer any three questions from Part - A.*
- 2) *Each question in Part - B is for 10 Marks. Answer any two questions from Part - B.*
- 3) *Question No. 9 is for 15 marks. Answer question No. 9 from Part - C as directed.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) “Intellectual Property” is an intellectual work, produced by the intellect of human brain. Explain the nature, scope, kinds and economic importance of intellectual property.

Q2) Discuss the law relating to assignment and transmission of Copyright in India.

Q3) Explain the provisions relating to compulsory licence under the Patents Act, 1970 with relevant case law.

Q4) Explain Trademark. Explain the provisions for assignment and transmission of trademark.

Q5) Define Geographical Indication. Explain Prohibition of registration of certain geographical indications.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Define invention. Explain the patentable and non-patentable inventions under the Patents Act, 1970.
- Q7)** Explain Infringement and remedies under copyright act 1957.
- Q8)** Define Intellectual Property. Explain the relation between intellectual Property rights and human rights.

PART - C

[3×5=15]

Q9) Write Short Notes on Any three:

- a) Rights of copyright owner.
- b) Revocation of patents.
- c) Well known marks.
- d) Traditional knowledge and India.
- e) Industrial designs protection.

Total No. of Questions : 9]

PA-2583

[5932]-69

B.A. LL.B. - III

(Five Year Course)

LO - 0609 : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
  - 2) भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
  - 3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 9 हा 15 गुणांचा आहे. निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 9 ची उत्तर द्या.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) “बौद्धिक संपदा” हे एक बौद्धिक कार्य आहे, जे मानवी मेंदूच्या बुद्धीने निर्माण होते. बौद्धिक संपदेचे स्वरूप, व्याप्ती, प्रकार आणि आर्थिक महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.2) भारतातील कॉपीराइटच्या असाइनमेंट आणि ट्रान्समिशनशी संबंधित कायद्याची चर्चा करा.

प्र.3) पेटंट कायदा, 1970 अंतर्गत अनिवार्य परवान्याशी संबंधित तरतुदी संबंधित केस का पायदयासह स्पष्ट करा.

प्र.4) ट्रेडमार्क स्पष्ट करा. असाइनमेंट आणि ट्रेड मार्क ट्रान्समिशनसाठीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.5) भौगोलिक संकेत परिभाषित करा. विशिष्ट भौगोलिक संकेतांच्या नोंदणीवर प्रतिबंध स्पष्ट करा.

प्र.6) आविष्काराची व्याख्या करा. पेटंट कायदा, 1970 अंतर्गत पेटंट करण्यायोग्य आणि पेटंट न करण्यायोग्य शोध स्पष्ट करा.

प्र.7) कॉपीराइट कायदा 1957 अंतर्गत उल्लंघन आणि उपाय स्पष्ट करा.

प्र.8) बौद्धिक संपदा परिभाषित करा. बौद्धिक संपदा राइट्स आणि मानवी हक्क यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्र.9) कोणत्याही तीनवर नोट्स लिहा :

- अ) कॉपीराइट मालकाचे अधिकार
- ब) पेटंट रद्द करणे आणि त्याचे कारण
- क) वेल नोन मार्क्स
- ड) ट्रेडिशनल नोलेज आणि इंडिया
- इ) औद्योगिक डिझाइन संरक्षण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-827

[Total No. of Pages : 4

[5932]-71
F.Y. B.A. LL.B
LC - 0701 : CONSTITUTIONAL LAW - II
(2017 Pattern) (Semester - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any THREE Questions from Part A. Each Question in Part A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any TWO Questions from Part B. Each Question in Part B carries 10 marks.*
- 3) *Answer Question No. 10 from Part C as directed. Each Question in Part C carries 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)* Discuss in detail the consequences of declaring a National Emergency with special reference to suspension of fundamental rights.
- Q2)* Discuss provisions relating to Trade, Commerce and intercourse under the Indian Constitution.
- Q3)* Examine the impact of abolishing of Art 370 of the Indian Constitution.
- Q4)* Discuss fully the Composition and Structure of Supreme Court of India focussing on Special Leave Petition.
- Q5)* Discuss at length the Legislative Relationship between the Centre and the State.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)* Discuss fully the pardoning powers of the President of India.
- Q7)* Explain in brief the role of Election Commission of India.
- Q8)* Explain the fiscal relations between the Centre and State especially 101st Constitutional Amendment Act, 2016.
- Q9)* What did the Sarkaria Commission recommend about Governor's role in declaring failure of constitutional machinery in a state.

P.T.O.

PART - C

Q10) Attempt any Three short notes :

[3 × 5 = 15]

- a) Unitary form of government
- b) Rajmanner Committee (1969)
- c) Financial emergency
- d) Punchhi Commission (2007)

munotes.in

Total No. of Questions : 10]

PA-827

[5932]-71
F.Y. B.A. LL.B
LC - 0701 : CONSTITUTIONAL LAW - II
(2017 Pattern) (Semester - VII)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण
- 3) भाग क मधील प्रश्न क्र. 10 चे उत्तर निर्देशित केल्याप्रमाणे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) राष्ट्रीय आणीबाणी जाहीर केल्यामुळे मूलभूत हक्कांच्या निलंबनाच्या विशेष संदर्भाने होणाऱ्या परिणामांची सविस्तर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) भारतीय संविधानांतर्गत व्यापार, वाणिज्य आणि संभोगाशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) भारतीय राज्यघटनेतील कलम 370 रद्द केल्यामुळे काय परिणाम झाला याचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) विशेष रजा याचिकेवर लक्ष केंद्रित करून भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाच्या रचना आणि संरचनेवर पूर्णपणे चर्चा करा.
- प्रश्न 5) केंद्र आणि राज्य यांच्यातील वैधानिक संबंधांवर सविस्तर चर्चा करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) भारताच्या राष्ट्रपतींचे क्षमा करण्याचे अधिकार पूर्णपणे चर्चा करा.
- प्रश्न 7) भारतीय निवडणूक आयोगाची भूमिका थोडक्यात स्पष्ट करा.

- प्रश्न 8) केंद्र आणि राज्य यांच्यातील वित्तीय संबंध स्पष्ट करा, विशेषतः 101 व्या घटनादुरुस्ती कायदा, 2016.
- प्रश्न 9) एखाद्या राज्यात घटनात्मक यंत्रणा अपयशी ठरल्याची घोषणा करण्याच्या राज्यपालांच्या भूमिकेबद्दल सरकारिया आयोगाने काय शिफारस केली होती.

भाग - ब

प्रश्न 10) कोणत्याही 3 छोट्या नोट्स :

[3 × 5 = 15]

- अ) शासनाचे एकात्मक रूप.
- ब) राजमन्त्र समिती (1969)
- क) आर्थिक आणीबाणी.
- ड) पंछी आयोग (2007)

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2683

[Total No. of Pages : 4

[5932]-72

(Fourth B.A.LL.B. Year of Five Year Law Course)

PROPERTY LAW AND EASEMENT

Transfer of Property

(2017 Pattern) (Semester - VII) (LC 0702)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any 3 questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Attempt any 2 questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question no.10 from part C as directed the question no.10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) “Property of any kind may be transferred, except as otherwise provided by this Act or by any other Law for the time being in force.” Discuss.

Q2) Explain the meaning and scope of Doctrine of Apportionment.

Q3) Define ‘Mortgage’. Explain the essential elements of Mortgage.

Q4) Discuss the Doctrine of ‘Election’.

Q5) Explain the ‘Vested Interest’ and ‘Contingent Interest’ with the help of appropriate illustrations.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Explain the term and different ways of determination of Lease.

Q7) Define the term 'Property'. Discuss various kinds of property.

Q8) Explain the concept of 'Charge' of Immovable Property with the help of relevant provisions.

Q9) What are the rights and liabilities of buyer and seller of immovable property?

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write Short Notes on: (Any Three)

- a) Essentials of Easement
- b) Acquisition of Easement
- c) Rights, duties and liabilities of dominant and servient owners
- d) Rights of Licensee on Revocation & Eviction.
- e) Distinction between Lease and License.

Total No. of Questions : 10]

PA-2683

[5932]-72

(Fourth B.A.LL.B. Year of Five Year Law Course)

PROPERTY LAW AND EASEMENT

Transfer of Property

(2017 Pattern) (Semester - VII) (LC 0702)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
  - 3) भाग क प्रश्न मधील क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.
-

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) “कोणत्याही प्रकारची मालमत्ता हस्तांतरित केली जाऊ शकते, या कायद्याद्वारे किंवा सध्या लागू असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्याद्वारे प्रदान केल्याशिवाय.” चर्चा करा.

प्र.2) ‘डॉक्टरीन ऑफ अपोरेशनमेन्ट’ चा अर्थ आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.3) ‘मॉर्टगेज’ ची व्याख्या करा. मॉर्टगेजचे आवश्यक घटक स्पष्ट करा.

प्र.4) ‘निवडणूक’ या सिद्धांताची चर्चा करा.

प्र.5) ‘निहित हित’ आणि ‘आकस्मिक हित’ हे योग्य उदाहरणाच्या मदतीने स्पष्ट करा.

प्र.6) भाडेपट्ट्याचे निर्धार करण्याचे टर्म आणि विविध मार्ग स्पष्ट करा.

प्र.7) 'मालमत्ता' या शब्दाची व्याख्या करा. विविध प्रकारच्या मालमत्तेची चर्चा करा.

प्र.8) संबंधित तरतुदींच्या साहाय्याने स्थावर मालमत्तेची 'शुल्क' संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.9) स्थावर मालमत्तेचा खरेदीदार आणि विक्रेता यांचे हक्क आणि दायित्वे काय आहेत?

प्र.10) खालील बाबींवर संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

- अ) वहिवाटीच्या आवश्यक गोष्टी
- ब) वहिवाटीचे संपादन
- क) प्रबल आणि सेवक मालकांचे अधिकार, कर्तव्ये आणि दायित्वे
- ड) रद्दीकरण आणि निष्कासनावरील परवानाधारकाचे अधिकार
- इ) भाडेपट्टी आणि परवाना यातील फरक.

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

PA-828

[Total No. of Pages : 4

[5932]-73

Fourth Year B.A. LL.B. (Semester - VII)
(Fourth Year of Five Years Law Course)
LC-0703 : PUBLIC INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer question No. 9 from Part-C as directed. The question No. 9 is for 15 marks.*

PART -A

Q1) Explain the Origin & Development of International Law.

Q2) What is State Succession? Explain the rights and duties arising out of the State Succession.

Q3) Define Nationality. Explain modes of acquisition and loss of Nationality.

Q4) Explain the Composition &Types of jurisdictions of International Court of Justice.

Q5) Discuss State,Individual& Multi-national Companies are the subject of International Law.

P.T.O.

PART - B

- Q6)** Explain Treaty & the Procedure for termination of treaties.
- Q7)** Explain Recognition & write Distinction Between De Facto & De Jure Recognition.
- Q8)** Examine the theories as to the relation between International Law & Municipal Law.

PART - C

- Q9)** Write notes on (Any two) :
- a) Economic & Social Council
  - b) Purpose of Extradition
  - c) WTO
  - d) Territorial Asylum

***

Total No. of Questions : 9]

PA-828

[5932]-73

Fourth Year B.A. LL.B. (Semester - VII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LC-0703 : PUBLIC INTERNATIONAL LAW

सार्वजनिक आंतरराष्ट्रीय कायदा

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 9 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 9 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

- प्रश्न 1)** आंतरराष्ट्रीय कायद्याची उत्पत्ती आणि विकास स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** राज्य उत्तराधिकार म्हणजे काय? राज्य उत्तराधिकारातून निर्माण होणारे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** राष्ट्रीयत्वाची व्याख्या करा. राष्ट्रीयत्व मिळवणे आणि गमावणे या पद्धती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्राची रचना आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** राज्य, वैयक्तिक आणि बहु-राष्ट्रीय कंपन्या हे आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे विषय आहेत यावर चर्चा करा.

भाग - ब

- प्रश्न 6) करार आणि करार संपुष्टात आणण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) अधिकृत मान्यता (Recognition) डी फॅक्टो आणि डी ज्युर रेकग्निशनमधील फरक लिहा.
- प्रश्न 8) आंतरराष्ट्रीय कायद्यातील आणि राष्ट्रीय (Municipal) कायदा संबंधांबद्दलच्या सिद्धांतांचे परीक्षण करा.

भाग - क

- प्रश्न 9) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :
- अ) आर्थिक आणि सामाजिक परिषद
  - ब) प्रत्यार्पणाचा उद्देश (Extradition)
  - क) WTO
  - ड) प्रादेशिक आश्रय (Territorial Asylum)

ॐॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2584

[Total No. of Pages : 4

[5932]-74

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five-Year Law Course)

**LP - 0704 - PRACTICAL TRAINING : PROFESSIONAL ETHICS
& CONTEMPT OF COURT LAW ACT**

(2017 Pattern) (Semester - VII) (Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in part C is for 5 marks.*
- 4) Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[45]

Q1) Explain the meaning and nature of Contempt of Court. Discuss in detail categories of Contempt of Court.

Q2) Explain the Right of Advocates to Practice under the Advocates Act, 1961 with recent Judicial pronouncement.

Q3) Explain the Composition, Powers and Functions of State Bar Councils.

Q4) What do you mean Legal Profession? Trace the development of Legal Profession in ancient India and changes underwent in Legal profession during British rule.

Q5) Analysis the following case Laws :

- a) Himalayan Cooperative Group Housing Society v. Balwan Singh, AIR 2015 SC 2867
- b) In Re Arundhati Roy, AIR 2002 SC 1375

P.T.O.

PART - B

[20]

- Q6)** Explain the concept of Professional ethics. Discuss the duties of Advocate towards Society, opponent and his colleagues.
- Q7)** Write a note on the Punishments of Advocates for Professional or other Misconduct under the Advocates Act, 1961.
- Q8)** Explain the Meaning of contempt of Court. Discuss the Defenses for Criminal contempt with landmark judgements.
- Q9)** Discuss the Skills essential for a lawyer to have a good practice and profession.

PART - C

[15]

Q10) Write Short Notes on Any three:

- a) Disqualification for enrolment.
- b) Duties of Advocates to render legal aid.
- c) Alteration in Roll of Advocates.
- d) Advocates's right to strike.
- e) Freedom of speech and Contempt of Court.

Total No. of Questions : 10]

PA-2584

[5932]-74

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five-Year Law Course)

LP - 0704 - PRACTICAL TRAINING : PROFESSIONAL ETHICS
& CONTEMPT OF COURT LAW ACT

(2017 Pattern) (Semester - VII) (Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग - अ

[45]

प्र.1) न्यायालयाच्या अवमानाचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा. न्यायालयाच्या अवमानाच्या प्रकारची तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.2) अँडव्होकेट्स अँक्ट, 1961 अंतर्गत वकिलांचा सराव करण्याचा अधिकार अलीकडील न्यायिक निर्णयासह स्पष्ट करा.

प्र.3) राज्य बार कौन्सिलची रचना, अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) विधी व्यवसाय म्हणजे काय? प्राचीन भारतातील विधी व्यवसायाच्या विकासाचा मागोवा घ्या आणि ब्रिटिश राजवटीत विधी व्यवसायात झालेले बदल.

प्र.5) खालीलपैकी केस कायद्यांचे विश्लेषण करा :

- अ) हिमालयन कोऑपरेटिव्ह ग्रुप हाउसिंग सोसायटी मध्ये वि. बलवान सिंग, AIR 2015 SC 2867
- ब) रे अरुंधती रॉय, AIR 2002 SC 1375 मध्ये

प्र.6) व्यावसायिक नैतिकतेची संकल्पना स्पष्ट करा. वकिलाचे समाज, विरोधक आणि त्यांचे सहकारी यांच्यावरील कर्तव्याची चर्चा करा.

प्र.7) अधिवक्ता कायदा, 1961 अंतर्गत व्यावसायिक किंवा इतर गैरवर्तनासाठी वकिलांच्या शिक्षेवर एक टीप लिहा.

प्र.8) न्यायालयाच्या अवमानाचा अर्थ स्पष्ट करा. ऐतिहासिक निर्णयांसह गुन्हेगारी अवमानासाठी संरक्षणाची चर्चा करा.

प्र.9) वकिलाला चांगली सराव आणि व्यवसाय असण्यासाठी आवश्यक असलेल्या कौशल्यांची चर्चा करा.

प्र.10) लहान नोट्स वर लिहा : (कोणतेही तीन)

- अ) नावनोंदणीसाठी अपात्रता
- ब) कायदेशीर मदत देणे वकिलांची कर्तव्ये
- क) वकिलांच्या रोलमध्ये बदल
- ड) वकिलाचा संप करण्याचा अधिकार
- इ) भाषण स्वातंत्र्य आणि न्यायालयाचा अवमान

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-829

[Total No. of Pages : 4

[5932]-75

Fourth Year B.A. LL.B.

LO - 0705 : COMPARATIVE CONSTITUTIONS

(2017 Pattern) (Semester - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any Three questions from Part-A. Each question in Part - A carries 15 marks.
- 2) Answer any Two questions from Part-B. Each question in Part - B carries 10 marks.
- 3) Answer any three questions from Part-C. Each question in Part-C carries 5 marks.

PART - A

[45]

- Q1) What is the procedure for Amending the Constitutions in India, U.S. and Australia?
- Q2) Write a detailed note on Parliamentary Forms of Government in India and compare it with Parliamentary Forms of Government in England.
- Q3) Judicial Review is an essential characteristic of the Constitution. Explain how the Judicial Review has contributed to the growth of Indian Constitutional Law.
- Q4) Write a detailed note on the Presidential form of Government in U.S.
- Q5) Discuss the notion of Federalism. Explain the distribution of legislative powers under The different federal systems.

P.T.O.

PART - B

[20]

- Q6)** Comparative Constitution is an essential tool for understanding the governance systems of other countries. Write a detailed note on the significance and importance of the study of the Comparative Constitution.
- Q7)** What is the Doctrine of Separation of powers? How the Indian Constitution has adopted the Separation of Powers?
- Q8)** Write a detailed note on the Applicability of foreign precedents in the interpretation of the Constitution of India.
- Q9)** Write a detailed note on the Characteristics of modern Constitutions.

PART - C

Q10) Write short notes (Any Three) :

[15]

- a) Constitutional Law as a branch of public law
- b) Court as guardian of the Constitution
- c) Co-operative Federalism
- d) Common law of England
- e) Elements of the Rule of Law

Total No. of Questions : 10]

PA-829

[5932]-75

Fourth Year B.A. LL.B.

LO - 0705 : तुलनात्मक घटना

(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
- 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[45]

- प्रश्न 1)** भारत, अमेरिका आणि ऑस्ट्रेलियामध्ये घटना दुरुस्तीची प्रक्रिया काय आहे?
- प्रश्न 2)** भारतातील संसदीय शासन पद्धतीवर तपशीलवार नोंद लिहा आणि त्याची तुलना इंग्लंडमधील सरकारचे संसदीय स्वरूपासोबत करा.
- प्रश्न 3)** न्यायिक पुनरावलोकन हे संविधानाचे एक आवश्यक वैशिष्ट्य आहे. न्यायिक पुनरावलोकनाने भारतीय घटनात्मक कायद्याच्या वाढीस हातभार लावला आहे. स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** अमेरिकेतील सरकारच्या अध्यक्षीय स्वरूपावर तपशीलवार नोट लिहा.
- प्रश्न 5)** संघराज्यवादाच्या कल्पनेची चर्चा करा. विविध फेडरल प्रणाली मधील अंतर्गत विधायी अधिकारांचे वितरण स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** शासन व्यवस्था समजून घेण्यासाठी तुलनात्मक संविधान हे एक आवश्यक साधन आहे. इतर देशांचे तुलनात्मक संविधानाच्या अभ्यासाचे महत्त्व आणि योगदान यावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्रश्न 7)** शक्तींच्या पृथक्करणाचा सिद्धांत (सेपरेशन ऑफ पॉवर) काय आहे? शक्तींचे पृथक्करण भारतीय संविधानाने कसे स्वीकारले आहे?
- प्रश्न 8)** भारतीय राज्यघटनेच्या व्याख्येमध्ये परकीय उदाहरणांच्या लागू करण्यावर तपशीलवार नोंद लिहा. (अप्लिकेबिलिटी ऑफ फोरेईग्र प्रेसिडेंट)
- प्रश्न 9)** आधुनिक राज्यघटनेच्या वैशिष्ट्यांवर तपशीलवार नोंद लिहा.

भाग - क

- प्रश्न 10)** छोट्या नोट्स लिहा (कोणत्याही तीन) :

[15]

- अ) सार्वजनिक कायद्याची शाखा म्हणून घटनात्मक कायदा
- ब) न्यायालय संविधानाचे संरक्षक म्हणून
- क) सहकारी संघराज्य
- ड) इंग्लंडचा सामान्य कायदा
- इ) कायद्याच्या नियमाचे घटक

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2585

[Total No. of Pages : 4

[5932]-76

Fourth Year B.A. LL.B. (Semester - VII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LO-0706 : INVESTMENT & SECURITIES LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
- 3) Answer question No. 10 from Part-C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Write a critical note on role of SEBI in securities market.

Q2) Critically analyzes the role of Secondary Market Intermediaries.

Q3) Explain the Constitution of Securities Appellate Tribunal (SAT) and its Power and Functions.

Q4) Write a critical note on "Listing Agreement".

Q5) Write a detailed note on "the Foreign Exchange Management Act, 1999".

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Write a critical analysis of "Takeover Code".
- Q7)** What are similarities and differences between Foreign direct investment & foreign institutional investors?
- Q8)** Explain salient features of the Companies Act, 2013 in relation to insider trading.
- Q9)** Explain Badla Contract, Future contracts and Options.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on any three :

- a) Derivatives
- b) Participatory note
- c) Trading, Spot delivery contract
- d) Provisions relating to IPO, FPO and Private placement
- e) Regulation of Foreign Portfolio Investor (FPI) in India.

Total No. of Questions : 10]

PA-2585

[5932]-76

Fourth Year B.A. LL.B. (Semester - VII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LO-0706 : INVESTMENT & SECURITIES LAW

(गुंतवणूक आणि सिक्युरिटीज कायदा)

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

प्रश्न 1) सिक्युरिटीज मार्केटमधील सेबीच्या भूमिकेवर एक गंभीर टीप लिहा.

प्रश्न 2) दुय्यम बाजार मध्यस्थांच्या भूमिकेचे गंभीरपणे विश्लेषण करते.

प्रश्न 3) सिक्युरिटीज अपील्य न्यायाधिकरण (SAT) चे संविधान आणि त्याचे अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) “सूची करार” वर एक गंभीर टीप लिहा.

प्रश्न 5) “परकीय चलन व्यवस्थापन कायदा, 1999” वर तपशीलवार नोंद लिहा.

- प्रश्न 6) “टेकओव्हर कोड” चे गंभीर विश्लेषण लिहा.
- प्रश्न 7) थेट विदेशी गुंतवणूक आणि परदेशी संस्थात्मक गुंतवणूकदार यांच्यात साम्य आणि फरक काय आहेत?
- प्रश्न 8) इनसाइडर ट्रेडिंगच्या संबंधात कंपनी कायदा, 2013 ची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) बदला करार, भविष्यातील करार आणि पर्याय स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा :
- अ) डेरिव्हेटिव्ह्ज
  - ब) पार्टिसिपेटरी नोट
  - क) ट्रेडिंग, स्पॉट डिलिव्हरी कॉन्ट्रॅक्ट
  - ड) आयपीओ, एफपीओ आणि प्रायव्हेट प्लेसमेंट
  - इ) रेग्युलेशन ऑफ फॉरेन पोर्टफोलिओ इन्व्हेस्टर (एफपीआय) संबंधी भारतातील

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2618

[Total No. of Pages : 4

[5932]-77

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LO - 0707 : CRIMINAL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any three questions from Part-A. Each question in Part - A carries 15 marks.*
- 2) Attempt any two questions from Part-B. Each question in Part - B carries 10 marks.*
- 3) Attempt any three questions from Part-C. Each question in Part-C carries 5 marks.*
- 4) Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Explain the salient features of the Information Technology Act, 2000. Comment on the exemptions from liability of intermediary in certain cases related to cyber crime.
- Q2)** What are the measures to control and prohibit the smuggling of Narcotic Drugs and Psychotropic Substances? What are the punishments under the Act?
- Q3)** Explain the characteristics of organized crime. Discuss at length the punishments for organized crimes?
- Q4)** Discuss the historical background, objects and scope of the Maharashtra Police Act, 1951. Elaborate on the regulation, control and discipline of police force.
- Q5)** Explain the object of Prevention of Corruption Act, 1988? Discuss the offences and punishments under the Act.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Elaborate on the provisions relating to offences, punishment and procedure of investigation and trial under the information Technology Act, 2000?
- Q7)** Comment on the provisions regarding persons authorized to investigate cases and change n rules of evidence and criminal procedure under the Prevention of Corruption Act, 1988.
- Q8)** Discuss the executive powers and duties of police under the Maharashtra Police Act, 1951?
- Q9)** Explain the provisions relating to Juvenile Justice Board and Child Welfare Committee under the Juvenile Justice Act, 2015.

PART - C

Q10) Write short notes (any three) :

[3 × 5 = 15]

- a) Child in need of care and protection.
- b) Courts and public prosecutor under MCOCA.
- c) Authorities and officers under NDPS Act.
- d) Restrictions on the powers of police officer.
- e) Punishments under the Prevention of Corruption Act.

Total No. of Questions : 10]

PA-2618

[5932]-77

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LO - 0707 : फौजदारी किरकोळ कृत्ये

(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न करून घ्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न करून घ्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नास 10 गुण आहेत.
- 3) भाग-क मधील कोणतेही तीन प्रश्न करून घ्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
- 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000 ची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. सायबर गुन्ह्यांशी संबंधित काही प्रकरणांमध्ये मध्यस्थांच्या उत्तरदायित्वातून सूट देण्यावर टिप्पणी करा.
- प्रश्न 2)** अंमली पदार्थ आणि सायकोट्रॉपिक पदार्थांच्या तस्करीवर नियंत्रण आणि प्रतिबंध करण्यासाठी कोणते उपाय आहेत? कायद्यानुसार काय शिक्षा आहेत?
- प्रश्न 3)** संघटित गुन्हेगारीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. संघटित गुन्ह्यांसाठी शिक्षेची विस्तृत चर्चा करा?
- प्रश्न 4)** महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम, 1951 ची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी, वस्तू आणि व्याप्ती यावर चर्चा करा. पोलीस दलाचे नियमन, नियंत्रण आणि शिस्त याविषयी विस्तृतपणे सांगा.
- प्रश्न 5)** भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायदा, 1988 चे उद्दिष्ट स्पष्ट करा? कायद्यातील गुन्ह्यांची आणि शिक्षांची चर्चा करा.

- प्रश्न 6)** माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000 अंतर्गत गुन्हे, शिक्षा आणि तपास आणि खटल्याची प्रक्रिया यासंबंधीच्या तरतुदींचे तपशीलवार वर्णन करा?
- प्रश्न 7)** भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायदा, 1988 अंतर्गत प्रकरणांचा तपास करण्यासाठी आणि पुराव्याचे नियम आणि फौजदारी प्रक्रिया बदलण्यासाठी अधिकृत व्यक्तींबाबतच्या तरतुदींवर टिप्पणी द्या.
- प्रश्न 8)** महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम, 1951 अंतर्गत पोलिसांचे कार्यकारी अधिकार आणि कर्तव्ये यांची चर्चा करा?
- प्रश्न 9)** बाल न्याय कायदा, 2015 अंतर्गत बाल न्याय मंडळ आणि बाल कल्याण समितीशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10)** टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) : **[3 × 5 = 15]**
- अ) काळजी आणि संरक्षणाची गरज असलेले बालक
- ब) MCOCA अंतर्गत न्यायालये आणि सरकारी वकील
- क) NDPS कायद्यांतर्गत अधिकारी आणि अधिकारी
- ड) पोलिस अधिकाऱ्यांच्या अधिकारांवर निर्बंध
- इ) भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायद्यांतर्गत शिक्षा

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-830

[Total No. of Pages : 4

[5932]-78

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LO - 0708 : CO-OPERATIVE LAW (Optional Paper (d))

(2017 Pattern) (Semester - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B carries 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from Part-C as directed. Question No. 10 carries 15 marks.*

PART - A

Attempt any three questions from part A.

[3 × 15 = 45]

- Q1)* Discuss the evolution of the cooperative movement in India during the pre and post-independence era.
- Q2)* Define the Cooperative society. Explain the principles of cooperative society. What are the advantages and disadvantages of cooperative society?
- Q3)* Write a detailed note on audit, enquiry, inspection and supervision under the Maharashtra Cooperative Society Act, 1960.
- Q4)* Explain the provisions relating to state aid to cooperative society under Maharashtra Cooperative Society Act, 1960.
- Q5)* Explain the provisions under Maharashtra Cooperative Society Act, 1960 regarding offences and penalties.

P.T.O.

PART - B

Attempt any two questions from part B.

[2 × 10 = 20]

Q6) What constitutes cooperative dispute? Who are the parties to the dispute?

Q7) Compare cooperative society with company and Partnership firm.

Q8) State and explain the rights, duties and privileges of cooperative society.

Q9) Who can be admitted as a member of a society? Explain the rights and liabilities of different kinds of members.

PART - C

Q10) Write short note on any three :

[3 × 5 = 15]

- a) Features of Multi-state Cooperative Society Act.
- b) Types of cooperative societies.
- c) Bye-laws of cooperative society.
- d) Registration of cooperative society.
- e) General Meeting of Cooperative Society.

Total No. of Questions : 10]

PA-830

[5932]-78

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LO - 0708 : CO-OPERATIVE LAW (Optional Paper (d))

(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
- 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग - अ

भाग अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** स्वातंत्र्यपूर्व आणि नंतरच्या काळात भारतातील सहकारी चळवळीच्या उत्क्रांतीची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** सहकारी संस्थेची व्याख्या करा. सहकारी संस्थेची तत्वे स्पष्ट करा. सहकारी संस्थेचे फायदे आणि तोटे काय आहेत ?
- प्रश्न 3)** महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, 1960 अंतर्गत लेखापरीक्षा, चौकशी, निरीक्षण आणि पर्यवेक्षण यावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्रश्न 4)** महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, 1960 अंतर्गत सहकारी संस्थांना राज्याच्या मदतीसंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, 1960 अंतर्गत अपराध आणि शास्ती यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

भाग - ब

भाग ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2 × 10 = 20]

प्रश्न 6) सहकारी विवाद कशामुळे होतो? विवादाचे पक्ष कोण आहेत?

प्रश्न 7) सहकारी संस्थेची कंपनी आणि भागीदारी फर्मशी तुलना करा.

प्रश्न 8) सहकारी संस्थेचे निगमन, कर्तव्ये आणि विशेषाधिकार सांगा आणि स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) सोसायटीचा सदस्य म्हणून कोणाला प्रवेश दिला जाऊ शकतो? विविध प्रकारच्या सदस्यांचे हक्क आणि दायित्वे स्पष्ट करा.

भाग - क

प्रश्न 10) कोणतीही तीन टिपा लिहा :

[3 × 5 = 15]

- अ) बहु-राज्य सहकारी संस्था कायद्याची वैशिष्ट्ये.
- ब) सहकारी संस्थांचे प्रकार.
- क) सहकारी संस्थेचे उपविधी (Bye-laws)
- ड) सहकारी संस्थेची वार्षिक सर्वसाधारण सभा.
- इ) सहकारी संस्थेची नोंदणी.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2586

[Total No. of Pages : 4

[5932]-79

Fourth Year B.A. LL.B. (Semester - VII)
(Fourth Year of Five Years Law Course)
LO-0709 : PRIVATE INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question carry 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question carry 10 marks.*
- 3) Answer question No. 10 from Part-C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)* Discuss in detail about relationship between Public International law and private international Law.
- Q2)* Describe about the concept and theories of characterization based on lex fori, lex causae.
- Q3)* Discuss about the acquisition of domicile with special reference to abandonment of domicile of choice.
- Q4)* Explain in detail about Transfer of tangible and intangible property and issues in transfer of tangible movables.
- Q5)* Explain the concept of discharge of contract on performance and impossibility of performance.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss on the theories on lexfori, lex loci commissi and proper law.
- Q7)** Examine the rules of adoption under Hague Conference on Private International Law.
- Q8)** Explain about the characterization and validity of marriage under Private International Law.
- Q9)** Discuss in detail about Execution of Foreign Judgments by Indian Courts.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on any three :

- a) Conclusive and final judgment.
- b) Legitimation
- c) Lex loci
- d) The theory of renvoi proper
- e) Domicile of minor children

Total No. of Questions : 10]

PA-2586

[5932]-79

Fourth Year B.A. LL.B. (Semester - VII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LO-0709 : PRIVATE INTERNATIONAL LAW

फौजदारी प्रक्रिया संहिता

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) प्रश्न क्र. निर्देशानुसार भाग-क पासून प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** सार्वजनिक आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदा यांच्यातील संबंधांबद्दल तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** लेक्स फोरी लेक्स कॉजवर आधारित कॅरेक्टरायझेशन (परदेशी कायद्याचा समावेश असणाऱ्या न्यायप्रविष्ट प्रकरणांमध्ये कोणता कायदा लागू करायचा हे ठरवण्यासाठी वापरले जाणारे तत्व) संकल्पना आणि सिद्धांतांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 3)** अधिवास संपादन करण्याबद्दल पसंतीच्या अधिवासाचा त्याग करण्याच्या विशेष संदर्भासह चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** मूर्त आणि अमूर्त मालमत्तेचे हस्तांतरण आणि मूर्त जंगम वस्तूंच्या हस्तांतरणातील समस्यांबद्दल तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 5)** कराराच्या पूर्तते मुळे होणारे कराराचे निर्वहन आणि करारपूर्ती करणे अशक्य झाल्यामुळे होणारे निर्वहन या संकल्पना स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) लेक्सफोरी, लेक्स लोकी कमिमी आणि योग्य (प्रॉपर) कायद्यावरील सिद्धांतांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 7) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यावरील हेग परिषदेअंतर्गत दत्तक घेण्याच्या नियमांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 8) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यांतर्गत विवाहाचे कॅरेक्टरायझेशन आणि वैधता स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) भारतीय न्यायालयांद्वारे परकीय निकालांच्या अंमलबजावणीबद्दल तपशीलवार चर्चा करा.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर लघु टिपा लिहा :
- अ) निर्णायक आणि अंतिम निर्णय
  - ब) कायदेशीरपणा (लेजिटिमायझेशन)
  - क) लेक्स लोकी
  - ड) प्रॉपर रेनोव्हीचा सिद्धांत
  - इ) अल्पवयीन मुलांचे अधिवास

ॐॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-831

[Total No. of Pages : 4

[5932]-81

IV - B.A. LL.B. (Semester - VIII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LC-0801 : LABOUR AND INDUSTRIAL LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three short answer questions from Part-C. Each question in Part - C is for 05 marks.*

PART -A

[3 × 15 = 45]

- Q1)* Discuss the liability of the employer to pay compensation under the Employees' Compensation Act, 1923.
- Q2)* Explain in detail the health and welfare measures under the Factories Act, 1948.
- Q3)* Explain the object of the Industrial Employment (Standing Orders) Act, 1946. Elaborate the certification process of standing orders.
- Q4)* Critically analyze unfair labour practices with the reference of Maharashtra Recognition of Trade Unions and Prevention of Unfair Labour Practices Act, 1971.
- Q5)* Define "Wages" and explain the procedure of fixing and revising minimum wages under the Minimum Wages Act, 1948.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the important Constitutional Provisions on labour legislations.
- Q7)** Define "Contract Labour". Write in brief on licensing of contractors under the Contract Labour (Regulation and Abolition) Act, 1970.
- Q8)** What are the various authorities under the Industrial Dispute Act, 1947 for Settlement & investigation of Industrial Disputes?
- Q9)** What are the authorized deductions provided under the Payment of Wages Act, 1936?

PART - C

[3 × 5 = 15]

- Q10)** Write a short notes on any three :
- a) Permanent Total Disablement
  - b) Appropriate Government
  - c) Doctrine of Added Peril
  - d) Procedure of Domestic Inquiry
  - e) Retrenchment

Total No. of Questions : 10]

PA-831

[5932]-81

IV - B.A. LL.B. (Semester - VIII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LC-0801 : LABOUR AND INDUSTRIAL LAW

कामगार आणि औद्योगिक कायदा

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन लघु प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** कर्मचारी भरपाई अधिनियम, 1923 अंतर्गत भरपाई देण्याच्या नियोक्त्याच्या दायित्वाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** कारखाना अधिनियम, 1948 अंतर्गत आरोग्य आणि कल्याणकारी उपायांचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 3)** औद्योगिक रोजगार (स्थायी आदेश) अधिनियम, 1946 च्या उद्देशाचे स्पष्टीकरण करा. स्थायी आदेशाची प्रमाणीकरण प्रक्रिया विस्तृत करा.
- प्रश्न 4)** महाराष्ट्र कामगार संघटनांची मान्यता आणि अन्यायकारक कामगार पद्धती प्रतिबंधक अधिनियम, 1971 च्या संदर्भात अनुचित कामगार पद्धतींचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 5)** “मजुरी” परिभाषित करा आणि किमान वेतन अधिनियम, 1948 अंतर्गत किमान वेतन निश्चित आणि सुधारित करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) कामगार कायदे विषयक महत्वाच्या घटनात्मक तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) “कंत्राटी कामगार” ची व्याख्या करा. कंत्राटी कामगार (नियमन आणि निर्मूलन) कायदा, 1970 अंतर्गत कंत्राटदारांच्या परवान्याबद्दल थोडक्यात लिहा.
- प्रश्न 8) औद्योगिक विवाद अधिनियम, 1947 अंतर्गत औद्योगिक विवादांचे निराकरण आणि तपासणीसाठी विविध प्राधिकरणे कोणती आहेत?
- प्रश्न 9) वेतन प्रदान अधिनियम, 1936 अंतर्गत अधिकृत कपाती काय आहेत?

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीपा लिहा :
- अ) कायमचे संपूर्ण अपंगत्व
  - ब) समुचित शासन
  - क) जोडलेल्या धोक्याचा सिद्धांत
  - ड) शिस्तभांगाच्या चौकशीची प्रक्रिया
  - इ) कामगार कपात

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-832

[Total No. of Pages : 4

[5932]-82

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC : 0802 : JURISPRUDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Each question in Part A is for 15 marks. Answer any three questions from Part A.*
- 2) *Each question in Part B is for 10 marks. Answer any two questions from Part B.*
- 3) *Question No. 10 is for 15 marks. Answer question No. 10 from Part C as directed.*

PART-A

[3×15=45]

- Q1)* Define Jurisprudence. Discuss whether 'Jurisprudence is Science'. Explain the relationship of jurisprudence with other social sciences.
- Q2)* State and explain the important features of Historical School.
- Q3)* Explain the concepts of 'Social Engineering' and Roscoe Pound's proposition 'Law as a Science of Social Engineering'.
- Q4)* Critically examine Austin's concept of law and discuss the criticism against Austin's Theory of Law.
- Q5)* Critically examine the significance of 'Legislation' as source of law and explain the merits of Legislation over precedent and custom.

PART-B

[2×10=20]

- Q6)* Describe concept, kinds and various modes of acquisition of possession.
- Q7)* Explain the meaning of property. Discuss various kinds and modes of acquiring property.

P.T.O.

Q8) Define ownership. Discuss essentials of ownership and different kinds of ownership.

Q9) What are the salient features of Sociological School of Law.

PART-C

[3×5=15]

Q10) Answer any Three.

- a) Kinds of Law.
- b) Legislation as supreme source of law.
- c) Natural Law.
- d) Vested and contingent ownership.
- e) Legal definition of wrong.

Total No. of Questions : 10]

PA-832

[5932]-82

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC : 0802 : JURISPRUDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
2) भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
3) प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे. निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या.
-

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) न्यायशास्त्राची व्याख्या करा. 'न्यायशास्त्र हे विज्ञान आहे का' यावर चर्चा करा. न्यायशास्त्राचा इतर सामाजिक शास्त्रांशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.

प्र.2) ऐतिहासिक शाळेची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये सांगा आणि स्पष्ट करा.

प्र.3) 'सामाजिक अभियांत्रिकी' आणि रोस्को पाउंड प्रपोजिशनची 'लॉ अँड सायन्स ऑफ सोशल इंजिनिअरिंग' या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4) ऑस्टिनच्या कायद्याच्या संकल्पनेचे गंभीरपणे परीक्षण करा आणि ऑस्टिनच्या कायद्याच्या सिद्धांताविरुद्धच्या टीकेवर चर्चा करा.

प्र.5) कायद्याचे स्रोत म्हणून 'कायदे' चे महत्त्व गंभीरपणे तपासा आणि कायद्याची योग्यता पूर्वापार आणि प्रथेपेक्षा स्पष्ट करा.

भाग-ब

[2×10=20]

प्र.6) ताबा संपादन करण्याचं संकल्पना, प्रकार आणि विविध पद्धतींचे वर्णन करा.

प्र.7) मालमत्तेचा अर्थ सांगा. मालमत्ता संपादन करण्याच्या विविध प्रकारांची आणि पद्धतींची चर्चा करा.

प्र.8) मालकीची व्याख्या सांगा. मालकी आणि मालकीच्या विविध प्रकारच्या आवश्यक गोष्टींवर चर्चा करा.

प्र.9) सोशियोलॉजिकल स्कूल ऑफ लॉ ची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?

भाग-क

[3×5=15]

प्र.10) कोणतेही तीन सोडवा.

- अ) कायद्याचे प्रकार.
- ब) कायद्याचा सर्वोच्च स्रोत म्हणून कायदे.
- क) नैसर्गिक कायदा.
- ड) निहित आणि आकस्मिक मालकी.
- इ) चुकीची कायदेशीर व्याख्या.

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

PA-833

[Total No. of Pages : 4

[5932]-83

IV - B.A. LL.B. (Semester - VIII)
(Fourth Year of Five Years Law Course)
LC-0803 : LAW OF EVIDENCE
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer question No. 9 from Part-C as directed. The questions No. 9 is for 15 marks.*

PART - A

- Q1)* Define fact, fact-in-issue and relevant fact and explain facts forming the parts of the same transaction.
- Q2)* Discuss the relevancy of Motive, Preparation and previous or subsequent conduct.
- Q3)* Explain the Term Evidence. Discuss Various Kinds of Evidence.
- Q4)* Define proved, Not Proved, Disproved, May Presume, shall presume and Conclusive Proof.
- Q5)* Discuss the cases in which 'statement by persons who cannot be called as witness' are relevant.

P.T.O.

PART - B

- Q6)** Discuss Presumptions as to Document.
- Q7)** Discuss statement made under special circumstances.
- Q8)** Explain Burdon of proof & presumptions of Burdon of proof.

PART - C

- Q9)** Write notes on (any two) :
- a) Improper Admission
  - b) Electronic Evidence
  - c) Doctrine of Res Gestate
  - d) Impeaching Credit of witness

***

Total No. of Questions : 9]

PA-833

[5932]-83

IV - B.A. LL.B. (Semester - VIII)
(Fourth Year of Five Years Law Course)

LC-0803 : LAW OF EVIDENCE

साक्षीपुरावा कायदा

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 9 भाग-क चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 9 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

प्रश्न 1) तथ्य, संबन्ध, वादतथ्ये आणि एकाच घडामोडीचा भाग असणाऱ्या तथ्यांची संबद्धता स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) उद्देश, तयारी आणि पूर्वीचे व त्यानंतरचे आचरण यांचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 3) संज्ञा स्पष्ट करा. पुरावा आणि त्याचे विविध प्रकार लिहा.

प्रश्न 4) संज्ञा स्पष्ट करा. “शाबीत” “नाशाबीत” “बिनशाबीत”, “गृहीत धरता येईल” “गृहीत धरील” निर्णायक पुरावा”.

प्रश्न 5) ज्यांना साक्षीदार म्हणून बोलावणे शक्य नसते त्या व्यक्तीने केलेली कथनांचा संबंध कसा लावला जातो हे उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

भाग – ब

- प्रश्न 6) दस्तवेज संबंधातील गृहीतके स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) विशेष परिस्थितीत केलेली कथने स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) शबिताची जबाबदारी व त्यासंबंधीची गृहीतके स्पष्ट करा.

भाग – क

- प्रश्न 9) टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :
- अ) पुरावा अयोग्य पद्धतीने स्वीकृत करणे
  - ब) इलेक्ट्रॉनिक पुरावा
  - क) तत्वप्रणाली Res Gestate
  - ड) साक्षीदाराच्या विश्वासपात्रतेबाबत संशय व्यक्त करणे

ॐॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2587

[Total No. of Pages : 4

[5932]-84

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Years of Five Years Law Course)

LP - 0804 : PRACTICAL TRAINING

Alternative Dispute Resolution System (Paper - II)

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any two questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 9 from Part-C as directed. Each question No. 9 is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Discuss the various grounds for setting aside Arbitral Award.
- Q2)** Explain the provisions regarding the appointment and removal of an arbitrator.
- Q3)** Discuss the jurisdiction of the 'Arbitral Tribunal' under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- Q4)** What is conciliation? How does it differ from Arbitration? Explain the provisions in the Arbitration and Conciliation Act, 1996 about Conciliation.
- Q5)** Explain the procedure laid down for "Conduct of Arbitral Proceedings" under the Arbitration and Conciliation Act 1996.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the Arbitral Agreement and essential of Arbitral Agreement.
- Q7)** Explain historical perspective of arbitration as a form of dispute settlement mechanism.
- Q8)** Discuss the various grounds for setting aside Arbitral Award.
- Q9)** Differences between Negotiation, mediation and Conciliation?

PART - C

Q10) Write short notes on.

[3 × 5 = 15]

- a) Arbitration Agreement.
- b) Appealable orders under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- c) Arbitral Award.
- d) Role and appointment of Arbitrator.
- e) Interim measures for Arbitration.

Total No. of Questions : 10]

PA-2587

[5932]-84

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Years of Five Years Law Course)

LP - 0804 : व्यावहारिक प्रशिक्षण

वैकल्पिक विवाद निवारण प्रणाली (Paper - II)

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) उत्तर प्रश्न क्र. 9 निर्देशित केल्याप्रमाणे भाग-क मधून. प्रत्येक प्रश्न क्रमांक 9 हा 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

प्रश्न 1) लवाद निवाडा बाजूला ठेवण्याच्या विविध कारणांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) लवादाची नियुक्ती आणि काढून टाकण्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत 'लवाद न्यायाधिकरण' च्या अधिकारक्षेत्रावर चर्चा करा.

प्रश्न 4) सलोखा म्हणजे काय? ते लवादापेक्षा वेगळे कसे आहे. मध्यस्थी आणि सामंजस्य कायदा, 1996 मधील तरतुदी समेटाबद्दल स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत "कंडक्ट ऑफ आर्बिट्रल प्रोसीडिंग्ज" साठी निर्धारित केलेली प्रक्रिया स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** मध्यस्थ करार आणि लवादाच्या आवश्यकतेची चर्चा करा.
- प्रश्न 7)** विवाद निपटारा यंत्रणेचा एक प्रकार म्हणून लवादाचा ऐतिहासिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8)** लवाद निवाडा बाजूला ठेवण्याच्या विविध कारणांची चर्चा करा.
- प्रश्न 9)** वाटाघाटी, मध्यस्थी आणि सामंजस्य यातील फरक?

भाग - क

प्रश्न 10) वर लहान नोट्स लिहा.

[3 × 5 = 15]

- अ) लवाद करार
- ब) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत अपील करण्यायोग्य आदेश
- क) लवाद पुरस्कार
- ड) लवादाची भूमिका आणि नियुक्ती
- इ) लवादासाठी अंतरिम उपाय

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-834

[Total No. of Pages : 4

[5932]-85

B.A. LL.B. Fourth Year (Semester - VIII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LO-0805 : HUMAN RIGHT LAW AND PRACTICE

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from Part-C. Each question in Part - C is for 5 marks.*

PART - A

Attempt Any Three :

[3 × 15 = 45]

Q1) Discuss the provisions of Universal Declaration of Human Rights (UDHR) 1948, in relation to Part III of Indian Constitution.

Q2) Discuss in details the human rights of third and fourth generations.

Q3) Elaborate the object and nature of the Protection of Human Rights Act, 1993.

Q4) Explain in details about the Human Rights of First Generation.

Q5) Elucidate the nature and significance of International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR).

P.T.O.

PART - B

Attempt Any Two :

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the powers and function of The Committee on Elimination of Discrimination Against Women under CEDAW 1979.
- Q7)** Explain the First Generation's Human Rights with special reference to Civil Rights.
- Q8)** Elaborate the relationship between rights and duties.
- Q9)** Discuss the political rights of First Generation of Human Rights.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes.

- a) Disadvantaged Groups
- b) National Commission for Scheduled Caste
- c) Human Rights of Minorities
- d) State Human Right Commission.
- e) Human Rights of Migrant Workers

PA-834

[5932]-85

B.A. LL.B. Fourth Year (Semester - VIII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LO-0805 : मानवी हक्क कायदा आणि सराव

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

[3 × 15 = 45]

प्रश्न 1) भारतीय राज्यघटनेच्या भाग तीन च्या संबंधात सार्वत्रिक मानवाधिकार घोषणा (UDHR) 1948 च्या तरतुदींची चर्चा करा.

प्रश्न 2) तिसऱ्या आणि चौथ्या पिढीच्या मानवी हक्कांची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 3) मानवी हक्क संरक्षण कायदा, 1993 चे हेतू आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) पहिल्या पिढीच्या मानवी हक्कांबद्दल तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

प्रश्न 5) नागरी आणि राजकीय हक्कांवरील आंतरराष्ट्रीय करारा (ICCPR) चे स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

भाग - ब

कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

[2 × 10 = 20]

प्रश्न 6) महिला विरुद्ध भेदभाव निर्मूलन विषयक अधिवेशन 1979 अंतर्गत महिलांवरील भेदभाव निर्मूलन समितीच्या अधिकारांची आणि कार्याची चर्चा करा.

प्रश्न 7) नागरीहक्कांच्या विशेष संदर्भात पहिल्या पिढीचे मानवी हक्क स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) अधिकार आणि कर्तव्ये यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) मानवीहक्कांच्या पहिल्या पिढीच्या राजकीय अधिकारांची चर्चा करा.

भाग - क

कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

[3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) टिपा लिहा.

- अ) वंचितगट
- ब) राष्ट्रीय अनुसूचितजाती आयोग
- क) अल्पसंख्याकांचे मानवी हक्क
- ड) राज्य मानवी हक्क आयोग
- इ) स्थलांतरित कामगारांचे मानवी हक्क

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2684

[Total No. of Pages : 4

[5932]-86

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO 0806 : COMPETITION LAW

(2017 Pattern) (Semester - VIII) (Revised)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any 3 questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any 2 questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any 3 questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A

Attempt any three of the following.

[3×15=45]

- Q1)** Explain in detail concept of customer and consumer. Discuss about different types of market.
- Q2)** Why and how are Acquisitions and Mergers are regulated by Competition Act, 2002.
- Q3)** Discuss the objectives and salient features of Competition Act, 2002.
- Q4)** Explain Constitutional aspect of competition law with respect to Social Justice Article 39 (b) and (c) of the Constitution of India.
- Q5)** Discuss the essentials of Anti-competitive Agreements under the Competition Act, 2002 with the help of case laws.

P.T.O.

PART - B

Attempt any Two of the following.

[2×10=20]

Q6) Explain the salient features of MRTP Act, 1996.

Q7) Define the dominant position. What is “abuse” of dominant position? Why is it prohibited under Competition Act?

Q8) Explain the circumstances under which penalty may be imposed under Competition Act, 2002.

Q9) Discuss the interface of Competition Law with Intellectual Property Rights with the help of decided case law.

PART - C

Q10) Short Notes (Attempt any Three of the following)

[3×5=15]

- a) UK Competition Act, 1998
- b) Unfair Trade Practices.
- c) Enterprise
- d) Sachar Committee Report
- e) Relation between Competition Policy and Competition Law

Total No. of Questions : 10]

PA-2684

[5932]-86

(Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO 0806 : COMPETITION LAW

(2017 Pattern) (Semester - VIII) (Revised)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
  - 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.
-

भाग - अ

खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

[3×15=45]

प्र.1) ग्राहक आणि ग्राहक या संकल्पनेचे तपशीलवार वर्णन करा. बाजाराच्या विविध प्रकारांबद्दल चर्चा करा.

प्र.2) स्पर्धा कायदा, 2002 द्वारे अधिग्रहण आणि विलीनीकरण का नियंत्रित केले जाते आणि कसे नियंत्रित केले जाते? स्पष्ट करा.

प्र.3) स्पर्धा कायदा, 2002 ची उद्दिष्टे आणि ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्र.4) भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 39 (b) आणि (c) च्या संदर्भात सामाजिक न्याय आणि स्पर्धा कायद्याच्या घटनात्मक पैलूचे स्पष्टीकरण करा.

प्र.5) स्पर्धेच्या अंतर्गत स्पर्धाविरोधी करारांच्या (Anti-competitive Agreements) आवश्यक गोष्टींवर केस कायदा, 2002 च्या मदतीने चर्चा करा.

भाग - ब

खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

प्र.6) मक्तेदारी आणि प्रतिबंधात्मक व्यापार कायदा, 1996 ची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.7) वर्चस्वाचे पदाची व्याख्या करा. वर्चस्व असलेल्या पदाचा “दुरुपयोग” म्हणजे काय? स्पर्धा कायद्यांतर्गत ते का प्रतिबंधित आहे?

प्र.8) स्पर्धा अधिनियम, 2002 अंतर्गत कोणत्या परिस्थितीत दंड आकारला जाऊ शकतो हे स्पष्ट करा.

प्र.9) बौद्धिक संपदा अधिकारा (Intellectual Property Rights) व स्पर्धा कायदा निर्णय घेतलेल्या केस कायद्याच्या मदतीने स्पष्ट करा.

भाग - क

[3×5=15]

प्र.10) कोणतीही तीन टिपा लिहा:

- अ) यूकेचा स्पर्धा कायदा, 1998
- ब) अनुचित व्यापार पद्धती.
- क) एंटरप्राइज
- ड) सच्चर समितीचा अहवाल
- इ) स्पर्धा धोरण आणि स्पर्धा कायदा यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2685

[Total No. of Pages : 4

[5932]-87

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Years Law Course)

**LO - 0807 : VULNERABLE AND DISADVANTAGED GROUPS
AND CRIMINAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - VIII)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any 3 question in part A carrying 15 marks each.
- 2) Attempt any 2 question in part B carrying 10 marks each.
- 3) Attempt any 3 shorts notes in part C carrying 5 marks each.

PART - A

[3×15=45]

- Q1)* Explain in detail the concept of vulnerable and disadvantaged groups with its kind.
- Q2)* Explain the different forms of the evil practice of “untouchability” with punishment under the protection of civil Rights Act, 1955.
- Q3)* Discuss the various offences of atrocities against Scheduled Caste/Scheduled Tribe and its punishment.
- Q4)* Explain in detail aggravated penetrative sexual assault and punishment there for under POCSO Act, 2012.
- Q5)* Discuss the precautionary and preventive measures taken by government under the Scheduled Caste/Scheduled Tribe (Preventive of Atrocities) Rules, 1995.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Define 'Dowry' Explain penalty for giving or taking dowry under Dowry Prohibition Act, 1961.
- Q7)** Discuss the offences and penalties under PCPNDT Act, 1994.
- Q8)** Discuss in detail 'Social Landscape of Prostitution'.
- Q9)** Evaluate the procedure for reporting of cases under POCSO Act, 2012.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes (any 3):

- a) Duty of the state Government under the protection of Civil Rights Act, 1955.
- b) Collective fine under SC/ST Act, 1989.
- c) Protective Homes under Immoral Traffic (Prevention) Act, 1956.
- d) Dowry a social menace.
- e) Objectives of the POCSO Act.

Total No. of Questions : 10]

PA-2685

[5932]-87

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Years Law Course)

LO - 0807 : VULNERABLE AND DISADVANTAGED GROUPS
AND CRIMINAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मध्ये प्रत्येकी 15 गुण असलेले कोणतेही 3 प्रश्न लिहा.
  - 2) भाग ब मध्ये प्रत्येकी 10 गुण असलेले कोणतेही 2 प्रश्न लिहा.
  - 3) भाग क मध्ये प्रत्येकी 5 गुण असलेले कोणतेही 3 छोट्या नोट्स लिहा.
-

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) असुरक्षित आणि वंचित गटांची संकल्पना त्याच्या प्रकारासह तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्र.2) नागरी हक्क संरक्षण कायदा, 1955 अंतर्गत शिक्षेसह “अस्पृश्यता” या दुष्टप्रथेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.3) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती वरील अत्याचाराचे विविध गुन्हे आणि त्यावरील शिक्षेची चर्चा करा.

प्र.4) POCSO कायदा, 2012 अंतर्गत उत्तेजित होणारे लैंगिक अत्याचार आणि शिक्षा या विषयी तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

प्र.5) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती (अत्याचारप्रतिबंधक) नियम, 1995 अंतर्गत सरकारने घेतलेल्या खबरदारी आणि प्रतिबंधात्मक उपायांची चर्चा करा.

प्र.6) 'हुंडा' ची व्याख्या करा. हुंडाबंदी कायदा, 1961 अंतर्गत हुंडा देणे किंवा घेणे यासाठी होणारी शिक्षा व दंड स्पष्ट करा.

प्र.7) PCPNDT कायदा, 1994 अंतर्गत गुन्हे आणि दंड यांची चर्चा करा.

प्र.8) 'वेश्या व्यवसायाचे सामाजिक परिदृश्य' यावर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.9) POCSO कायदा, 2012 अंतर्गत प्रकरणांच्या अहवालाच्या प्रक्रियेचे मूल्यमापन करा.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान टिपा लिहा :

- अ) नागरी हक्क कायदा, 1955 च्या संरक्षणाखाली राज्य सरकारचे कर्तव्य
- ब) SC/ST कायदा, 1989 अंतर्गत सामूहिक दंड
- क) अनैतिक वाहतूक (प्रतिबंध) कायदा, 1956 अंतर्गत संरक्षक घरे
- ड) हुंडा हा एक सामाजिक धोका आहे.
- इ) POCSO कायद्याची उद्दिष्टे

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-835

[Total No. of Pages : 4

[5932]-88

Fourth Year B.A. LL.B. (Semester - VIII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LO-0808 : CIVIL MINOR ACTS

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from Part-C. Each question in Part - C is for 5 marks.*

PART - A

[45]

- Q1)* Interest Act, 1978 is a Comprehensive Legislation which regulates interest in civil matters. Discuss Critically
- Q2)* Establishment and functioning of District Courts under The Maharashtra Civil Courts Act, 1869. Discuss
- Q3)* Suit Valuation Act, 1887 a complete code for valuation of all kinds of civil suits explain the statement with the help of relevant provisions
- Q4)* Discuss the Salient features of the Maharashtra Court Fees Act, 1959.
- Q5)* Explain in details the object, application and definitions under The Registration Act, 1908.

P.T.O.

PART - B

[20]

- Q6)** Explain the Establishment, Powers and Duties of various authorities under the Indian Registration Act, 1908.
- Q7)** What are the different kinds of Negotiable Instrument under Negotiable Instrument Act, 1881.
- Q8)** Explain the various provisions relating to offences and penalties under the Maharashtra Stamp Act, 1958.
- Q9)** What are the provisions relating to computation and modes of collecting court fees under The Maharashtra Court Fess Act, 1959.

PART - C

[15]

Q10) Write short notes.

- a) Cheque : A Negotiable Instrument
- b) Interest and Code of Civil Procedure
- c) Court Fess and Process of Refund
- d) Law relating to Registration and Deposit of Wills
- e) Promissory Note

Total No. of Questions : 10]

PA-835

[5932]-88

Fourth Year B.A. LL.B. (Semester - VIII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LO-0808 : संक्षिप्त दिवाणी कायदे

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[45]

- प्रश्न 1)** व्याजाचा कायदा, 1978 हा सर्व दिवाणी दाव्यातील व्याजासाठी नियमन करणारा सर्वसमावेशक कायदा आहे या वाक्याचे टीकात्मक विश्लेषण करा.
- प्रश्न 2)** महाराष्ट्र दिवाणी न्यायालय कायदा, 1869 अन्वये स्थापन झालेल्या जिल्हा न्यायालयाची स्थापना आणि कार्य यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** दाव्याची किंमत ठरवणार कायदा, 1887 हा सर्व प्रकारच्या दिवाणी दाव्याची किंमत ठरवणार सर्वसमावेशक कायदा आहे हे विधान संबंधित तरतुदीच्या मदतीने विशद करा.
- प्रश्न 4)** महाराष्ट्र न्यायालयीन शुल्क कायदा, 1959 च्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 5)** नोंदणी कायदा, 1908 चा उद्देश व्याप्ती आणि महत्वाच्या व्याख्या चे सखोल विश्लेषण करा.

- प्रश्न 6)** भारतीय नोंदणी कायदा, 1908 अंतर्गत स्थापन झालेल्या विविध प्राधिकरणाचे अधिकार कर्तव्य आणि स्थापना बाबतच्या तरतुदींचे विवेचन करा.
- प्रश्न 7)** परक्राम्य संलेख कायदा, 1881 अंतर्गत येणाऱ्या विविध प्रकारच्या परक्राम्य संलेख ची संबंधित कायद्याच्या आधारे चर्चा करा.
- प्रश्न 8)** महाराष्ट्र मुद्रांक कायदा, 1958 अंतर्गत केलेल्या विविध गुन्हे आणि शिक्षा संदर्भातील तरतुदींचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 9)** महाराष्ट्र न्यायालयीन शुल्क कायदा, 1959 अंतर्गत न्यायालयीन शुल्क ठरवण्याच्या तसेच जमा करण्याच्या संदर्भातील तरतुदींचा उहापोह करा.

- प्रश्न 10)** टिपा लिहा.
- अ) धनादेश : एक परक्राम्य संलेख
  - ब) व्याज आणि दिवाणी प्रक्रिया संहिता
  - क) न्यायालयीन शुल्क आणि परताव्याची प्रक्रिया
  - ड) मृत्यूपत्र नोंदणी आणि जमा करण्या संदर्भातील कायदा
  - इ) वचन पत्र

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2588

[Total No. of Pages : 4

[5932]-89

B.A. LL.B. (Semester - VIII)

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO-0809 : INTERNATIONAL ECONOMIC LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from Part-C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Define International Economic Law and discuss the Relationship between national and international economic laws.
- Q2)** Define International Business Law. What is the International Sale and Carriage of Goods?
- Q3)** Discuss the Structure, Powers and Functions Asian Development Bank.
- Q4)** Define International Trade Law. Discuss its origin and development.
- Q5)** Explain the Permanent sovereignty over Natural Resources with the help of resolution.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** What is the Structure, powers and Functions of WTO?
- Q7)** “Every State has the right to engage in international trade and other forms of economic cooperation irrespective of any differences in political, economic and social systems.” Explain in the light of Charter of Economic Rights and Duties
- Q8)** Discuss the World Bank guidelines in International Investment?
- Q9)** Explain the International Business Law with reference to CISG (UN Convention on Contracts for International Sale of Goods).

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on (Any Three) :

- a) G-20
- b) Objective Principles of GATT 1994 - Reduction of Tariff and Non-Tariff Barriers to Trade.
- c) Role and Responsibility of Secretariat under WTO
- d) Nature & Scope of International Economic Law
- e) Role of International Monetary Fund

Total No. of Questions : 10]

PA-2588

[5932]-89

B.A. LL.B. (Semester - VIII)

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO-0809 : INTERNATIONAL ECONOMIC LAW

आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदा

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदा स्पष्ट करा. राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदांमधील संबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** आंतरराष्ट्रीय व्यवसाय कायदा परिभाषित करा. वस्तूंची आंतरराष्ट्रीय विक्री आणि वाहतूक म्हणजे काय?
- प्रश्न 3)** आशियाई विकास बँकेची रचना, अधिकार आणि कार्ये काय आहेत?
- प्रश्न 4)** आंतरराष्ट्रीय व्यापार कायदाची व्याख्या करा. आंतरराष्ट्रीय व्यापार कायदाचे मूळ आणि विकास स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** नैसर्गिक संसाधनांवर कायमस्वरूपी सार्वभौमत्व म्हणजे काय ते ठरावाच्या मदतीने स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** WTO ची रचना, अधिकार आणि कार्ये यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 7)** “प्रत्येक राज्याला राजकीय, आर्थिक आणि सामाजिक व्यवस्थेतील कोणत्याही फरकाची पर्वा न करता आंतरराष्ट्रीय व्यापार आणि आर्थिक सहकार्याच्या इतर प्रकारांमध्ये सहभागी होण्याची अधिकार आहे.” आर्थिक अधिकार आणि कर्तव्यांच्या चार्टरच्या प्रकाशात स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8)** आंतरराष्ट्रीय गुंतवणुकीत जागतिक बँकेच्या मार्गदर्शक तत्वांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 9)** सीआयएसजी (आंतरराष्ट्रीय वस्तूंच्या विक्रीसाठीच्या करारावरील UN कन्व्हेन्शन) संदर्भात आंतरराष्ट्रीय व्यवसाय कायदा स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10)** टिपा लिहा (कोणतेही तीन) :
- अ) G-20
  - ब) GATT 1994 ची वस्तुनिष्ठ तत्वे – व्यापारातील शुल्क आणि नॉन-टॅरिफ अडथळे कमी करणे.
  - क) WTO अंतर्गत सचिवालयाची भूमिका आणि जबाबदारी
  - ड) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदा – स्वरूप आणि व्याप्ती
  - इ) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची भूमिका

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-836

[Total No. of Pages : 4

[5932]-91

B.A. LL.B. (Semester - IX)

(Fifth Year of five Years Law Course)

LC-0901 : CIVIL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three from Part-A. Each question in Part - A carries 15 marks.*
- 2) Answer any two from Part-B. Each question in Part - B carries 10 marks.*
- 3) Answer any three from Part-C. Each question in Part - C carries 05 marks.*

PART - A

Attempt any three :

[3 × 15 = 45]

Q1) 'Civil court has jurisdiction to take cognizance of all suits of civil nature' Explain.

Q2) Enumerate the provisions relating to suit by or against a minor and a person of unsound mind.

Q3) Critically examine the doctrine of 'Res judicata'. What is a former suit?

Q4) What is meant by 'written statement'? What are the rules of defence considered while filing of a written statement? Explain briefly.

Q5) Discuss the provisions relating to appeals from original side.

P.T.O.

PART - B

Attempt any two :

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss 'An injunction is issued to restraint repetition or continuance of breach'.
- Q7)** Explain the rules of procedure as regarding withdrawal or compromise of suits.
- Q8)** Discuss in detail how a receiver is appointed? What are his rights and duties?
- Q9)** How easementary rights are acquired under the provisions of the limitation act, 1963?

PART - C

Attempt any three :

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on :

- a) Adjournment
- b) Condonation of Delay.
- c) Inherent power of court
- d) Affidavits
- e) Representative suit

Total No. of Questions : 10]

PA-836

[5932]-91

B.A. LL.B. (Semester - IX)

(Fifth Year of five Years Law Course)

LC-0901 : CIVIL PROCEDURE CODE

दिवाणी व्यवहार संहिता

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) विभाग-अ मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) विभाग-ब मधील कोणतेही 2 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) विभाग-क मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

विभाग - अ

कोणतेही तीन :

[3 × 15 = 45]

प्रश्न 1) “दिवाणी न्यायालयाला सर्व दिवाणी स्वरूपांच्या दाव्याची दखल घेण्याचे अधिकारक्षेत्र असते” या वाक्याचे स्पष्टीकरण द्या.

प्रश्न 2) अज्ञान बालके व मतीमंद व्यक्तीच्या बाजूने वा विरुद्ध दावे लावण्यासंदर्भातील तरतुदी लिहा.

प्रश्न 3) पूर्व न्याय सिद्धांताचे परीक्षण करा. पुर्ववर्ती दावा म्हणजे काय?

प्रश्न 4) ‘लेखी जबाब’ म्हणजे काय? जबाब दाखल करतेवेळी प्रतिवादाचे नियम स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) मूळ शाखेतील अपिलाच्या तरतुदींची चर्चा करा.

विभाग - ब

कोणतेही दोन :

[2 × 10 = 20]

प्रश्न 6) 'हक्कभंगाची पुनरावृत्ती व सातत्य प्रतिबंधित करण्यासाठी स्थगिती दिली जाते' या वाक्याची चर्चा करा.

प्रश्न 7) दावा परत घेणे अथवा तडजोड करणे या बाबत असलेल्या नियमांचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 8) व्यवस्थापकाची नेमणूक कशी होते याची चर्चा करा. त्याचे हक्क व कर्तव्ये काय आहेत?

प्रश्न 9) परिसीमन कायदा, 1963 अंतर्गत सुविधा अधिकार कसे प्राप्त होतात?

विभाग - क

कोणतेही तीन :

[3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) टिप लिहा :

- अ) तहकुबी
- ब) उशीर माफी
- क) न्यायालयाचे अंगीभूत अधिकार
- ड) शपथपत्र
- इ) प्रातिनिधिक दावा

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-837

[Total No. of Pages : 4

[5932]-92

F.Y. B.A. LL.B. (Semester - IX)

(Five - Year Law Course)

LC 0902 : INTERPRETATION OF STATUTES

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15Marks.*
- 2) *Answer any two questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10Marks.*
- 3) *Answer any three questions from part 'C'. Each question in part 'C' is for 5 Marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain the general principle statute should be read as a whole with help of decided case laws.

Q2) State and explain briefly classification of statutes.

Q3) Explain the aims and objectives of the general Clauses Act.

Q4) Explain the Golden rule of interpretation with help of decided case laws.

Q5) Explain the nature and significance of Remedial Statutes.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Explain the basic principles of Mischief rule with the help of decided case laws.

Q7) “Taxing statute is strict statute” Discuss.

Q8) Describe the role of conjunctives and disjunctives in framing the provisions of laws.

Q9) Describe the various internal aid to the interpretation.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write a note on any THREE.

- a) Reddendo Singula Singulis
- b) Conveyance
- c) Parliamentary history
- d) Mandatory statutes
- e) International convention.

Total No. of Questions : 10]

PA-837

[5932]-92

F.Y. B.A. LL.B. (Semester - IX)

(Five - Year Law Course)

LC 0902 : INTERPRETATION OF STATUTES

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्रश्न 1) न्यायालयीन निर्णयाच्या मदतीने सामान्य तत्त्व कायदा संपूर्ण वाचला पाहिजे हे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) कायद्यांचे वर्गीकरण सांगा व थोडक्यात स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) सर्वसाधारण वाकखंड अधिनियमाचे ध्येय व उद्देश स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) न्यायालयीन निर्णयांच्या मदतीने स्पष्टीकरणाचे सुवर्ण नियम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) उपचारात्मक कायद्याचे स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) न्यायलयीन निर्णयांच्या मदतीने मिस्त्रीफ रूलचे मूलभूत तत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) “कर आकारणी कायदे हे कडक कायदे आहेत” चर्चा करा.
- प्रश्न 8) संयुक्तीकरण व खंडित करणाऱ्या नियमांची कायद्याची तरतूद तयार करताना असणारी भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) स्पष्टीकरणाची विविध अंतर्गत मदतीचे साधनांचे वर्णन करा.

भाग - क

- प्रश्न 10) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) : [3×5=15]
- अ) रेडेंडो सिंगुला सिंगुलिस
- ब) कन्हवेयन्स
- क) संसदीय इतिहास
- ड) अनिवार्य कायदा
- इ) आंतराष्ट्रीय अधिवेशने

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-838

[Total No. of Pages : 4

[5932]-93

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC 0903 : ENVIRONMENTAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*
- 4) Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)* Define the term Environment. Trace the Historical Development of Environmental Law with National and International perspective.
- Q2)* What do you mean by Environmental Pollution? Enumerate the provisions relating to Protection of Environment under the Constitution of India with appropriate Judicial Pronouncement.
- Q3)* Discuss the principles provided in Stockholm Conference, 1972 relating to protection of Environment and its impact on Indian Legal System.
- Q4)* Explain the kinds of pollution and enumerate the Measures provided in The Water Act, 1974 for prevention and control of water pollution.
- Q5)* Define the term “biological diversity”. Write a detailed note on National Biodiversity Authority along with its power and Functions.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Examine the Nature of Environmental Law. Whether it is a Public law or Private law?
- Q7)** Discuss the Distribution of Legislative Powers under constitution of India along with Responsibility of States in Protection of Transboundary Environment pollution.
- Q8)** Discuss the jurisdiction and Role of NGT relating to protection of Environment under The National Green Tribunal Act, 2010.
- Q9)** Highlight on Environmental issues involved in the Silent Valley Project.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write Notes on any Three.

- a) Write Jurisdiction of High Court.
- b) Types of Forest.
- c) Environment Impact Assessment.
- d) Wildlife Advisory Board.
- e) The Noise Pollution (Regulation and Control) Rules, 2000.

Total No. of Questions : 10]

PA-838

[5932]-93

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC 0903 : ENVIRONMENTAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) पर्यावरण या शब्दाची व्याख्या करा. राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय दृष्टीकोनातून पर्यावरण कायद्याच्या ऐतिहासिक विकासाचा मागोवा घ्या.

प्र.2) पर्यावरण प्रदूषण म्हणजे काय? भारतीय राज्यघटनेच्या अंतर्गत पर्यावरणाच्या संरक्षणाशी संबंधित तरतुदी योग्य न्यायिक निर्णयासह लिहा.

प्र.3) पर्यावरण संरक्षण आणि भारतीय कायदेशीर व्यवस्थेवर त्याचा प्रभाव यासंबंधी स्टॉकहोम परिषद, 1972 मध्ये प्रदान केलेल्या तत्वांची चर्चा करा.

प्र.4) प्रदूषणाचे प्रकार स्पष्ट करा आणि जल प्रदूषण रोखण्यासाठी आणि नियंत्रणासाठी जल अधिनियम, 1974 मध्ये प्रदान केलेल्या उपायांची गणना करा.

प्र.5) “जैविक विविधता” या शब्दाची व्याख्या करा. राष्ट्रीय जैवविविधता प्राधिकरणाची शक्ति आणि कार्ये यांच्यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.6) पर्यावरण कायद्याचे स्वरूप तपासा. पर्यावरण कायदा, हा सार्वजनिक कायदा की खाजगी कायदा - स्पष्ट करा.

प्र.7) सीमापर पर्यावरण प्रदूषणाच्या संरक्षणात राज्यांच्या जबाबदारीसह भारताच्या राज्यघटनेनुसार विधायी अधिकारांच्या वितरणावर चर्चा करा.

प्र.8) राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरण कायदा, 2010 अंतर्गत पर्यावरणाच्या संरक्षणाशी संबंधित NGT चे अधिकार क्षेत्र आणि भूमिका यावर चर्चा करा.

प्र.9) सायलेंट व्हॅली प्रकल्पात समाविष्ट असलेल्या पर्यावरणीय समस्यांवर प्रकाश टाका.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर टिपा लिहा :

- अ) उच्च न्यायालयाचे रिट अधिकार क्षेत्र
- ब) जंगलाचे प्रकार
- क) पर्यावरण प्रभाव मूल्यांकन
- ड) वन्यजीव सल्लागार मंडळ
- इ) ध्वनी प्रदूषण (नियमन आणि नियंत्रण) नियम, 2000

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-839

[Total No. of Pages : 4

[5932]-94

B.A. LL.B. (Semester - IX)

(Fifth Year of Five Years Law Course)

LP-0904 : DRAFTING, PLEADING AND CONVEYANCE

(2017 Pattern) (Theory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) From Part A, answer any three questions. Each question carries 15 marks.*
- 2) From Part B, answer any two questions. Each question carries 10 marks.*
- 3) Answer Question No. 10 as directed, Question 10 carries 15 marks in total.*
- 4) Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

- Q1)* Draft a petition on behalf of the wife to file a petition against the husband for Restitution of conjugal rights under the Hindu Marriage Act. 1955.
- Q2)* Draft a Petition to file a Writ under Article 226 of the Constitution of India.
- Q3)* Draft a plaint to file a Suit for Recovery of Rs.1 lakh on the basis of a Promissory note.
- Q4)* Draft a Written Statement on behalf of the defendant in a suit filed by the seller for cancellation of a Sale Deed.
- Q5)* Draft a Complaint under section 138 of the Negotiable Instrument Act.

P.T.O.

PART - B

- Q6)** Draft a Partnership Deed on behalf of the partners in the name of M/s Tech Software to establish an IT company at Pune.
- Q7)** Draft a Gift Deed on behalf of the father to transfer a self acquired property in favour of Nephew.
- Q8)** Draft a gift deed for movable property.
- Q9)** Draft a notice by landlord to tenants.

PART - C

Write any three from following :

Q10) Draft an application for following :

- a) Anticipatory bail
- b) Notice by tenant to landlord
- c) Criminal complaint U.s 323, 324.
- d) Attachment of the property of the defendant before judgment.
- e) Enhancement of maintenance.

Total No. of Questions : 10]

PA-839

5932]-94

B.A. LL.B. (Semester - IX)

(Fifth Year of Five Years Law Course)

LP-0904 : DRAFTING, PLEADING AND CONVEYANCE

(2017 Pattern) (Theory)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग अ मधून, कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण असतात.
- 2) भाग ब मधून कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण असतात.
- 3) प्रश्न क्र. 10 चे उत्तर निर्देशित केल्याप्रमाणे, प्रश्न 10 मध्ये एकूण 15 गुण आहेत.
- 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग - अ

- प्रश्न 1)** पतीविरुद्ध हिंदू विवाह कायदा 1955 अन्वये वैवाहिक हक्कांच्या पुनर्स्थापनेसाठी याचिका दाखल करण्यासाठी पत्नीच्या वतीने याचिकेचा मसुदा तयार करा.
- प्रश्न 2)** भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 226 अन्वये रिट दाखल करण्यासाठी याचिकेचा मसुदा तयार करा.
- प्रश्न 3)** प्रॉमिसरी नोटच्या आधारे 1 लाख रुपयांच्या वसुलीसाठी खटला दाखल करण्यासाठी फिर्यादीचा मसुदा तयार करा.
- प्रश्न 4)** विक्री करार रद्द करण्यासाठी विक्रेत्याने दाखल केलेल्या दाव्यात प्रतिवादीच्या वतीने लेखी निवेदनाचा मसुदा तयार करा.
- प्रश्न 5)** निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट ॲक्टच्या कलम 138 अन्वये तक्रारीचा मसुदा तयार करा.

भाग - ब

- प्रश्न 6)** पुणे येथे आयटी कंपनी स्थापन करण्यासाठी मेसर्स टेक सॉफ्टवेअरच्या नावाने भागीदारांच्या वतीने भागीदारी कराराचा मसुदा तयार करा.
- प्रश्न 7)** स्वतः च मिळवलेली मालमत्ता मुलीच्या बाजूने हस्तांतरित करण्यासाठी पित्याच्या वतीने भेटवस्तूपत्राचा मसुदा तयार करा.
- प्रश्न 8)** जंगम मालमत्तेसाठी देणगी कराराचा मसुदा तयार करा.
- प्रश्न 9)** भाडेकरूंना घरमालकाने नोटीसचा मसुदा तयार करा.

भाग - क

खालीलपैकी कोणतेही तीन लिहा :

- प्रश्न 10)** खालील साठी अर्जाचा मसुदा तयार करा.
- अ) पूर्वनिर्धारित जामीन
  - ब) भाडेकरूकडून जमीनदाराला नोटीस
  - क) फौजदारी तक्रार यू. एस. 323, 324.
  - ड) निकालापूर्वी प्रतिवादीच्या मालमत्तेची जप्ती.
  - इ) देखभाल वाढणे.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2589

[Total No. of Pages : 4

[5932]-95

Fifth Year B.A. LL.B.

LO - 0905 : LAW ON EDUCATION

(2017 Pattern) (Semester - IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C Each directed. Each question in part C is for 5 marks.*

PART - A

[45]

Q1) Write a detailed note on the Constitutional and Judicial Perspective of the Right to Education in India.

Q2) Write a note on objects of the Universities under the Maharashtra Public Universities Act, 2016.

Q3) What are the salient features of the UGC Regulations on Curbing the Menace of Ragging in Higher Educational Institutions, 2009?

Q4) Write an analytical note on the National Commission for Minority Educational Institutions Act. 2004.

Q5) Write a critical note on the mechanism for Grievances of Teachers and Employees under the Maharashtra Public Universities Act, 2016.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** What are the roles and powers of Authorities of the Government of Maharashtra in Higher Education?
- Q7)** Write a detailed note on Educational Institutions and Article 12 of the Constitution.
- Q8)** Write a critical note on the Powers and Functions of the University Grants Commission.
- Q9)** What are the provisions provided for Offences, Abetment of Offences, and Punishments in Maharashtra Prevention of Malpractices at Examination Act, 1982.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes (any 3):

- a) Judiciary on Prohibition of Ragging.
- b) Offences by Companies under the Maharashtra Educational Institutions (Prohibition of Capitation Fee) Act, 1987.
- c) Kinds of Universities.
- d) Appointment of Vice-Chancellor of Public Universities.
- e) School Management Committees under the Right to Free and Compulsory Education Act, 2009.

Total No. of Questions : 10]

PA-2589

[5932]-95

Fifth Year B.A. LL.B.

LO - 0905 : LAW ON EDUCATION

(2017 Pattern) (Semester - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
-

भाग - अ

[45]

प्र.1) भारतात शिक्षण अधिकाराच्या घटनात्मक आणि न्यायिक दृष्टीकोनावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.2) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ कायदा, 2016 विद्यापीठांच्या उद्देशावर टीप लिहा.

प्र.3) रंगिंगच्या धोक्याला आळा घालण्यासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोग उच्च शैक्षणिक संस्था, 2009 मध्ये नियमांची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ?

प्र.4) राष्ट्रीय अल्पसंख्याक शैक्षणिक आयोगावर संस्था अधिनियम, 2004 विश्लेषणात्मक टीप लिहा.

प्र.5) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, 2016 अंतर्गत शिक्षक आणि कर्मचाऱ्यांच्या तक्रारींच्या यंत्रणेवर एक गंभीर टीप लिहा.

प्र.6) महाराष्ट्र शासनाच्या उच्च शिक्षण अधिकाऱ्यांची भूमिका आणि अधिकार काय आहेत?

प्र.7) शैक्षणिक संस्था आणि घटनेच्या कलम 12 बदल तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.8) विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे अधिकार आणि कार्ये यावर एक गंभीर टीप लिहा.

प्र.9) महाराष्ट्र परीक्षेत गैरव्यवहार प्रतिबंधक कायदा, 1982 मध्ये गुन्हांसाठी, गुन्हांना प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि शिक्षेसाठी कोणत्या तरतुदी आहेत.

प्र.10) छोट्या नोट्स लिहा : (कोणतेही तीन)

- अ) रॅगिंगच्या बंदीबाबत न्यायव्यवस्था
- ब) महाराष्ट्र शैक्षणिक संस्था अंतर्गत कंपन्यांचे गुन्हे (प्रतिबंध कंपिटेशन फी) अधिनियम, 1987
- क) विद्यापीठांचे प्रकार
- ड) सार्वजनिक विद्यापीठांच्या कुलगुरूंची नियुक्ती
- इ) मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाच्या अधिकारांतर्गत कायदा, 2009 शाळा व्यवस्थापन समित्या

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-840

[Total No. of Pages : 4

[5932]-96

Fifth Year B.A. LL.B. (Semester - IX)

(Fifth Year of Five Years Law Course)

LO-0906(B) : PRINCIPLES OF TAXATION LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer question no. 10 from part-C as directed. Question no. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Discuss the 101st Constitutional Amendment. Discuss the Need and Importance of GST in India.

Q2) Define 'Salaries'. Discuss any **FIVE** Incomes which comes under the head Salary.

Q3) Explain the concept of Tax Avoidance, Tax Evasion and Tax Planning and discuss the penalties for Tax Evasion and Tax Avoidance under the Income Tax Act, of 1961.

Q4) Explain the concept of Residential status relating to Individual and HUF.

Q5) Explain the Capital Gain with its types and give **any Three** examples of it.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the provisions relating to advance payment of Tax and clubbing of Income.
- Q7)** Explain the Various Authorities provided under Income Tax Act.
- Q8)** Explain the following terms provided under CGST
- a) Time and Value of supply,
  - b) Input tax credit.
- Q9)** Write a detailed note on GST council.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write Short notes on any three :

- a) Output Tax.
- b) Outward Supply.
- c) Capital Goods.
- d) Offences and penalties for certain offences under section 122 of CGST Act, 2017.
- e) 'Registration' under the Central Goods and Services Tax Act, 2017.

Total No. of Questions : 10]

PA-840

[5932]-96

Fifth Year B.A. LL.B. (Semester - IX)

(Fifth Year of Five Years Law Course)

LO-0906(B) : PRINCIPLES OF TAXATION LAW

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग-क मधून 10 प्रश्न क्रमांकाचे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** 101 व्या घटनादुरुस्तीची चर्चा करा. भारतातील GST ची गरज आणि महत्त्व यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** 'पगार' परिभाषित करा. वेतन हेड अंतर्गत येणाऱ्या कोणत्याही पाच उत्पन्नांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** कर टाळणे, कर चुकवणे, आणि कर नियोजन या संकल्पना स्पष्ट करा आणि 1961 च्या आयकर कायदा अंतर्गत कर चुकवेगिरी आणि कर टाळण्याच्या दंडांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** व्यक्ती आणि HUF शी संबंधित निवासी स्थितीची संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** भांडवली नफा त्याच्या प्रकारांसह स्पष्ट करा आणि त्याची कोणतीही तीन उदाहरणे द्या.

- प्रश्न 6) कराचा आगाऊ भरणा आणि उत्पन्नाचे एकत्रीकरण यासंबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) आयकर कायदांतर्गत प्रदान केलेल्या विविध प्राधिकरणांचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 8) CGST अंतर्गत प्रदान केलेल्या खालील अटी स्पष्ट करा.
अ) वेळ आणि मूल्य,
ब) इनपुट टॅक्स क्रेडिट
- प्रश्न 9) जीएसटी कौन्सिलवर तपशीलवार नोंद लिहा.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.
अ) आउटपुट कर.
ब) बाह्य पुरवठा.
क) भांडवली वस्तू.
ड) CGST कायदा, 2017 च्या कलम 122 अंतर्गत काही गुन्ह्यांसाठी गुन्हे आणि दंड.
इ) केंद्रीय वस्तू आणि सेवा कर कायदा, 2017 अंतर्गत 'नोंदणी'.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-841

[Total No. of Pages : 4

[5932]-97
F.Y. B.A. LL.B
LO - 0907 : LAW OF FORENSIC SCIENCE
(2017 Pattern) (Semester - IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Part A, Part B and Part C are compulsory.*
- 2) *Answer any Three Questions from Part A. Each Question in Part A is for 15 marks.*
- 3) *Answer any Two Questions from Part B. Each Question in Part B is for 10 marks.*
- 4) *Answer any Three Questions from Part C. Each Question in Part C is for 5 marks.*

PART - A (Attempt any 3)

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Explain the concept of Forensic Science in detail with its significance in criminal law.
- Q2)** Explain Brain fingerprinting in detail with leading cases.
- Q3)** State the various Courts constituted by the Code of Criminal Procedure, 1973 along with their powers and functions.
- Q4)** What are cyber crimes? Explain various Cyber Crimes and Evidentiary Value of Digital Evidence along with leading Cases.
- Q5)** Discuss Ballistics in detail.

PART - B (Attempt any 2)

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the Relevancy of Expert's opinion in Crime Investigation given under Indian Evidence Act.
- Q7)** Explain 'Narcoanalysis'. Discuss the guidelines issued by Supreme Court, NHRC in respect of Narcoanalysis?
- Q8)** Explain Medical Evidence in detail.
- Q9)** Explain the following :
- a) Autopsy
  - b) DNA Analysis

P.T.O.

PART - C (Attempt any 3)

Q10) Write short notes on the following :

[3 × 5 = 15]

- a) Criminal courts.
- b) Right to Privacy and Right against Self Incrimination with leading cases.
- c) Fingerprint forensics.
- d) Inquest.
- e) Questioned Documents.

munotes.in

Total No. of Questions : 10]

PA-841

[5932]-97

F.Y. B.A. LL.B

LO - 0907 : LAW OF FORENSIC SCIENCE

(2017 Pattern) (Semester - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ, भाग ब आणि भाग क अनिवार्य आहेत.
2) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
3) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
4) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ (कोणतेही 3)

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) न्यायवैद्यक शास्त्राची संकल्पना फौजदारी कायद्यात त्याचे महत्व तपशीलवार स्पष्ट करा.
प्रश्न 2) अग्रगण्य प्रकरणांसह ब्रेनफिंगरप्रिंटिंगचे तपशीलवार वर्णन करा.
प्रश्न 3) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 ने स्थापन केलेली विविध न्यायालये त्यांचे अधिकार आणि कार्ये यासह सांगा.
प्रश्न 4) संगणकीय गुन्हे काय आहेत? अग्रगण्य प्रकरणांसह विविध संगणकीय गुन्हे आणि डिजिटल पुराव्याचे प्रात्यक्षिक मूल्य स्पष्ट करा.
प्रश्न 5) प्रक्षेपीकीची सविस्तर चर्चा करा.

भाग - ब (कोणतेही 2)

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) भारतीय पुरावा कायद्यांतर्गत देण्यात आलेल्या गुन्हे अन्वेषणातील तज्ञांच्या मताची प्रासंगिकता स्पष्ट करा.
प्रश्न 7) 'नार्कोअॅनालिसिस' स्पष्ट करा. नार्कोअॅनालिसिसच्या संदर्भात सर्वोच्च न्यायालय, एनएचआरसीने जारी केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांवर चर्चा करा?

प्रश्न 8) वैद्यकीय पुरावा तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) खालील गोष्टी स्पष्ट करा :

अ) शवविच्छेदन

ब) डी एन ए विश्लेषण

भाग - क (कोणतेही 3)

प्रश्न 10) खालील प्रमाणे लहान नोट्स लिहा :

[3 × 5 = 15]

अ) फौजदारी न्यायालये.

ब) गोपनीयतेचा अधिकार आणि अग्रगण्य प्रकरणांसह स्वतः ला दोषी ठरवण्याविरुद्धचा अधिकार.

क) फिंगरप्रिंट फॉरेंसिक

ड) चौकशी.

इ) प्रश्नांकित दस्तऐवज.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-842

[Total No. of Pages : 4

[5932]-98
B.A. LL.B.
(Fifth Year of Five Year Law Course)
LO 0908 : LAND LAWS - I
(2017 Pattern) (Semester - IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15marks.*
- 2) Answer any two questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10marks.*
- 3) Answer any three question No.10. from part 'C' as directed. The question No.10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Who is Promoter? Discuss in detail the General Liabilities of Promoter under the Maharashtra Ownership Flats Act, 1963.
- Q2)** Explain the procedure for Registration of Real Estate Agents and Consequences of non- Registration under the Real Estate (Regulation and Development) Act, 2016.
- Q3)** Define Standard Rent & Permitted Increase. When Court can fix the Standard Rent & Permitted Increase?
- Q4)** What is Development Plan? Discuss its contents and implementation of Development Plan under The Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966.
- Q5)** Discuss in detail Rights. Duties, Liabilities and Disabilities of an Apartment owner, Tenants and Users under the Maharashtra Apartment Ownership Act, 1970.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the Duties and Responsibilities of a Promoter under The Maharashtra Ownership Flats Act, 1963.
- Q7)** What are the obligations of the promoter in respect of information contained in advertisement or prospectus issued by him for any real estate project under the Real Estate (Regulation & Development) Act, 2016?
- Q8)** What is Relief against Forfeiture available under section 15 of the Maharashtra Rent Control Act?
- Q9)** What are the contents of deed of apartment under Maharashtra apartment ownership Act 1970?

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes on any Three.

- a) Historical background of the Maharashtra Rent Control Act, 1999.
- b) Publication on web-site under RERA.2016 Act.
- c) Offences and Penalties by promoter and real estate agents under RERA, 2016 Act.
- d) Essential supplies and services under The Maharashtra Ownership Flats Act, 1963.
- e) Repair & Re-entry under the Maharashtra Rent Control Act, 1999.

Total No. of Questions : 10]

PA-842

[5932]-98

B.A. LL.B.

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LO 0908 : LAND LAWS - I

(2017 Pattern) (Semester - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-‘अ’ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-‘अ’ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-‘ब’ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-‘ब’ मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) निर्देशानुसार भाग-‘क’ मधील क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्रश्न 1) प्रवर्तक कोण आहे? महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॅट्स कायदा, 1963 अंतर्गत प्रवर्तकाच्या सामान्य दायित्वांची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 2) रिअल इस्टेट एजंटच्या नोंदणीची प्रक्रिया आणि रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) कायदा, 2016 अंतर्गत नोंदणी न केल्याचे परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) मानक भाडे आणि परवानगी वाढीची व्याख्या करा. न्यायालय मानक भाडे आणि परवानगी असलेली वाढ कधी निश्चित करू शकते.
- प्रश्न 4) विकास योजना म्हणजे काय? महाराष्ट्र प्रादेशिक आणि नगररचना अधिनियम, 1966 अंतर्गत विकास आराखड्याच्या विषयांची आणि अंमलबजावणीची चर्चा करा.
- प्रश्न 5) अपार्टमेंट मालक, भाडेकरू यांचे हक्क, कर्तव्ये, दायित्वे आणि अक्षमता याविषयी तपशीलवार चर्चा करा आणि महाराष्ट्र अपार्टमेंट मालकी कायदा, 1970 अंतर्गत वापरकर्ते.

- प्रश्न 6) महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॅट्स कायदा, 1963 अंतर्गत प्रवर्तकाची कर्तव्ये आणि जबाबदाऱ्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) कायदा, 2016 अंतर्गत कोणत्याही रिअल इस्टेट प्रकल्पासाठी त्याने जारी केलेल्या जाहिगती किंवा प्रॉस्पेक्टसमध्ये असलेल्या माहितीच्या संदर्भात प्रवर्तकाचे काय दायित्व आहेत ?
- प्रश्न 8) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण कायद्याच्या कलम 15 अंतर्गत जप्तीविरुद्ध काय दिलासा उपलब्ध आहे ?
- प्रश्न 9) महाराष्ट्र अपार्टमेंट ओनरशिप ऍक्ट 1970 अंतर्गत अपार्टमेंटच्या डीडची सामग्री काय आहे.

भाग - क

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा. **[3×5=15]**
- अ) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण कायदा, 1999 ची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी
- ब) RERA, 2016 कायदा अंतर्गत वेब-साईटवर प्रकाशन.
- क) RERA, 2016 कायद्यांतर्गत प्रवर्तक आणि रिअल इस्टेट एजंटचे गुन्हे आणि दंड.
- ड) महाराष्ट्र मालकी सदनिका अधिनियम, 1963 अंतर्गत आवश्यक पुरवठा आणि सेवा
- इ) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण कायदा, 1999 अंतर्गत दुरुस्ती आणि पुनर्प्रवेश

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2689

[Total No. of Pages : 4

[5932]-99A

F.Y. B.A. LL.B. (Semester - IX)

(Fifth Year of Five Years Law Course)

LO 0909 : INTERNATIONAL LAW ON AIR, SPACE AND
SEA

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15Marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. Each question in part B is for 10Marks.*
- 3) *Answer question No.10 from part C as directed. question No.10 is for 15 Marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Trace the historical origin of the Law of Sea and discuss the contribution of the UN conferences on the Law of Sea.
- Q2)** Explain the Role of International and Intergovernmental organizations function in the area of space activity.
- Q3)** Critically Discuss the Concept of Sovereignty vis-à-vis freedom of Air over Air Space with reference to Case Laws.
- Q4)** Explain different kinds of International Treaties regulating Space Law.
- Q5)** Discuss the Development and Importance of Air Law in the context of International Jurisprudence.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Discuss the Salient Features of Moon treaty, 1979.

Q7) Explain the Dispute Settlement Mechanism of International Civil Aviation Organization.

Q8) Discuss the fundamental principles of Space Law.

Q9) Discuss the efforts taken by International Community to demilitarization of the Outer Space.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write any three short note :

- a) Concept of Air Sovereignty
- b) Inventions in outer space
- c) Territorial Sea
- d) Contiguous Zone
- e) UNO

Total No. of Questions : 10]

PA-2689

[5932]-99A

F.Y. B.A. LL.B. (Semester - IX)

(Fifth Year of Five Years Law Course)

LO 0909 : आंतरराष्ट्रीय कायदा वायू, अवकाश आणि समुद्र

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
- 3) भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्रश्न 1) समुद्रकायद्याच्या ऐतिहासिक उत्पत्तीचा शोध घ्या आणि संयुक्त राष्ट्रांच्या परिषदांच्या योदानाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) अवकाश क्षेत्रातील आंतरराष्ट्रीय आणि आंतरसरकारी संस्थांच्या कार्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) सार्वभौमत्वाच्या संकल्पनेवर अवकाशावरील हवेच्या स्वातंत्र्याच्याबाबतीत कोर्टाच्या निकालांचे संदर्भ देऊन गंभीरपणे चर्चा करा.
- प्रश्न 4) अवकाशकायद्याचे नियमन करणाऱ्या विविध प्रकारच्या आंतरराष्ट्रीय करारांचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 5) आंतरराष्ट्रीय न्यायशास्त्राच्या संदर्भात वायूकायद्याची विकास आणि महत्त्व यावर चर्चा करा.

प्रश्न 6) चंद्र करार, 1979 च्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 7) आंतरराष्ट्रीय नागरी विमान वाहतूक संघटनेची विवाद निपटारा यंत्रणा स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) अवकाशकायद्याच्या मूलभूत तत्वांची चर्चा करा.

प्रश्न 9) आंतरराष्ट्रीय समुदायाने बाह्य अवकाशाचे निशस्त्रीकरण करण्यासाठी घेतलेल्या प्रयत्नांची चर्चा करा.

भाग - क

प्रश्न 10) खालीलपैकी कोणत्याही तीन टीपा लिहा :

[3×5=15]

अ) हवाई सार्वभौमत्वाची संकल्पना

ब) बाह्य अवकाशातील शोध

क) प्रादेशिक समुद्र

ड) संलग्न क्षेत्र

इ) संयुक्त राष्ट्र संघ

